CURS ELEMENTAR

DE

GEOGRAFIE

PENTRU

CLASA I-a SECUNDARĂ DE AMBELE-SEXE

ÎNTOCMIT

DUPĂ NOUA PROGRAMĂ

DE

NICOLAE MICHAILESCU

PROFESOR DE GEOGRAFIE LA LICEUL MATHEIŬ BASARAB

EDIŢIA XII-a

BUCURESCI

EDITURA LIBRĂRIEĬ SOCECŬ & Comp.

21, Calea Victorieĭ, 21

1900

Preţul 1 Leŭ 50 banĭ

CURS ELEMENTAR

DE

GEOGRAFIE

PENTRU

CLASA I-a SECUNDARĂ DE AMBELE-SEXE

ÎNTOCMIT

DUPĂ NOUA PROGRAMĂ

DE

NICOLAE MICHAILESCU

PROFESOR DE GEOGRAFIE LA LICEUL MATHEIŬ BASARAB

EDIŢIA XII-a

BUCURESCI

EDITURA LIBRĂRIEĬ SOCECŬ & Comp.

21, Calea Victorieĭ, 21

1900

BUCURESCI
LITO-TIPOGRAFIA L. MOTZĂTZEANU, INTRAREA ROSETI
Prin Strada Brezoianu.

PARTEA I.

NOȚIUNI GENERALE ASUPRA PĂMENTULUI.

Definițiunea și divisiunea geografiei.

Geografia, de la vorba grecéscă γεωγραφία (formată din γῆ = pământ și γράφειν = a scrie), însemnează descrierea pământuluĭ. Prin urmare geografia este o știință prin care învĕțăm să cunóștem pământul din tóte punctele de vedere, adică o știință care descrie suprafața pământuluĭ cu tot ce se afla pe ea și legăturile ce există între pământ și cele-l'alte corpurĭ cereștĭ.

Geografia se devide în patru părțĭ, după diferitele puncte de vedere sub care se póte studia pământul, și anume :

Geografia matematică descrie pământul în raport cu cele-l'alte corpurĭ cereștĭ, arătându'ĭ forma, dimensiunile, mișcările sale ș. a.

Geografia fisică descrie accidentele naturale ale

suprafeţeĭ pămêntuluĭ ; adică relieful, apele, clima, natura pămêntuluĭ ş. a.

Geografia politică descrie divisiunile politice ale suprafeţeĭ pămêntuluĭ : adică diferitele state cu populaţiunile, guvernele, religiunile ş. a.

Geografia economică descrie avuţiile fie căruĭ stat; adică agricultura, industria, comerţul, căile de comunicaţie ş. a.

Sistemul planetar.

Prin sistemul planetar se înţelege ceĭ opt planeţĭ între care e şi pămêntul şi care cu toţĭ sunt atraşĭ de sóre şi se învêrtesc împrejurul luĭ în timpurĭ diferite şi cu iuţelĭ diferite. Eĭ se deosebesc de cele-l'alte stele prin faptul că n'aŭ o lumina scânteietóre ca ele.

După distanţa lor de la sóre şi în raport cu pămêntul, planeţiĭ se împart în două : planeţĭ inferiorĭ şi planeţĭ superiorĭ. Ceĭ inferiorĭ sunt maĭ apropiaţĭ de sóre ca Pamêntul şi ceĭ superiorĭ maĭ departaţĭ.

Inferiorĭ sunt doĭ : Mercur şi Venus şi superiorĭ cincĭ : Marte, Joe, Saturn, Uran şi Neptun.

Mercur e cel maĭ mic planet şi cel maĭ apropiat de sóre. Are o formă aprópe sferică şi se mişcă împrejurul Sóreluĭ aprópe în 88 ḑile. şi împrejurul săŭ în 24 ore şi ceva.

Distanţa sa de la Sóre e de 60.000 chm. Nu se póte vedea cu ochiĭ liberĭ de cât diminéţa înainte de rĕsărirea sóreluĭ şi séra după apunerea luĭ. El e înconjurat de o atmosferă şi are o căldură şi o lumină de şépte orĭ maĭ mare ca a Pămêntulu .

Venus e maĭ depărtat de sóre ca Mercur. Are de asemenea forma aprópe sferică şi se mişcă împrejurul Sóreluĭ în 225 ḑile şi împrejurul săŭ aprópe în 24 ore. Distanţa sa de la Sóre e de 110.000.000 chm.

Se vede ca o stea fórte luminósă diminéţa şi seara cu câte-va ore

înainte de resărirea şi apunerea sórelui şi e cunoscut sub numele de Luçéfărul de diminéţă şi Lucéfărul de séră. Are atmosferă şi o căldură şi lumină de două orĭ maĭ marĭ ca ale Pămêntuluĭ.

Sub raportul distanţeĭ de la Sóre după Venus vine Pămêntul şi după Pămênt Marte.

Marte are tot, forma sferică şi se mişcă împrejurul Sóreluĭ aprópe în 687 ḑile şi împrejurul săŭ în 24 ore şi ceva. Distanţa sa de la Sóre e de 224.800.000 chm. Vĕḑut cu ochiĭ liberĭ are o colóre roşiatică. Are atmosferă şi o căldură şi lumină pe jumĕtate ca a Pămêntuluĭ.

Joe e cea maĭ strălucitóre planetă după Venus. Are forma aprópe sferică. Se mişcă împrejurul Sóreluĭ în 12 anĭ şi împrejurul săŭ aprópe în 10 ore. Distanţa sa de la Sóre e 767.600.000 chm. saŭ de 5 orĭ şi ceva maĭ departe de Sóre ca Pămêntul. Are atmosferă şi căldura şi lumina pe el e de 25 orĭ maĭ micĭ ca pe Pămênt.

Saturn e al doilea planet în mărime după Joe. Are forma aprópe sferică. Se mişcă împrejurul Sóreluĭ în 30 anĭ şi împrejurul săŭ în 10 ore şi jumĕtate. Are atmosferă şi căldura şi lumina luĭ sunt de 100 de orĭ maĭ micĭ ca pe Pămênt. El este înconjurat de 3 inele luminóse, paralele cu equatorul săŭ.

Uran. Are forma aprópe sferică. E al patrulea planet în mărime după Joe. E fórte depărtat de Sóre, cam la 2.830.000.000 chm. Nu se póte vedea cu ochiĭ liberĭ. Se mişcă împrejurul Sóreluĭ în 84 anĭ şi împrejurul săŭ cam în 10 ore. Are atmosferă şi căldura şi lumina pe el e de 3000 orĭ maĭ micĭ ca pe Pămênt.

Neptun e al treilea planet în mărime, avênd o formă aprópe sferică. El e cel maĭ depărtat de sóre, fiind cam la 4.431.600.000 chm. Mişcarea de rotaţiune nu i se cunoaşte în cât timp o face, ear cea de revoluţiune o face în 165 anĭ. Are atmosferă şi căldura şi lumina sa e de 1000 de orĭ maĭ mică ca a pămêntuluĭ.

Imprejurul unora din planeţiĭ descrişĭ maĭ sus se învêrtesc alte corpurĭ maĭ micĭ care se numesc *Sateliţĭ*.

Ast fel Joe are patru, Saturn opt, Uran opt, Neptun unu şi Pamêntul unu, care se chiamă *Luna*.

Forma pămêntuluĭ şi isolarea sa în spaţiŭ.

Mult timp s'a credut că pămêntul este un disc, mărginit de tóte părţile prin bolta ceréscă ; asta-ḑĭ

însă se ştie că suprafaţa sa este rotundă şi că forma sa este aprópe ca o sferă, turtită puţin la polĭ şi umflată la equator.

Rotunḑimea suprafeţeĭ sale se póte arăta prin maĭ multe probe, dintre care vom cita următórele :

1. Când o corabie se depărtéză de ţĕrmul uneĭ mărĭ, un observator îĭ vede dispărând ântâiŭ basa, apoĭ mijlocul şi în urmă catartul ; iar când se apropie 'ĭ vede ântâiŭ catartul, apoĭ mijlocul şi în urmă basa. Dacă dar suprafaţa pământuluĭ ar fi plană, ar trebuĭ ca basa corăbieĭ s. e., care a dispărut în caḑul ântâiŭ, să apară în caḑul al doilea; saŭ ar trebui ca observatorul să o vadă întrégă, mărindu-se din ce in ce, când se apropie; saŭ micşorându-se când se depărtéză, întocmaĭ după cum se vede un balon, care se apropie saŭ se depărtéză în aer de un observator, aşeḑat pe suprafaţa pămêntuluĭ.

2. Plecând dintr'un punct óare-care al suprafeţeĭ pămêntuluĭ şi mergênd spre răsărit s: e:, fără a ne întórce îndărăt, vom ajunge iarăşĭ în punctul de unde am plecat, ceea ne arată că mergem pe o suprafaţă rotundă. Prima călătorie împrejurul pămêntuluĭ a făcut-o Magelan, care a plecat din Portugalia, spre apus, a trecut din Oceanul Atlantic în cel Pacific prin strâmtórea care'ĭ pórtă numele şi după ce a fost omorît de indigenĭ, din Archipelagul Filipinelor, un locotenent al sĕŭ numit Sebastian del Cano a continuat drumul tot spre apus, a trecut din Oceanul Pacific în cel Indian şi apoĭ ocolind capul Buneĭ-Speranţe a intrat iaraşĭ în Oceanul Atlantic şi a ajuns în Portugalia.

3. Unghiul ce'l formézä raḑa visualä dusă la stéua polară împreună cu orinzontul se măreşte cu cât înaintăm de la equator spre Nord şi vice-versa, cea ce ne arată că mergem pe o suprafafaţă rotundă.

4. Umbra pământuluĭ vĕḑută pe lună, în timpul eclipselor de lună, e circulară şi o asemenea umbră nu póte să fie de cât a unuĭ corp rotund (aprópe sferic).

Pământul, a căruĭ suprafaţă, după cum vĕḑurăm, este rotundă, este un corp ceresc isolat în spaţiŭ: căcĭ nu ne putem închipui ca el să fie rezemat de vre-un suport, de óre-ce acel suport s'ar fi putut descoperi prin numerósele călătoriĭ făcute împrejurul pământuluĭ.

Forţa care'l ţine isolat în spaţiŭ se numeşte *gravitaţiune universală*, în virtutea căreia tóte planetele circulă împrejurul sóreluĭ cu o mişcare regulată: toţĭ sateliţĭ împrejurul planetelor şi întregul nostru sistem solar împrejurul altor centre de atracţiune.

Dimensiunile pământuluĭ.

Pământul pe care 'l locuim e de $1^1/_2$ mil. orĭ maĭ mic în volum ca sórele şi de 49 orĭ maĭ mare ca luna; iar în greutate e de 355.000 de orĭ maĭ mic ca sórele.

El are un diametru de mijloc lung de 12732 chm.

Raḑa equatorială e peste 6378 chm; cea polară peste 6356 chm. şi diferinţa lor e aprópe 22 chm.

Circomferinţa medie e de 40.000 chm.; Suprafaţa 510 milióne chm. pătr. şi volumul de o mie miliarde chm. cubicĭ.

Dacă turtirea la polĭ şi umflarea la equator 'ĭ schimbă puţin forma sferică, diferitele accidente de pe suprafaţa sa 'ĭ o schimbă şi maĭ puţin. Intr'adevĕr muntele Everest, (cel maĭ înalt de pe suprafaţa pămêntuluĭ) a căruĭ înălţime nu trece peste 9 chm., nu l'am putea reprezenta pe un glob de statura unuĭ om de cât printr'un milimetru; de óre-ce înălţimea sa e aprópe de 1500 orĭ maĭ mică de cât diametru pămêntuluĭ.

Orizont, puncte cardinale şi orientaţiune.

Se numeşte orizont planul perpendicular pe verticala loculuĭ, în orĭ-ce punct al suprafaţeĭ pămêntuluĭ. Acest plan determină suprafaţa pămêntuluĭ, mărginită de bolta ceréscă şi vĕḑută din acel loc în tóte direcţiunile.

Pentru a se putea înţelege posiţiunea diferitelor locurĭ de pe suprafaţa pămêntuluĭ, s'a închipuit pe orizont patru puncte principale numite puncte cardinale:

Nord saŭ *miaḑă-noapte*, spre polul nord.

Sud saŭ *miaḑă-ḑi*, spre polul sud.

Est, *rĕsărit* saŭ *oriente*, punctul unde răsare sórele.

Vest, *apus* saŭ *occidente*, punctul unde apune sórele.

Intre aceste patru puncte cardinale saŭ maĭ închipuit şi alte numite colaterale: *Nord-Est* între Nord şi Est; *Sud-Est* între Sud şi Est; *Nord-Vest* între Nord şi Vest; *Sud-Vest*, între Sud şi Vest ş. a.

Dacă cine-va are rĕsăritul la drépta, atuncĭ apusul va fi la stânga, miaḑă-nópte în faţă şi miaḑă-ḑi îndărăt.

De unde vedem că este destul a şti unul din aceste puncte pentru a găsi pe tóte cele-l'alte.

In timpul ḑileĭ, pentru a găsi punctele cardinale, ne orientăm după sóre, care, în timpul equinopţilor, se vede de la *rĕsărit* la 6 ore dimineaţa, la *sud* la 12 ore, la *apus* la 6 ore séra, la *sud-est* la 9 ore diminéţa şi la *sud-vest* la 3 ore după amiaḑă.

In timpul nopţĭ ne orientăm după stéua polară (cea maĭ mare stea din constelaţiunea Urseĭ-micĭ), care este aşeḑată aprópe în dreptul *Nordulu*ĭ.

Când însă cerul este noros şi nu vedem nicĭ sórele nicĭ stéua polară, atuncĭ ne servim de un mic instrument, numit *Busolă*, care este compus dintr'un ac magnetic, aşeḑat orizontal într'o cutie, pe un vêrf ascuţit. Acel ac are proprietatea d'a se îndrepta în tot-d'auna cu un vêrf către *nord*, orĭ în ce posiţiune l'am mişca.

Pe hărţĭ punctele cardinale, se găsesc ast-fel: Rĕsăritul la drépta, apusul la stânga, méḑă-nópte sus méḑă-ḑi jos.

Cercurile închipuite pe pămênt.

Pentru a se putea studia maĭ cu înlesnire suprafaţa pămêntuluĭ, s'a închipuit pe dênsul două felurĭ de cercurĭ: meridiane şi paralele.

Meridianele sunt nişte cercurĭ marĭ, care trec prin centrul pămêntuluĭ şi prin ceĭ doĭ polĭ. Numĕrul lor este nemărginit, căcĭ prin orĭ-ce punct ne putem închipui câte unul.

Paralelele sunt nişte cercurĭ paralele între ele şi

perpendiculare pe axa pămêntuluĭ. Numĕrul lor, ca şi ale meridianelor, este nemărginit.

Cele maĭ însemnate dintre meridiane şi paralele sunt:

Primul meridian[1]) este acela, care trece prin Paris şi care împarte pămêntul în două emisfere: una orientală şi alta occidentală.

Equatorul este cel maĭ mare dintre cercurile paralele, închipuit întocmaĭ pe la umflătura cea maĭ mare a pămêntuluĭ şi avênd tóte punctele circumferinţeĭ sale egale depărtate de ceĭ douĭ polĭ. El împarte pămêntul în două emisfere: una boreală şi alta australă.

Tropicele sunt două cercurĭ paralele cu Equatorul, adică unul în emisferul boreal numit al *Canceruluĭ* şi altul în emisferul austral numit al *Capricornuluĭ*. Ele sunt închipuite cam pe la a treia parte din distanţa ce desparte Equatorul de ceĭ doĭ polĭ.

Cercurile polare sunt douĕ cercurĭ paralele cu Equatorul, adică unul în emisferul boreal numit *Cerculĭ polar de nord* şi altul în emisferul austral numit *Cercul polar de sud*. Ele sunt închipuite cam pe la treĭ părţĭ din distanţa ce desparte Equatorul de ceĭ doĭ polĭ.

Latitudine şi longitudine.

Latitudine se numeşte distanţa de la Equator spre ceĭ doĭ polĭ.

[1]) Englesiĭ consideră ca prim meridian pe acela care trece prin Grnicĭ (Greenvich) şi care e cu 2°,20' spre vest de meridianul Parisuluĭ; iar Nemţiĭ pe acela care trece prin insula Ferro (Canare) care e cu 20° spre vest de meridianul Parisuluĭ.

Latitudinea unuĭ loc se numeşte distanţa ce desparte acel loc de Equator. Ea este de două felurĭ: *latitudine boreală* saŭ a locuitorilor despre nord de Equator şi *latitudine australă* saŭ a locuitorilor despre sud de Equator. Latitudinea e coprinsă între paralele şi se mĕsóră pe meridiane de la Equator către ceĭ doĭ polĭ, saŭ de la o^0 la 90^0.

Grad de latitudine se numeşte distanţa coprinsă între două paralele depărtate unul de altul printr'un grad de circumferinţă.

Fiind-că între ceĭ doĭ polĭ este o jumĕtate de meridian, care se împarte în 180; de aceia avem 180^0 de latitudine, dintre care 90^0 în emisferul boreal, numite grade de latitudine boreală şi 90^0 în emisferul austral, numite grade de latitudine australă.

Longitudine se numeşte distanţa de la primul meridian spre apus şi spre rĕsărit.

Longitudinea unuĭ loc se numeşte distanţa ce desparte acel loc de primul meridian. Longitudinea este coprinsă între meridiane şi se mĕsóră pe Equator saŭ pe paralele, începĕnd de la primul meridian spre est şi spre vest, saŭ de la o^0 spre 180^0. Longitudinea este de două felurĭ: *Longitudine orientală* saŭ a locuitorilor de la rĕsăritul primuluĭ meridian şi *longitudine occidentală* saŭ a locuitorilor de la apusul primuluĭ meridian.

Grad de longitudine se numeşte distanţa coprinsă între două meridiane depărtate unul de altul printr'un grad de circumferinţă. Fiind că Equatorul saŭ orĭ-ce paralel se împarte de 360^0, de aceia avem 360^0 de

longitudine, dintre care 180° spre est de primul meridian, numite grade de longitudine orientală, şi 180° spre vest de el, numite grade de longitudine occidentală.

Numerile, ce represintă gradele de latitudine şi longitudine, pe hărţĭ se găsesc scrise ast-fel : cele de latitudine se găsesc la extremităţile paralelelor, pe meridiane, saŭ pe marginile din drépta şi din stânga hărţiĭ şi cele de longitudine la extremităţile meridianelor, pe paralele, saŭ pe marginele de sus şi de jos ale hărţiĭ.

Mĕsurile principale întrebuinţate în Geografie.

Cele maĭ însemnate mĕsurĭ întrebuinţate în Geografie pentru lungimĭ şi suprafeţe sunt urmĕtórele:

1 kilometru are . . . . 1.000 metri
2. kilometru pătrat . . . 1.000.000 m. pătraţĭ
3. Mila geografică . . . 1.850 m. pătraţĭ

Scara este o mică linie gradată, care represintă în miniatură una din aceste mĕsurĭ saŭ un multiplu al lor şi care servă a arăta raportul ce există între dimensiunile uneĭ hărţĭ şi ale ţăreĭ ce represintă harta.

Mişcările pământuluĭ.

Pemêntul are doue mişcărĭ : una împrejurul axeĭ sale, numită mişcare de rotaţiune saŭ diurnă şi alta împrejurul sóreluĭ, numită mişcare de revoluţiune saŭ de translaţiune.

Mişcarea de rotaţiune se învederéză prin următórele probe:

1. Dacă privim corpurile cereştĭ, vedem că tóte se învârtesc de la rĕsărit spre apus împrejurul pământuluĭ în timp de 24 ore. Acésta nu este de cât o iluziune a ochilor; căcĭ, dacă admitem că pămèntul se mişcă împrejurul sĕŭ, atuncĭ un punct aşeḑat pe equatorul pământuluĭ merge cu o iuţélă de 29 klm. pe minut; pe când, dacă admitem că tótă bolta ceréscă se mişcă împrejurul pământuluĭ, atuncĭ o stea care ar fi cea maĭ apropiată de pământ şi care s'ar învârti împrejurul equatoruluĭ pământesc, ar merge cu o iuţélă de peste 2 milióne chlm. pe secundă ceea ce nu e admisibil.

2. Tóte planetele se învîrtesc împrejurul axeĭ lor, decĭ şi pământul, fiind o planetă, se învîrtesce împrejurul axeĭ sale.

3. Dacă din vêrful unuĭ turn înalt se lasă să caḑă un corp greŭ în partea de apus a turnuluĭ; acel corp nu va cădea în direcţiunea verticaleĭ, ci cu câţĭ-va milimetri maĭ spre apus. Acésta arată că, în timpul cădereĭ corpuluĭ, pământul s'a învîrtit puţin de la apus spre rĕsărit.

4. Când un pendul, lung până la 15 metri, póte oscila liber în tóte direcţiile împrejurul unuĭ punct de suspensiune şi când se pune în mişcare vedem că, după o oră de oscilare direcţiunea mişcăreĭ sale va face cu direcţiunea mişcăreĭ primitive un unghiŭ de 15^0 şi după 24 ore va face o circomferinţă saŭ 360^0. Din acésta se deduce că circomferinţa descrisă de pendul

în 24 ore e determinată prin mişcarea de rotaţiune a pământuluĭ.

Din cele de maĭ sus se vede dar că pământul se învîrteşce odată împrejurul axeĭ sale de la apus spre resărit în timp de 24 ore.

Mişcarea de revoluţiune. Dacă privim sórele dimineţa vedem că el apare într'un punct óre-care al orizontuluĭ, se suie pe bolta cerésca şi pe urmă dispare într'un punct opus; punctele însă unde apare şi dispare el, se schimbă pe fie-care ḑi, în timp de un an, ceia ce ne face să credem că sórele se învêrtesce împrejurul pământuluĭ o data în acest timp. Acésta mişcare însă este a pământuluĭ, ci nu a sóreluĭ; căcĭ nu e posibil să admitem că sórele se mişcă împrejurul pământuluĭ, de óre-ce el—fiind de 1500000 orĭ maĭ mare ca pământul—trebue să aibă o putere maĭ mare pentru a'l ţine pe pământ să se învêrtéscă în jurul seŭ.

Fenomenele care resultă din mişcările pământuluĭ. Timpul de 24 ore întrebuinţat de pământ să faca o rotaţiune împrejurul axeĭ sale ne dă ḑiua solară, formată din ḑiua şi nóptea comună.

Ḑiua comună e timpul cât noĭ primim lumină de la sóre şi nóptea comună cât suntem în întunerec; căcĭ, în învîrtirea sa, pământul are o faţă în partea sóreluĭ şi alta opusă şi fie-care punct al suprafeţeĭ sale, descriind o circomferinţă în 24 ore, trebue să trécă prin zona luminată de sóre (de unde ḑiua pentru el) şi prin cea neluminată (de unde nóptea).

Ḑilele nu sunt egale cu nopţile pe diferite puncte ale suprafeţeĭ pământuluĭ şi în diferite epocĭ ale anuluĭ; din causă că pământul, avênd

orbita înclinată cu equatorul ceresc, presintă în mişcarea sa când un emisfer al sĕŭ întors către sóre, când altul. Ast-fel ḑilele sunt maĭ lungĭ de cât nopţile pentru locuitoriĭ din emisferul boreal, când acest emisfer e întors către sóre şi maĭ scurte de cât nopţile pentru ceĭ din emisferul austral şi invers.

Pentru locuitoriĭ de la equator ḑilele sunt tot-d'auna egale cu nopţile, asemenea ele sunt egale pentru toţĭ locuitoriĭ de pe suprafaţa pămêntuluĭ în timpul equinopţiilor.

Când emisferul boreal e întors spre sóre, la polul nord ḑiua ţine 6 lunĭ şi la cel de sud nóptea tot atât şi vice-versa.

Din mişcarea de revoluţiune a pămêntuluĭ naşte anul săŭ timpul de 365 de ḑile şi aprópe 6 ore cât îĭ trebue pămêntuluĭ ca să se învêrtéscă odată împrejurul sóreluĭ.

In zonele temperate anul se împarte în 4 anotimpurĭ:

Primăvara începe când pămêntul trece din emisferul austral în cel boreal saŭ la equinopţiul de primă-vară. Ea ţine de la 9 Martie până la 10 Iunie, adică peste 92 ḑile şi 20 ore.

Vara începe de la 10 Iunie saŭ de la solstiţiul de vară până la 11 Septembrie saŭ până la equinopţiul de tómnă. Ea ţine peste 93 ḑile şi 14 ore.

Tómna începe când pămêntul trece din emisferul boreal în cel austral saŭ de la 11 Septembrie, equinopţiul de tómnă şi ţine până la 10 Decembrie saŭ solstiţiul de iarnă, adică peste 89 ḑile şi 18 ore.

Iarna începe de la solstiţiul de iarnă şi ţine până la equinopţiul de primă-vară, saŭ de la 10 Decembre până la 9 Martie, adică peste 89 ḑile şi 1 oră.

Aceste anotimpurĭ nu sunt egale din causă că pămêntul în mişcarea sa împrejurul sóreluĭ descrie o elipsă şi sórele fiind în unul din

focare, pămêntul e când maĭ aprópe, când maĭ departe de sóre şi se mişcă când maĭ iute, când maĭ încet.

Temperatura anotimpurilor nu este egală şi acésta provine de două cause:

1. Inălţimea sóreluĭ de-asupra orizontuluĭ şi 2 mărimea ḑilelor. Cu cât sórele va fi maĭ ridicat d'asupra orizontuluĭ, cu atât razele sale vor cădea maĭ perpendicular şi cu atât temperatura va fi maĭ ridicată.

De asemenea cu cât ḑilele sunt maĭ lungĭ cu atât temperatura va fi maĭ ridicată, într'o localitate orĭ-care, fiind-că primesce o cantitate maĭ mare de căldură dacă ḑilele ar fi maĭ scurte.

II

NOŢIUNI DE GEOGRAFIE FISICĂ.

Divisiunile naturale ale suprafeţeĭ pămêntuluĭ.

Tótă suprafaţa pămêntuluĭ este împărţită în două părţĭ; uscat şi apa. Uscatul ocupă ceva maĭ mult de cât un sfert din suprafaţa pămêntuluĭ (136100000 chm. pătr.). şi apa aprópe treĭ sferturĭ (373900000 chm. pătr.). Uscatul esse maĭ întins în emisferul boreal, unde ocupă aprópe a treia parte din suprafaţa luĭ; pe când în emisferul austral nu ocupă de cât a două-spre-ḑecea parte din suprafaţa luĭ.

Impărţirea uscatuluĭ.

Uscatul se împarte în cincĭ marĭ părţĭ numite *Continente*. Prin continent înţelegem o întindere mare de uscat, care se póte străbate de la o margine la alta fără a trece prin mărĭ. Cele cincĭ continente sunt:

a) *Europa* e aşeḑată în emisferul boreal. Are o suprafaţă aprópe 10000000 chm. pătr., e înconjurată

de tóte părţile de apă şi despărţită la est de Asia prin munţiĭ Uralĭ, fluviul Ural, marea Caspică, munţiĭ Caucas şi marea Négră.

b) *Asia* e aşeḑată de asemenea în emisferul boreal, are o suprafaţă de 42000000 chm. pătr., şi e înconjurată de tóte părţile cu apă şi legată la vest cu Europa.

c) *Africa* e tăiată de Equator în două părţĭ negale, dintre care cea maĭ mare este în emisferul boreal. Are o suprafaţă de 31400000 chm. pătr., e înconjurată de tóte părţile cu apă şi legată numaĭ la nord-est cu Asia prin istmul Suezuluĭ.

d) *America* e împărţită în două: America de nord în emisferul boreal, cu o suprafaţă de 23400000 chm. pătr., înconjurată de tóte părţile cu apă şi legată prin istmul de Panama cu America de sud, a căreĭ suprafaţă e de 18300000 chm. pătr., şi a căreĭ cea maĭ mare parte este aşeḑată în emisferul austral.

e) *Oceania* are 11000000 chm. pătr., şi este formată din Olanda nouă, (o mare insulă aşeḑată în emisferul austral) şi dintr'o mulţime de insule rĕspândite în oceanul Pacific, în amêndouă emisferele.

Numirile date uscatuluĭ.

Insule. Afară de cele cincĭ marĭ părţĭ în care se împarte suprafaţa uscatuluĭ, apa, care acoperă cea maĭ mare parte din suprafaţa pămêntuluĭ, e semănată cu o mulţime de alte uscaturĭ maĭ micĭ, înconjurate de tóte părţile de apă şi numite *insule.*

Archipelag se numeşte o grupă de maĭ multe insule apropiate unele de altele.

Recife se numesc nişte stâncĭ, dintre care unele fórte puţin ridicate d'asupra apeĭ, iar altele pe acelaşĭ nivel saŭ ceva maĭ jos de cât suprafaţa apeĭ.

Băncĭ de nisip se numesc nişte locurĭ nisipóse acoperite adesea cu apă. Ele se formézá de ordinar la gurile fluviilor.

Fundurĭ jóse sunt nişte locurĭ nisipóse saŭ grămeḑĭ de nisip ridicate aprópe până la suprafaţa măreĭ. Ele s'ar putea numi maĭ bine *Fundurĭ inalte*, de óre-ce marea în acele locurĭ este maĭ puţin adâncă ca orĭ unde.

Peninsule se numesc nişte părţĭ de uscat înconjurate peste tot cu apă şi legate de continente numaĭ printr'o limbă de pământ, numită *istm*. De ordinar istmul e maĭ strîmt de cât restul peninsuleĭ.

Cóste se numesc marginile continentelor saŭ ale insulelor, udate de mărĭ.

Promontorii, Capuri saŭ *Puncte* se numesc nişte limbĭ de uscat eşite maĭ mult în mare de cât cele l'alte părţĭ ale cóstelor.

Şesuri saŭ *Câmpii* se numesc nişte suprafeţe plane, saŭ nişte locurĭ întinse şi prea puţin ridicate d'asupra niveluluĭ măriĭ. Când şesurile sunt nisipóse, fără nicĭ o vegetaţiune şi lipsite de apă, se numesc *pustiĭ* saŭ *deşerturĭ*. Pe ele se află adesea respândite nişte locurĭ fertile, care se numesc *óze* şi care sémănă cu nişte insule de verdéţă în mijlocul deşerturilor. Când şesurile sunt jóse şi acoperite cu ghieţurĭ (ca

în nordul Asieĭ), se numesc *Tundras*, iar când şesurile sunt acoperite numaĭ cu păşunĭ şi lipsite cu totul de arborĭ, se numesc *stepe*. Ca esemplu de stepe marı avem *Pampas* şi *Llanos* din America de sud.

Platourĭ se numesc nişte şesurĭ înalte.

Văĭ se numesc nişte scobiturĭ ale suprafeţeĭ us catuluĭ, mărginite saŭ de două şesurĭ ceva maĭ înnalte, saŭ de platourĭ, saŭ de coline, saŭ de munţĭ. Ele sunt formate de ordinar de apele care le udă, saŭ prin diferite ridicărĭ ale cójeĭ pământuluĭ; şi largimea lor se măreşte cu cât înnaintăm pe ele de la munţĭ către şesurĭ. Când valea este ceva maí întinsă atuncĭ ia numele de *luncă*.

Munţı se numesc nişte grămedĭ marĭ de pămênt, de ordinar pietros, mult maĭ ridicate d'asupra niveluluĭ măriĭ de cât părţile de prin prejur. Aceste grămedĭ marĭ de pămênt adesea sunt legate unele cu altele şi despărţite numaĭ prin văile rîurilor, în cât forméză un fel de *lanţ* saŭ *şir*. Reunirea maĭ multor lanţurĭ de munţĭ ia numele de *masiv muntos* saŭ *grupă de munţĭ*.

Vulcanĭ se numesc nişte munţĭ care aruncă afară materiĭ topite, cenuşă, diferite gaze, nisip şi câte odată noroiŭ. Eĭ aruncă în atmosferă aceste materiĭ printr'o gură numită *crater*. Vulcaniĭ stinşĭ se numesc aceia care aŭ funcţionat odată, dar care adĭ nu maĭ sunt în activitate; iar nestinşĭ, aceia care sunt în activitate şi acum

Gheţariĭ sunt nişte munţĭ de ghiaţă, formaţĭ prin grămădirea zăpezilor de pe munţiĭ ceĭ înnalţĭ.

Coline saŭ *dĕlurĭ* se numesc nişte munţĭ maĭ puţin ridicaţĭ saŭ nişte grămeḑĭ de pămênt maĭ micĭ.

Vîrfurĭ saŭ *Piscurĭ* se numesc părţile cele maĭ ridicate a unor munţĭ saŭ délurĭ.

Cóme saŭ *Creste* se numesc părţile cele maĭ ridicate ale lanţurilor de munţĭ. Ele formézâ un fel de şira-spinăriĭ a acelor lanţurĭ. De la dînsĕle munţiĭ saŭ délurile se lasă de o parte şi d'alta treptat până la póle (partea cea maĭ de jos a unuĭ munte), formând ceia-ce se numesc *povêrnişurĭ* saŭ *cóşte*.

Pasurĭ saŭ *Trecetorĭ* se numesc drumurile printre doĭ munţĭ. Ele sunt maĭ tot-d'auna udate de rîurĭ care trec printre munţĭ.

Dune se numesc nişte délurĭ de nisip care mărginesc cóstele măreĭ şi chiar şi ţĕrmurile fluviilor.

Poldere se numesc uscăturile care o dată aŭ servit drept fund de mare. Ca exemplu avem polderele Belgieĭ şi Olandeĭ.

Impărţirile apeĭ.

Apa, care ocupă aprópe treĭ sferturĭ din suprafaţa pămêntuluĭ, se póte împărţĭ în apă sărată şi apă dulce. Apa sărată coprinde oceanele şi mările precum şi unele fluviĭ şi lacurĭ; iar apa dulce coprinde maĭ tóte lacurile, fluviile, rîurile şi pêrîurile.

Numirile date apeĭ.

Apa sărată, care ocupă cea maĭ mare parte din suprafaţa pămêntuluĭ, coprinde cincĭ oceane. Prin ocean

înțelegem o mare masă de apă sărată coprinsă între două saŭ maĭ multe continente. Prin unele părțĭ apa oceanelor curge întocmaĭ ca fluviile pe uscat și acele cursurĭ ale apeĭ oceanelor se numesc *curențĭ maritimĭ*. Apa oceanelor are de asemenea niște mișcărĭ numite *maree* saŭ *flux* și *reflux*. Prin flux se înțelege ridicarea apeĭ oceanelor într'un punct al suprafețeĭ sale și prin reflux lăsarea apeĭ. Aceste mișcărĭ se fac de două orĭ pe ḑi.

Cele cincĭ oceane sunt următoarele :

a) *Oceanul glacial de nord saŭ arctic* are o suprafața de 12000000 chm. pătrațĭ, este coprins între polul de nord și cercul polar de nord și mărginește țĕrmurile septentrionale ale vechiuluĭ și nouluĭ continent.

b) *Oceanul Atlantic* are o suprafață de 100000000 chm. pătrațĭ, și este coprins, pe de o parte, între cercurile polare și, pe d'alta, între țĕrmurile orientale ale nouluĭ continent și cele occidentale ale vechiuluĭ continent.

c) *Oceanul Pacific* are o suprafață de 173000000 chm. pătrațĭ, și este coprins, pe de o parte, între strîmtórea de Bering și cercul polar de sud și, pe d'alta, între țĕrmurile orientale ale vechiuluĭ continent și cele occidentale ale celuĭ noŭ.

d) *Oceanul glacial de sud saŭ antarctic* are o suprafață cam de 20900000 chm. pătrațĭ, și este coprins între polul de sud și cercul polar de sud și mărginește țĕrmurile meridionale ale nouluĭ și vechiuluĭ continent.

e) *Oceanul Indian* are o suprafaţă de 68000000 chm. pătraţĭ şi este coprins, pe d'o parte, între cercul polar de sud şi ţĕrmurile meridionale ale Asieĭ şi, pe d'alta, între cóstele occidentale ale Oceanieĭ şi cea orientală a Africeĭ.

Mările sunt nişte mase de apă sărată, închise de tóte părţile prin continente, dar comunicând cu Oceanul. Numaĭ marea Caspică se póte considera ca un lac, de şi are o întindere mare de apă sărată.

Golfurĭ saŭ *băĭ* sunt nişte intrărĭ ale măriĭ în uscat. Când golfurile, sunt strimte, sinuóse şi mărginite de pereţĭ înnalţĭ (ca pe cóstele Scandinavieĭ), ele se numesc *fiordurĭ*.

Strîmtorĭ saŭ *canalurĭ* sunt nişte părţĭ de mare, coprins în două uscaturĭ. Prin ele comunică două mărĭ, două oceane, un lac cu o mare ş. a.

Lagune sunt nişte lacurĭ aşeḑate lângă ţĕrmurile mărilor şi formate saŭ de fluviile care se varsă în mare, saŭ de nişte micĭ golfurĭ, care nu comunică cu mările de cât prin nişte strîmtorĭ înguste.

Apa dulce coprinde lacurĭ, bălţĭ, fluviĭ, rîurĭ şi pêrîurĭ.

Lacurile sunt nişte mase de apă dulce saŭ chiar sărată, care n'aŭ comunicaţiune cu oceanul. Ele sunt de ordinar formate de fluviĭ saŭ de rîurĭ, care, găsind în cursul lor locurĭ jóse, le umple cu apă şi apoĭ îşĭ urméză cursul înnainte.

Bălţile sunt nişte mase de apă puţin adâncĭ şi aşeḑate în mijlocul uscaturilor. Ele se maĭ numesc

şi *mlaştine,* când sunt prea puţin adâncĭ şi pline cu stufurĭ.

Torente se numesc nişte ape curgătóre fórte repeḑĭ, care iaŭ naştere din ploĭ şi din topirea zăpezilor, dar a căror durată nu e continuă.

Pêrîurĭ se numesc nişte ape curgătoare micĭ, care se varsă în rîurĭ.

Rîurĭ se numesc nişte ape curgătóre marĭ saŭ micĭ care se varsă în fluviĭ.

Fluviurĭ se numesc asemenea nişte ape curgătóre marĭ saŭ micĭ, care se varsă în mare saŭ ocean.

Afluenţĭ se numesc în general orĭ-ce ape curgătóre, care se varsă într'alte ape.

Confluenţă se numeşte locul unde se întâlnesc doua ape curgĕţóre.

Surse, Şipote saŭ *Isvóre* se numesc locurile de unde es apele curgătóre: iar *gură* saŭ *gurĭ,* partea apeĭ curgătóre, unde se varsă într'alta. Când o apă curgătóre se varsă într'alta prin maĭ multe gurĭ, atuncĭ uscatul coprins într'acele gurĭ, care de ordinar are forma triunghiulară, se numeşte *deltă.*

Albia uneĭ ape curgătóre se numeşte locul pe unde curge ea; iar *ţĕrmurile* saŭ *malurile* uneĭ ape curgătóre se numesc cele douĕ marginĭ ale albieĭ eĭ. Unele ape curgătóre se desfac prin diferitele părţĭ în maĭ multe braţe şi uscaturile închise între ele (care, când vine apa mare, devin iarăşĭ fundul eĭ), se numesc *prundurĭ.*

Dacă ne aşeḑăm cu faţa încotro curge o apă, atuncĭ ţĕrmul drept va fi în dreapta nóstră şi cel stâng la stânga.

Cataracte saŭ *cascade* se numesc căderile unor ape curgĕtóre dintr'un loc maĭ înnalt într'altul maĭ jos.

Prin *basinul* uneĭ ape curgătóre înţelegem suprafaţa pământuluĭ udate de ea şi de afluenţiĭ săĭ; iar basinurile diferitelor mărĭ, lacurĭ saŭ oceane se numesc suprafeţele de uscat udate de apele tributare a acelor mărĭ, lacurĭ saŭ oceane.

Canale se numesc nişte rîurĭ artificiale prin care comunică două ape curgĕtóre saŭ stătătóre şi care înlesnesc relaţiunele comerciale.

Zone.

Cercurile tropicale şi polare împarte suprafaţa pământuluĭ în cincĭ zone:

a) *Zona toridă*, caldă saŭ intertropicală e coprinsă între cele două tropice şi tăiată de Equator în două părţĭ egale. Ea se numeşte ast-fel din causă că radele solare, cădênd pe dênsa aprópe vertical, o încăldesc fórte tare.

b) *Zonele temperate* — una de nord şi alta de sud — sunt coprinse între cercurile tropicale şi polare şi se numesc ast fel pentru cà pe ele radele sóreluĭ, cădênd maĭ oblic, le încălzesc potrivit.

c) *Zonele glaciale* — una de nord şi alta de sud — sunt coprinse între cele două cercurĭ polare şi polĭ şi se numesc ast-fel, pentru că radele solare, cădênd pe ele fórte oblic, nu le încăldesc maĭ de loc.

Temperatură, vênturĭ, ploĭ şi climă.

Prin temperatură se înţelege gradul de căldură saŭ de frig dintr'o localitate óre-care. Ea e maĭ ridicată cu cât o localitate e maĭ aprópe de equator şi maĭ scădută cu cât e maĭ departe de el saŭ maĭ aprópe de ceĭ doĭ polĭ. Temperatura unuĭ loc atîrnă nu numaĭ de latitudine ci şi de o mulţime de alte cause dintre care două sunt maĭ însemnate: 1) Apropierea măreĭ şi 2) înălţimea pământuluĭ.

Cu cât un loc e maĭ aprópe de mare cu cât are o temperatură maĭ potrivită în tot timpul anuluĭ şi cu cât e maĭ departe cu atât are o temperatură maĭ variată.

Prin vênturĭ se înţeleg mişcările aeruluĭ; ele provin din nepotrivirea de temperatură între două localităţĭ óre-care şi sunt recĭ când suflă despre regiunile polare spre cele equatoriale şi calde când suflă în sens invers.

Prin ploĭ se înţelege apa care cade din atmosferă pe suprafaţa pămêntuluĭ. Ele provin din evaporaţiunea apeĭ de pe suprafaţa pămêntuluĭ şi din condensaţiunea vaporilor. Ploile sunt maĭ dese în regiunile maritime şi în cele muntóse.

Prin clima uneĭ localităţĭ se înţelege felul aeruluĭ din acea localitate Ea depinde în general de temperatură, de vênturĭ şi de ploĭ.

In general clima póte fi de treĭ felurĭ: 1) Climă polară saŭ rece 2) clima oceanică saŭ potrivită şi 3)

clima continentală saŭ extremă, adică cu verĭ fórte calde şi cu ernĭ fórte friguróse.

Curenţĭ maritimĭ.

Prin curenţĭ maritimĭ se înţeleg unele mişcărĭ regulate ale apelor oceanelor şi mărilor. Eĭ sémănă cu nişce fluviĭ a căror albie e apa liniştită a mărilor şi oceanelor. Curenţiĭ maritimĭ şerpuesc mările şi oceanele în tóte direcţiile şi se împart în două: Curenţĭ recí, care vin din regiunile polare spre cele equatoriale şi curenţĭ calḑĭ, care şerpuesc regiunile equatoriale mergênd către cele polare. Toţĭ curenţiĭ nasc în general din evaporăţiunea cea mare ce se face pe suprafaţa oceanelor şi mărilor în zona întertropicală. Unul din principaliĭ curenţĭ de pe suprafaţa pământuluĭ e Golf—Stream. El se desparte din curentul equatorial al oceanuluĭ Atlantic, trece prin golful Miexiculuĭ, lovind cóstele occidentale a le Europeĭ şi cele Nord-Estice a le Americeĭ de Nord. El, venind despre equator, aduce ape calde şi îndulceşte temperatura cóstelor pe lângă care trece.

Determinarea posiţiuneĭ unuĭ loc pe hartă saŭ pe glob.

Ca să determinăm posiţiunea unuĭ loc pe hartă saŭ pe glob, 'l raportăm la Equator şi la primul meridian, adică căutăm cu câte grade se află el aşeḑat spre Nord saŭ spre sud de Equator, şi cu câte grade spre vest saŭ spre est de primul meridian şi unde se va întâlni paralelul cu meridianul, ce exprimă latitu

dinea şi longitudinea aceluĭ loc, acolo se va afla el. S. E. oraşul Bucurescĭ, fiind aşeḑat cu 44°,52 spre nord de Equator şi cu 23°,46' spre est de primul meridian, ca să'l găsim n'avem de cât să tragem pe glob saŭ pe hartă paralelul şi meridianul care exprimă aceste grade de latitudine şi longitudine şi la întâlnirea lor se va afla el.

Construcţiunea hărţilor într'un mod elementar.

Ca să facem harta uneĭ ţĕrĭ pe tablă saŭ pe globul de inducţiune, tragem la început meridianele şi paralele carĭ represintă gradele de latitudine şi longitudine între carĭ e cuprinsă acea ţară şi în urmă în suprafaţa determinată prin întâlnirea lor iĭ face conturul. Ca să construim însă o hartă cu cele maĭ micĭ amănunte, trebue să tragem meridianele şi paralele, carĭ represintă gradele de latitudine şi longitudine ale tutor localităţilor ţĕreĭ, a căror hartă vrem să facem şi în acea reţea complexă de meridiane şi paralele să aşeḑăm fie-care punct la locul sĕŭ. Este de ajuns însă (pentru eserciţiile de scólă) a'ĭ face numaĭ conturul, observând forma ţĕreĭ a căreĭ hartă voim să construim şi determinând numaĭ posiţiunea câtor-va puncte principale pe care unindu-le prin liniĭ să avem o figură geometrică; apoĭ orientându-ne după laturile aceleĭ figurĭ 'ĭ vom putea face cu înlesnire conturul.

Determinarea conturuluĭ Europeĭ pe globul de inducţiune.

Stim că Europa este coprinsă între 35° şi 71° latitudine nordică şi între 13° longitudine occidentală şi 64° longitudine orientală, adică ea

este coprinsă între al 35-lea şi 71-lea paralel spre Nord de Equator şi între al 13-lea meridian spre vest de primul meridian şi al 64-lea spre est de primul meridian. Prin urmare, dacă tragem pe glob aceste paralele şi meridiane, conturul Europeĭ îl vom face pe suprafaţa curbă coprinsă între aceste meridiane şi paralele; dacă însă observăm forma Europeĭ, vedem că ea se asémănă cu un pentagon neregulat, ale căruĭ laturĭ merg de la capul Nord la îmbucătura fluviuluĭ Kara, de la îmbucătura fluviuluĭ Kara la capul Apşeron, de la capul Apşeron la capul Matapan, de la capul Matapan la capul Sf. Vicenţiŭ şi de la capul Sf. Vicenţiŭ la capul Nord. Ca să 'l facem dar conturul pe acea suprafaţă curbă n'avem de cât să determinăm posiţiunea acestor puncte, să le unim prin liniĭ şi ast-fel, dobândind pentagonul, să tragem după laturile sale conturul Europeĭ, ţinênd sémă că cóstele sale parte intră în interiorul pentagonuluĭ, parte es afară şi că insulele Britanice şi Islanda nu sunt coprinse în acest pentagon.

Determinarea conturuluĭ Africeĭ pe globul de inducţiune.

Stim că Africa este coprinsă între 37° 30' latitudine nordică şi între 34° 38' latitudine sudică pe de o parte, între 19° 35' longitudine occidentală şi 49° longitudine orientală pe d'alta; adică că este coprinsă între al 37-lea şi 38' paralel spre nord de Equator şi între al 34-lea şi 38' spre Sud de Equator pe de o-parte, şi pe d'alta între al 19-lea şi 35' meridian spre vest de primul meridian şi al 49-lea spre est de primul meridian.

Prin urmare, dacă tragem pe glob aceste meridiane şi paralele, conturul Africeĭ 'l vom face pe suprafaţa curbă coprinsă între ele; dacă însă observăm forma Africeĭ, vedem că ea se asémană cu un exagon neregulat ale căruĭ laturĭ merg ast-fel: de la ismul de Suez, la strâmtórea Gibraltaruluĭ, de la strâmtórea Gibraltaruluĭ la capul Verde, de la capul Verde la insula Fernando-Po, de la Fernando-Po la capul Acelor, de la capul Acelor la capul Guardafuĭ şi de la capul Guardafuĭ la istmul de Suez. Ca să-l facem dar conturul pe suprafaţa curbă coprinsă între meridianele şi paralele de maĭ sus, n'avem de cât să determinăm posiţiunea acestor puncte şi să le unim prin liniĭ şi ast-fel, dobândind exagonul, să tragem conturul Africeĭ, ţinênd sémă că parte din cóstele sale es afară din exagon şi parte intră înăuntru.

Determinarea conturuluĭ Asieĭ pe globul de inducţiune.

Ştim că Asia este coprinsă între 1° şi 78° latitudine boreală, pe de o parte, şi pe d'alta între 23°, 45' longitudine orientală şi 172° longitu-

dine occidentală, adică eă este coprinsă între paralelul 1-lea şi 78-lea spre nord de Equator şi între meridianul al 23-lea şi 45' spre est de primul meridian şi al 172-lea spre vest de el.

Prin urmare, dacă tragem pe glob aceste meridiane şi paralele, conturul Asieĭ 'l vom face pe suprafaţa curbă coprinsă între ele; dacă însă observăm forma Asieĭ vedem că ea se asémănă cu un exagon neregulat ale căruĭ laturĭ sunt următórele: de la îmbucătura fluviuluĭ Kara la capul Şucoţcoĭ, de la capul Şucoţcoĭ la capul King, de la capul King la capul Romania, de la capul Romania la strîmtórea Bab-el-Mandeb, de la strîmtórea Bab-el-Mandeb la strimtórea Dardanele şi de la strîmtórea Dardanele la îmbucătura fluviuluĭ Kara. Ca să facem dar conturul Asieĭ pe suprafaţa curbă determinată maĭ sus, n'avem de cât să determinăm posiţiunea creştetelor exagonuluĭ, să le unim prin liniĭ şi să tragem acest contur după laturile exagonuluĭ, ţinênd séma că parte din cóste es afară din exagon şi parte intră înăuntru.

Determinarea conturuluĭ Americeĭ de nord pe globul de inducţiune.

Ştim că America de nord se întinde de la regiunile polare încă incomplect cunoscute, saŭ cam de la 72-lea paralel până la a 8-lea paralel spre nord de Equator, pe de o parte şi pe d'alta între 24° şi 170° longitudine occidentală, adică între al 24-lea şi 170-lea meridian spre vest de primul meridian. Prin urmare, dacă tragem pe glob aceste meridiane şi paralele, conturul Americeĭ septentrionale 'l vom face pe suprafaţa curbă coprinsă între ele ; dacă observăm America septentrională, vedem că forma sa se asémănă cu un patrulater ale căruĭ laturĭ sunt următórele : de la capul Prinţuluĭ de Galles la capul Sf. Luca, de la capul Sf. Luca la punctul Burica, de la Burica la capul Brewster (Groenlanda) şi de la capul Brewster la capul Prinţuluĭ de Galles. Ca să 'l facem dar conturul, n'avem de cât să determinăm posiţiunea acestor puncte, să le unim prin liniĭ şi 'l facem conturul după laturile patrulateruluĭ, ţinênd sémă că unele din cóste es afară din patrulater şi altele intră înnăuntru.

Determinarea conturuluĭ Americeĭ de sud pe globul de inducţiune.

Ştim că America de sud este cóprinsă între 12° 20' latitudine boreală şi între 56 latitudine australă, pe de o parte şi pe de alta între 37° şi 84° longitudine occidentală, adică este coprinsă între paralelul al

12-lea şi 20' spre nord de Equator şi al 56-lea spre sud de Equator pe de o parte şi pe de alta între meridianele al 37-lea şi al 84-lea spre vest de primul meridian. Prin urmare, dacă tragem aceste meridiane şi paralele, conturul eĭ 'l vom face pe suprafaţa curbă coprinsă între ele ; dacă însă observăm forma sa, vedem că se asémănă cu un patrulater ale căruĭ laturĭ sunt următórele : de la punctul Gallinas la punctul Aguja, de la punctul Aguja la capul Horn, de la capul Horn la capul Roque, şi de la capul Roque la punctul Gallinas. Ca să 'ĭ facem dar conturul, n'avem de cât să determinăm posiţiunile acestor puncte pe suprafaţa ḑisă maĭ sus, să le unim prin liniĭ şi să facem conturul după patrulater, ţinênd séma că unele din cóstele Americeĭ de sud intră în patrulater, şi altele es afară şi că ea este legată de America de nord prin istmul de Panama

Determinarea conturuluĭ Oceanieĭ pe globul de inducţiune.

Ştim că Oceania este o regiune formată de maĭ multe insule respândite în oceanul Pacific şi coprinse între 30° latitudine boreală şi 55° latitudine australă şi între 23° longitudine orientală şi 108° longitudine occidentală. Prin urmare, dacă tragem pe glob aceste meridiane şi paralele, vom obţine o suprafaţă curbă pe care vom putea determina conturul fie-căreĭ grupe de insule, ştiind că tótă Oceania este împărţită în treĭ grupe, adică : Malesia la nord-vest, Australasia saŭ Melanesia la sud-vest şi Polinesia la nord şi est.

Aparate geografice.

Hărţile geografice sunt nişte ḑesemnurĭ, carĭ represintă pe o suprafaţă plană saŭ întréga suprafaţă curbă a pămêntuluĭ saŭ numaĭ o parte dintr'ênsa. Când harta represintă, în două emisfere, întréga suprafaţă a pămêntuluĭ, atuncĭ ia numele de *Mapamond*, *Planiglob* saŭ *Planisfer ;* iar când represintă numaĭ o parte dintr'ensa (Europa spre exemplu), ia numele de *hartă generală* (a Europeĭ) şi când represintă numaĭ o regiune (România spre exemplu), ia numele de *hartă specială* (a Românieĭ).

Or-care ar fi modul lor de representaţiune, ele se împart în *hărţĭ topografice*, care representă cele maĭ micĭ detaliĭ ale uneĭ regiunĭ; *hărţĭ geologice*, care representă natura pămêntuluĭ; *hărţĭ orografice*, care representă munţiĭ; *hărţĭ hidrografice*, care representă apele şi *hărţĭ marine*, care representă în special mările. Tóte acestea le putem reuni sub numele de *hărţĭ fisice*.

Afară de acestea maĭ sunt *hărţĭ politice*, care representă descrierea politică a ţĕrilor şi *hărţĭ economice*, care representă descrierea lor economică.

Hărţile se maĭ numesc scrise, mute, în relief, cu fise şi conturate, după cum sunt făcute.

Afară de hărţĭ, între aparatele maĭ însemnate de care ne servim în studiul Geografieĭ, maĭ avem şi globurile, care sunt de două felurĭ:

a) *Globul* desemnat şi globul făcut în relief sunt nişte intrumente micĭ cu forma sferică, care representă în miniatură forma pamêntuluĭ, şi pe care se află desemnată saŭ făcută în relief suprafaţa luĭ; b) *globul de inducţiune* nu representă de cât forma pămêntuluĭ şi suprafaţa sa négră e destinată, ca şi tabla, la facerea hărţilor pe ea, saŭ la diferite exerciţiĭ geografice.

NOŢIUNI DE GEOGRAFIE POLITICA.

Rasele umane.

Oameniĭ, carĭ locuesc pe suprafaţa pămêntuluĭ şi al căror numĕr se ridică la 1500000000, se deosibesc între eĭ prin colóre, prin trăsurile feţeĭ, prin forma

capuluĭ, prin limbă, prin obiceiurĭ, prin gradul de civilisaţiune ş. a. Prin aceste deosebirĭ s'a împărţit némul omenesc în maĭ multe rase şi familiĭ şi studiul, care se ocupă cu clasificaţiunea ómenilor în rase, familiĭ ş. a., se numeşte *Etnografie*.

Tot némul omenesc se póte împărţi în treĭ rase principale: albă, galbenă şi négră.

1. *Rasa albă* saŭ *caucasiană* ocupă Europa, vestul Asieĭ, nordul Africeĭ şi e fórte rĕspândit şi prin America şi Oceania. Oamenii din acéstă rasă aŭ capul oval, fruntea largă şi aprópe verticală, ochiĭ de ordinar marĭ, pĕrul lins şi colórea feţeĭ albă. Eĭ sunt activĭ, întreprindătorĭ, ambiţioşĭ şi ceĭ maĭ înnaintaţĭ în civilisaţiune.

2. *Rasa galbenă* saŭ *mongolă* ocupă orientul şi puţin nordul Asieĭ, nordul Americeĭ Septentrionale, al Europeĭ şi al Oceanieĭ. Oamenii carĭ ţin de acéstă rasă aŭ faţa lată, nasul turtit, ochiĭ lungĭ şi oblicĭ şi colórea galbenă. Eĭ aŭ desvoltat un grad óre-care de cultură în vechime, însă astă-ḑĭ sunt maĭ inferiorĭ raseĭ albe.

3. *Rasa négră* ocupă centrul şi sudul Africeĭ şi o parte din insulele Oceanieĭ. Oamenii carĭ ţin de acéstă rasă aŭ fruntea plecată, dinţiĭ oblicĭ şi lungĭ, nasul lat şi turtit, gura mare, buzele gróse şi colórea négră. Eĭ sunt ceĭ maĭ puţin înnaintaţĭ în civilisaţiune.

Afară de aceste treĭ rase principale maĭ sunt o mulţime de altele secundare, dar care se pot reduce la aceste treĭ. Ast-fel putem cita: *Rasa roşie* saŭ *a-*

mericană, care locuește prin America și aĭ căreĭ ómenĭ aŭ pielea roșie, pĕrul lins, corpul bine făcut, ochiĭ alungițĭ, buzele largĭ și pometele eșite afară. Eĭ sunt parte sĕlbaticĭ prin munțiĭ Americeĭ și parte amestecațĭ cu Albiĭ. *Rasa malesă*, care locuește vestul Oceanieĭ și sud-estul Asieĭ și aĭ căreĭ ómenĭ aŭ o colóre măslinie ș. a.

Despre religiunĭ.

Religiune va să ḑică o lege care stabilește credința ce aŭ oameniĭ în existența uneĭ puterĭ supreme, care guvernă lumea. Fiind că nu toțĭ ómeniĭ însă aŭ aceiașĭ credință despre acea putere supremă saŭ despre Dumneḑeŭ și nu o adóră în acelașĭ fel, de aceia sunt și maĭ multe felurĭ de religiunĭ. — Tóte religiunile însă se pot grupa in monotheiste și politheiste.

Monotheistă este acea regiune prin care se adóră un singur D-ḑeŭ și politheistă saŭ păgână prin care se adóră maĭ mulțĭ.

Religiunea monotheistă coprinde următórele părțĭ:

Christianismul prin care se adóră un singur D-ḑeŭ, după perceptele luĭ Isus Christos. El este profesat de cele maĭ civilisate popóre și coprinde ortodoximul, catolicismul și protestantismul cu sectele luĭ.

Mosaismul prin care se adóră un singur D-ḑeŭ, urmând perceptelor luĭ Moïse. El este profesat numaĭ de Evreĭ.

Mohametanismul saŭ *Islamismul* prin care se a-

dóră de asemenea numaĭ un singur D-ḑeŭ, după perceptele luĭ Mohamet.

Religiunea politheistă coprinde următórele parţĭ :

Ţară, stat şi guvernământ

Ţară se numeşte o întindere óre-care de pământ care se deosibeşte de alta prin óre-care caractere fisice şi aĭ căreĭ locuitorĭ se supun aceloraşĭ legĭ, aŭ aceleaşĭ obiceiurĭ şi aceiaşĭ limbă, afară de strĕinĭ, care trebue să se supună numaĭ legilor ţăreĭ.

Prin Stat înţelegem o adunare de ómenĭ supuşĭ unuĭ guvernământ, care 'şĭ exercită autoritatea sa pe un teritoriŭ (ţara) şi 'şĭ propun urmărirea unuĭ scop comun.

Cea maĭ mare parte din locuitoriĭ pământuluĭ aŭ ajuns la un grad óre-care de civilisaţiune şi s'aŭ constituit în familiĭ, societăţĭ şi state, pe când parte din eĭ duc o viaţă nomadă, păstorală şi chiar sĕlbatică.

Ceĭ stabilĭ aŭ format state, s'aŭ supus aceleaşĭ legĭ şi sunt cârmuiţĭ saŭ guvernaţĭ în diferite felurĭ, de unde sunt şi maĭ multe forme de *guvernemênt*.

Când locuitoriĭ unuĭ stat sunt guvernaţĭ printr'un singur cap saŭ monarch cu titlu de împĕrat, rege, principe, etc., guvernământul se numeşte *monarchic* care póte fi *absolut*, când monarchul are în stat puterea absolută ; saŭ *constituţional*, când monarchul guvernă ţara în puterea uneĭ legĭ fundamentale numită constituţiune, împreună cu ajutorul miniştrilor şi al representanţilor naţiuneĭ. In cazul acesta mo-

narchul împreună cu miniştriĭ are puterea esecutivă saŭ puterea de a esecuta legile şi împreună cu representaţiĭ naţiuniĭ are puterea legislativă saŭ puterea de a face legile.

Când locuitoriĭ unuĭ stat sunt cârmuiţĭ printr'un president ales de representanţiĭ naţiuneĭ ca să conducă afacerile statuluĭ, atuncĭ guvernământul se numeşte *republican*. Republica se maĭ numeşte *centralisată* (Francia), când unul şi acelaşĭ stat e guvernat printr'un preşedinte ales pe un timp limitat de representanţiĭ naţiuniĭ şi *federativă* saŭ *descentralisată* (Elveţia), când statul e compus din maĭ multe state maĭ micĭ, avênd fie-care un guvernământ aparte şi existând şi un guvernământ central pentru afacerile comune ale statuluĭ.

IV.

NOŢIUNI DE GEOGRAFIE ECONOMICĂ.

Producţiunile pămêntuluĭ

Sub numele de producţiunĭ ale pămêntuluĭ saŭ uneĭ ţărĭ inţelegem tóte vegetalele care 'ĭ acoperă suprafaţa, tot felul de minerale care le conţine în sînul sĕŭ şi tot felul de animale sĕlbatice saŭ domestice.

Tóte aceste bogăţiĭ sunt maĭ numeróse acolo, unde populaţiunea e maĭ désă şi maĭ activă şi acésta provine saŭ din causă că fecunditatea pămêntuluĭ a adunat în unele părţĭ un numĕr însemnat de ómenĭ

şi 'ĭ aŭ ţinut acolo, constituindu-se în famíliĭ societăţĭ şi state; saŭ că, reuniţĭ prin diferite circumstanţe politice, aŭ desvoltat o activitate fórte mare pentru a face pămêntul fertil şi 'şĭ aŭ adus cele-l'alte trebuinciόse ale lor din alte părţĭ.

Despre industriĭ.

Sub numele de industriĭ (meşteşugurĭ) se înţeleg mijlócele prin care ómeniĭ 'şĭ produc tóte trebuinciósele lor. Fiind-că tóte producţiunile activităţiĭ omeneştĭ sunt resultatul a o mulţime de mijlóce întrebuinţate spre a le obţine, de aceia şi industria este de maĭ multe felurĭ. Cele maĭ însemnate industriĭ sunt următórele:

Industriĭ mecanice care constaŭ în fabricaţiunea maşinelor, armelor şi diferitelor unelte de fier, cupru, bronz ş. a.

Industriĭ chimice care constaŭ în fabricaţiunea alcooluluĭ, uleiurilor, săpunurilor, lumînărilor, accidilor, tutor produşilor chimicĭ, prepararea peilor ş. a.

Industriĭ alimentare care constaŭ în fabricaţiunea vinurilor, rachiurilor, brânzeturilor, făineĭ de grâne bereĭ ş. a.

Industriĭ estractive care constaŭ în scóterea din sînul pămêntuluĭ a diferitelor materialurĭ, trebuinciόse celor-l'alte industriĭ.

Industriĭ textile care în unele părţĭ sunt fórte desvoltate, dar în cea maĭ mare parte sunt numaĭ domestice. Ele constaŭ în tórcerea şi ţesătura diferitelor

materiĭ brute ca bumbacul, lâna, mătasea, inul, cânepa ş. a.

Afară de aceste industriĭ maĭ sunt o mulţime de altele, ca fabricarea mobilelor, dantelelor, bijuteriilor, hârtieĭ ş. a.

Despre căĭ de comunicaţiune.

Sub numele de căĭ de comunicaţiune se înţeleg drumurile care légă localităţile între ele. Pe ele comunică ómeniĭ între dînşiĭ şi pe ele se face transportuĭ mărfurilor. Ele sunt de două felurĭ: căĭ de apă şi căĭ de uscat.

Căile de apă coprind căile maritime prin care comunicaţiunile se fac pe mare cu vapórele şi căile navigabile saŭ navigaţiunea pe fluviĭ şi canale.

Căile de uscat coprind drumurile de fer — cele maĭ lesniciόse — şi şoselele.

Despre comerţ.

Sub numele de comerţ (negoţ) se înţelege schimbul mărfurilor între locuitoriĭ uneĭ ţărĭ, precum şi între ceĭ dintr'o ţară cu alţiĭ din alte ţărĭ. El e de treĭ felurĭ: *comerţ interior*, care constă în desfacerea măr, furilor în interiorul uneĭ ţărĭ pe pieţele sale comerciale şi pe la diferite bâlciurĭ, care se ţin în anumite localităţĭ, în diferite timpurĭ ale anuluĭ: *comerţ exterior* pe care 'l face o ţară cu altele şi care constă în importaţiunea obiectelor trebuinciόse aceleĭ ţărĭ şi în ex-

portaţiunea producţiunilor eĭ şi *comerţ de transit*, care constă numaĭ în trecerea mărfurilor printr'o ţară óre-care, pentru carĭ se percep diferite taxe.

Pentru înlesnirea relaţiunilor comerciale între diferite popóre s'aŭ încheiat între dênsele diferite convenţiunĭ comerciale, prin care se stabileşte anume taxe asupra importuluĭ şi exportuluĭ, şi în fie-care ţară se află maĭ multe institute de credit.

OCEANIA.

Geografia fisică

Situaţiune, dimensiune, divisiune, marginĭ şi climă.

Oceania coprinde continentul Australieĭ şi o mulţime de insule rĕspândite în oceanul Pacific.

Ea are o suprafaţă de 11.000.000 chm. pătr. şi 40.000.000 locuitorĭ şi se mărgineşte la vest cu oceanul Indian, la nord şi nord-vest cu strîmtórea Malaca şi marea Chineĭ, la est cu oceanul Pacific şi la sud cu oceanul Ingheţat de sud.

Oceania se împarte în treĭ marĭ părţĭ: Malaesia la nord-vest, Australasia la sud-vest şi Polinesia la nord şi est.

I. **Malaesia** coprinde patru grupe de insule;

1) **Grupa insulelor-Sonde** compuse din *Sumatra* (cea maĭ mare din insulele Sonde) şi *Iava* cu oraş principal *Batavia,* capitala posesiunilor olandese.

2) **Grupa centruluĭ** formată din două marĭ insule: *Borneo* (cea maĭ mare insulă de pre pămînt) are aprópe forma unuĭ triunghiŭ cu basa spre sud şi *Celere* care are forma unuĭ K.

3) **Grupa insulelor Moluce** compuse din *Ceram*, *Gilolo* şi o mulţime de altele maĭ micĭ.

4) **Grupa insulelor Filipine** compusă din două maĭ însemnate : *Mindanao* şi *Luçon* cu oraş principal *Manila*, capitala posesiunilor Statelor-Unite.

Intre Sumatra, Borneo, Iava şi Celebe este coprinsă marea Sondelor şi între Celebe, Borneo, şi Filipine este marea Celebelor, iar între Celebe şi Moluce marea Molucelor.

II. Australasia saŭ Asia emisferuluĭ austral, ḑise şi Melanesia din causa populaţiuneĭ sale negre coprindă patru grupe de insule :

1) **Australia saŭ Holanda-nouă** presintă la nord golful Carpentaria între capul Iork şi capul Vesel, iar la sudul golful Spenţer. Ea e muntósă la răsărit—unde sunt munţiĭ Albaştriĭ—şi udată de maĭ multe cursurĭ de apă, dintre care maĭ mare e fluviul Muray cu afluentul sĕŭ Darling.

2) **Guinea nouă** terminată în părţile de est şi vest prin peninsulele *Pămêntul luĭ Papus* şi al *Luisiadeĭ*. La nord-estul Guineeĭ-nouă este archipelagul Britanieĭ-nouă, iar la estul sĕŭ e Caledonia nouă.

3) **Tasmania**, care e insulă muntósă.

4) **Zelanda-nouă** la sud-estul Astralieĭ, compusă din treĭ insule: Ika-na-Mavi saŭ insula norduluĭ ; Tavai-Punamu saŭ insula mijloccertuluĭ şi Stevart saŭ insule suduluĭ.

III. Polinesia, al căruĭ nume însemnéḑă insule numeróse, ocupă tótă partea septentrională şi orientală a Oceanieĭ şi se compune dintr'o mulţime de in-

sule aşeḑate în regiunea tropicală a oceanuluĭ Pacific şi câte-va dincolo, pe o suprafaţă maĭ mare de cât a Asieĭ întregĭ. Ea se împarte în treĭ părţĭ :

1) **Micronesia** saŭ grupa insulelor micĭ e compusă din archipelagul Bonin saŭ al luĭ Magelan, Marianele, Carolinele, archipelagul insulelor Marşal şi insulele Gilbert.

2) **Archipelagul insulelor Havai** saŭ insulele **Sandviş**, între care maĭ principală este **Havai**, care are în centru un platoŭ înalt şi un vêrf de munte, numit Maona-Loa (4250 m.)

3) Intre Equator şi tropicul Capricornuluĭ, mergênḑ de la vest către est, sunt insulele Tonga saŭ ale Amicilor, Samoa saŭ ale Navigatorilor, Taiti saŭ ale Societăţiĭ şi Nuca-Hiva saŭ Markisele.

Oceania maĭ în tótă întinderea sa are o climă caldă.

Geografia politică.

1 Popóre, guverne şi religiunĭ.

Populaţiunea Oceanieĭ aparţine raseĭ galbene (amestecată cu malaesă) în Micronesia, malaese în Malaesia şi Polinesia şi negre în Melanesia şi Polinesia.

In tóte statele independente ale Oceanieĭ guvernămêntul este despotic.

Religiunea în Malaesia este cea mahometană. Tóte cele-l'alte popóre ale Oceanieĭ profeséză fetişismul, a-

fară de locuitoriĭ din Havaĭ şi de locuitoriĭ europenĭ, care profeséză christianismul.

2. Statele.

Statele Oceanieĭ sunt de două felurĭ: coloniĭ europene şi state indigene.

I. **Coloniile europene** singurele importante sunt următorele:

1) **Coloniile englese** în numĕr de şépte:

Cincĭ sunt în Australia, adică: *Galia nouă de sud* cu capitala *Sidne* (Sydney) *Victoria* cu capitala *Melbeorn*, (Melbourne) *Australia meridională* cu capitala *Adelaida*. *Australia occidentală* cu capitala *Pert* şi *Kensland* cu capitala *Brisbana*. Cele-l'alte după coloniĭ sunt *Tasmania* cu capitala *Hobertaun* (Hobartown), *Zelanda-nouă* cu capitala *Aukland* şi câte va insule micĭ.

2) **Coloniile olandese**. Cu capitala *Batavia*, în insula Iava, coprind insulele Sonde o parte din cóstele insuleĭ Borneo şi o parte din insulele Celebe şi Moluce.

3) **Posesiunile Statelor Unite**, aşeḑate în Malanesia şi Micronesia, cu capitala *Manila* în insula Luçon coprind insulele Filipine, Mariane şi Caroline şi protecţiune asupra statuluĭ Havai cu cap. Honolulu.

4) **Coloniile francese**, aşeḑate în Melanesia şi Polinesia, coprind Caledonia-nouă şi archipelagul Nuka-Hiva, care sunt posesiunĭ directe şi insulele Societăţiĭ, care sunt puse sub protecţiunea francesă.

5) **Coloniile portugese**, coprind o parte din in-

sula Timor aşeḑată la estul insulelor Sonde, precum şi mica insula Cambing.

6) **Posesiunile germane** sunt câte-ve bucăţĭ de pămênt pe cósta de est a Guineeĭ-nouă şi archipelagul Britanieĭ-nouă.

Statele indigene. Intre statele indigene maĭ însemnate putem cita: Samoa cu capitala *Apia,* în insula Upolu, pus sub protecţia Germanieĭ şi câte-va prin Malesia.

OCEANIA

Scara

0 500 1000 Chilometre

ASIA
I. Luçon
Insulele Filipine
Manilla
MAREA CHINEI
Mindanao
Labuan
MAREA
Borneo
I. BORNEO
Sarawack
M. CELEBE
I. Celebe
I. Gilolo
MOLUCELOR
I. Amboin
I. Ceram
I. Banda
M. BANDEI
MAREA SONDEI
I. Kambing
Batavia
I. Madura
I. Java
I. Timor
C. Coburg
Achem
ACHEM
SUMATRA
Str. Malacca
I. Sonde
I. Bonin
I. Mariane
MICRONESIA
I. Caroline
I. Marsal
I. Gilbert
Honolulu
I. Voaho
I. Havai
M. Maona-loa
POLINESIA
Golful Papus
I. GUIANA NOUA
P. Moresby
I. Irlanda nouă
I. Britania nouă
I. Solomon
Arch. ins. Luisiada
I. Perusei
Hebride le noi
MALASIA
C. Iork
G. Carpentaria
AUSTRALIA
AUSTRALIA SEPTENTRIONALE
QUEENSLAND
AUSTRALIA OCCIDENTALA
AUSTRALIA MERIDIONALA
NOUA GALLE DE SUD
VICTORIA
Brisbana
Sidney
Perth
Adelaida
G. Spencer
Str. Bass
Melburn
I. Tasmania
Hobart town
Caledonia nouă
I. Norfolck
I. Samoa
I. Tonga
I. Noua Zelandă
Ockland
I. Ica-nă-mavi
I. Te-vai-punamu
I. Stewart
I. Antipoda
I. Nuca-hiva
I. Taiti
OCEANUL INDIAN

AMERICA DE SUD.[1])

—

CAP. I.

Geografia fisică.

1. Margini, dimensiune şi formă.

America de sud e legată cu America de nord prin istmul de Panama şi are o suprafaţă de 18.300.000 chm. pătr. şi o populaţiune de 37.000.000 locuitorĭ.

Forma sa se asémănă cu a unuĭ patrulater saŭ cu a unuĭ triunghiŭ cu vêrful spre sud. Laturea de nord este udată de marea Antilelor şi de oceanul Atlantic, laturea de est de oceanul Atlantic şi cea de vest de oceanul Pacific.

2. Mări, cóste şi insule.

Cóstele Americeĭ de Sud se împarte în treĭ părţĭ, după mările care le udă.

a) **Cósta oceanuluĭ Pacific** este mărginită d'a-

---

1) Se va face conturul Americeĭ de sud şi se va împărţi în state înainte d'a se începe descrierea sa.

lungul până la ocean de pólele munţilor Anḑĭ. Ea presintă golful *Panama*, golful *Arica* şi are pe lângă dênsa o mulţime de insule, dintre care maĭ însemnate sunt *Galapagos* şi *Ţara-de-foc*. Intre acésta din urmă şi America e strîmtórea Magelan, prin care comunică oceanul Pacific cu oceanul Atlantic.

b) **Cósta oceanuluĭ Atlantic** presintă golful *St. George*, golful *St. Mateĭ* şi e prevĕḑută cu o mulţime de insule pe lângă dênsa, dintre care maĭ însemnate sunt insulele *Falkland* saŭ *Maluine*.

c) **Cósta măreĭ Antilelor** începe de la îmbucătura Orenoculuĭ până la istmul de Panama şi este prevĕḑută cu golful *Maracaibo*, care comunică cu lacul Maracaibo, capul *Galinas*, golful *Darien* ş. a. precum şi cu maĭ multe insule ca Trinitatea, Buen Ayre ş. a.

3. Reliefful pămêntuluĭ.

America de sud presintă în partea occidentală un lanţ de munţĭ, lungĭ de 7500 chm. înalt pênă la 7000 metri în unele părţĭ şi numit «*Anḑiĭ* saŭ *Cordilieriĭ*». Aceştĭ munţĭ împreună cu ramificaţiunile lor brăzdéză tótă partea occidentală a Americeĭ de sud. In centrul Americeĭ se află o întinsă câmpie formată din stepele Patagonieĭ, din intinsele câmpiĭ erbóse ale La-Plateĭ (Pampas), din marele şes păduros al Amazonuluĭ şi în fine din câmpiele Orenoculuĭ numite «Lanos», care sunt lipsite de orĭ-ce vegetaţiune în timpul uscăciuneĭ şi acoperite cu erburĭ înalte în timpul ploios. In fine în partea orientală a Americeĭ de sud se află două marĭ

platourĭ (al Guianeĭ și al Brasilieĭ), care sunt întretăiate de o mulțime de șirurĭ de munțĭ.

4. Apele.

Maĭ tóte apele Americeĭ de sud se varsă în oceanul Atlantic și marea Antilelor. Cele maĭ însemnate din ele sunt urmĕtórele:

Magdalena ese din Anḑĭ, udă Columbia și se varsă în marea Antilelor, spre vest de lacul Maracaibo (mare masă de apă în Venețuela).

Orenocul ese din Anḑĭ, udă Venețuela d'alungul de la vest spre est și se varsă în oceanul Atlantic.

Amazonul (6500 chm.) cel maĭ mare fluviŭ de pe pămênt, ia naștere din Anḑiĭ Peruluĭ, udă în cursul sĕŭ Perul și Brasilia și după ce primește pe stânga Iapura și Rîul Negru, iar pe drépta Purul, Madeira, Tapajos, Xingul și Tocantinul, se varsă în oceanul Atlantic.

La-Plata e formată din maĭ multe ape, care es din Anḑĭ și din platoul Brâsilieĭ și între care maĭ însemnate sunt: Parana, Paraguay și Uruguay, carĭ unindu-se se varsă în oceanul Atlantic sub numele de Rio-de-la-Plata.

Lacurĭ maĭ însemnate în America de Sud, afară de Maracaibo, sunt două: Titicaca în Peru și Los-Patos în Brasilia.

5. Clima.

In partea septentrională America de sud are o

climă intertropicală cu două anotimpurĭ, unul ploios şi altul secetos.

In partea centrala este figurósă pe munţĭ şi platourĭ şi fórte caldă în câmpiĭ şi în fine în partea meridională este în general frigurósă, suflata de vênturĭ recĭ şi expusă la secete.

CAP. II.

Geografia politică.

1. Popóre, guverne şi religiunĭ.

Populaţiunea Americeĭ de sud aparţine acelora'şĭ rase ca şi a Americeĭ de nord, cu deosebire că Europeiĭ sunt representaţĭ aci maĭ mult prin Ispaniolĭ şi Portugesĭ.

Tóte statele Americeĭ de sud aŭ un guvernămênt republican.

Religiunea profesată în tóte statele Americeĭ de sud este catolicismul.

2. Statele.

Statele Americeĭ de sud se împart în state independente şi coloniĭ europene.

Statele independente sunt următórele:

a) **Republica Brasilieĭ** are ca capilala **Rio-de-**

Janeiro, cel maĭ mare oraş şi cel maĭ comercial port al Americeĭ de sud, aşeḑat pe ţĕrmul oceanuluĭ Atlantic. Afară de capitală, Brasilia are ca oraşe principale *Bahia* şi *Pernambuco*, porturĭ la oceanul Atlantic, maĭ spre nord de Rio-de-Janeiro.

b) **Republica federativă a Veneţueleĭ** cu capitala Caracas, port la marea Antilelor.

c) **Republica federativă a Columbieĭ** cu capitala Sant-Fé de Bogota, aşeḑată în centru.

d) **Republica Equatoruluĭ** cu capitala Chito, aşeḑată pe un platoŭ înalt, lângă Equator.

e) **Republica Peruluĭ** cu capitala Lima, aşeḑată pe ţĕrmul oceanuluĭ Pacific.

f) **Republica Bolivieĭ** cu capitala Şuchisaca saŭ Sucre, aşeḑată în centru.

g) **Republica Chili** cu capitala Santiago, aşeḑată în centru.

h) **Republica federativă a Statelor-Argentine** saŭ **La-Plata** cu capitala **Buenos-Ayres**, aşeḑată pe partea dréptă a îmbucătureĭ fluviuluĭ Rio-de-la-Plata.

i) **Republica Uruguay** cu capitala Montevideo, aşeḑată pe partea stângă a îmbucătureĭ fluviuluĭ Rio-de-la-Plata.

j) **Republica Paraguay** cu capitala Asuncion, aşeḑată în stânga rîuluĭ Paraguay.

La teritoriul La-Plateĭ se póte alătura şi regiunea Patagonieĭ.

Posesiunile europene sunt:

Guyana englesă, lângă oceanul Atlantic, cu capi-

tala *Jiorjtanu* (Georgetown) Ea atârnă de Englesĭ, care maĭ aŭ şi insulele Falkland.

Guyana olandesă cu capitala *Paramaribo*, pe ţărmurile oceanuluĭ Atlantic. Ea atârnă de olandesĭ care maĭ aŭ şi insulele Sub-vênt (Curaçao, Buen-Ayre ş. a.)

Guyana francesă cu capitala *Cayena*, pe ţĕrmurile oceanuluĭ Atlantic, ţine de francesĭ.

Insulele Galapagos ţin de republica Equatoruluĭ.

AMERICA
meridională
Scara
Chilometri
MAREA ANTILELOR
Istmulŭ de Panama
Caracas
VENEZUELA
Georgetown
COLUMBIA
Quito
ECUATORU
I. Gallapagos
PERU
BOLIVIA
BRASILIA
C. St. Roque
Pernambuco
Bahia
Rio de Janeiro
PARAGUAI
URUGUAI
Santiago
Buenos Ayres
LA PLATA
Corientes
St. Mateiu
PATAGONIA
St. George
I. Falkland
Str. Magelan
Tara de focu
I. Statcio
I. S. George
I. Chiloe
I. Fernandes

AMERICA DE NORD.[1]

CAP. I.

Geografía fisică.

1. Marginĭ, dimensiune și formă.

America de nord e legată cu America de sud prin istmul de Panama.

Suprafaţa sa este de 23,400,000 chm. pătr. și populaţiunea de 85,000 000 locuitorĭ.

Forma sa se asémănă cu a unuĭ patrulater saŭ cu a unuĭ triunghiŭ cu basa spre nord. Laturea de nord este udată de oceanul Ingheţat Artic, cea de vest de oceanul Pacific și cea de est de oceanul Atlantic.

2. Mărĭ, cóste și insule.

Cóstele Americeĭ de nord se împart în treĭ părţĭ, după mările care le udă:

a) **Cósta oceanuluĭ Ingheţat** presintă un mare golf, numit al luĭ *Hudson*, precum și o mulţime de

---

1) Se va face conturul Americeĭ de nord si se va împărţi în state înainte d'a se incepa descrierea sa.

archipelagurĭ de insule îngheţate şi necunoscute încă bine, dintre care cea maĭ însemnată este *Groenlanda*.

b) **Cósta oceanuluĭ Atlantic** presintă peninsula *Labrador*, peninsula *Florida* şi peninsula *Iucatan*; precum şi maĭ multe golfurĭ, dintre care maĭ însemnate sunt golful *St. Laurenţiŭ* şi golful *Mexiculuĭ*. Lângă cósta Americeĭ de nord, în oceanul Atlantic, se află asemenea o mulţime de insule, între care maĭ însemnate sunt: insula *Ţara-Nouă*, insulele *Bermude*; *Antilele marĭ* compuse din Cuba, Haiti. Jamaica şi Porto-Rico; insulele *Virgine* şi *Antilele micĭ* care sunt compuse din Gaudelupa, Dominica, Martinica ş. a. Spre nord de insula Cuba se află archipelagul insulelor *Lucaie* saŭ *Bahama*, dintre care maĭ însemnată este *Guanabani* saŭ *St. Salvador*.

c) **Cósta oceanuluĭ Pacific** presinta peninsula *California*, terminată prin capul *St. Luca*, peninsula *Alasca* şi golful Californieĭ; precum şi o mulţime de insule pe lângă dênsa ca Revilagigedo la sudul Californieĭ, insula *Kadra* saŭ *Vancuver*, insula *Kodiak*, insulele *Aleutice* ş. a.

3 Relieful pămêntuluĭ.

Pămêntul Americeĭ de nord în partea septentrională este o câmpie, care se înclină din ce în ce, până când se confundă cu oceanul. Partea occidentală este un înnalt şi întins platoŭ brăsdat de *munţiĭ Stâncoşĭ*, care presintă *vulcanul St. Ilie* în *Alasca* şi vulcaniĭ *Colima*, *Popocatepel* şi *Orizaba*, în Mexic.

Partea orientală este de asemenea un platoŭ îngust, format de regiunea munţilor *Apalak* care pórtă diferite numirĭ ca *munţii Aleganĭ*, *munţiĭ Albaştrĭ*, toţĭ prin Statele-Unite, ş. a.

Intre aceste două platourĭ se întinde o mare câmpie de la oceanul îngheţat până la golful Mexiculuĭ şi care e întreruptă pe lângă ţărmurile golfuluĭ Hudson de *munţiĭ Laurentizĭ* din Britania-Nouă.

4. Apele.

Apele Americeĭ de nord se împarte în 6 basinurĭ principale :

a) **Basinul oceanuluĭ Ingheţat** e udat de fluviul *Makenzie* care ese din munţiĭ Stâncoşĭ şi forméză lacurile Atabasca, Marele lac al Sclavuluĭ şi Marele lac al Ursuluĭ. Acest fluviŭ udă Britania-nouă.

b) **Basinul golfuluĭ Hudson** coprinde maĭ multe fluviĭ între care maĭ mare e *Nelson* care ese din munţiĭ Stâncoşĭ, forméză lacul Vinipeg şi udă Britania-nouă.

c) **Basinul marelor lacurĭ** forméză la sudul munţilor Laurentizĭ, între Britania-nouă şi Statele-Unite, cea maĭ mare masă de apă dulce de pe suprafaţa pământuluĭ, împărţită în cincĭ lacurĭ, legate între ele, adică lacul *Superior*, lacul *Michigam*, lacul *Huron*, lacul *Ontario* şi lacul *Erie*. Acesta din urmă comunică cu lacul *Ontario* prin măréţa cascadă *Niagara*. Tóte împreună îşĭ duc apele lor în golful St. Laurenţiŭ prin *fluviul St. Laurenţiŭ*.

d) **Basinul oceanuluĭ Atlantic** coprinde apele care udă platoul oriental şi anume *Hudson, Delavar, Potomac* ş. a., tóte prin Statele-Unite.

e) **Basinul golfuluĭ de Mexic** coprinde următórele fluviĭ: a) *Misisipi*, al doilea fluviŭ mare de pe suprafaţa pămêntuluĭ, are aprópe 7000 chm. de la originea luĭ Misuri şi 5000 chm. de la originea sa. El primeşte pe drépta rîul Misuri, iar pe stânga Ohio şi împreună cu ele udă Statele-Unite, b) *Bravo-del-Norte* desparte Statele Unite de Mexic.

f) **Basinul oceanuluĭ Pacific** coprinde următórele fluviĭ: *Marele Colorado* ese din munţiĭ Stâncoşĭ, udă Statele-Unite şi se varsă în golful Californieĭ; *Oregonul* saŭ Columbia ese din munţiĭ Stâncoşĭ, udă *Statele-Unite* şi se varsă maĭ sus de Marele *Colorado*; *Iukonul* ese din munţiĭ Stâncoşĭ, udă Britania-nouă şi Alasca şi se varsă în strîmtórea de Behring, prin care comunică oceanul Pacific cu oceanul Ingheţat de nord.

5. Clima.

Clima Americeĭ de nord pe lângă cósta oceanuluĭ Ingheţat este fórte frigurósă. Cóstele septentrionale ale oceanuluĭ Atlantic aŭ o climă extremă, cu verĭ fórte calde şi iernĭ fórte friguróse, iar cele meridionale aŭ o climă maĭ caldă; cóstele oceanuluĭ Pacific aŭ o climă variată, însă pretutindenea maĭ frigurósă de cât pe cósta oceanuluĭ Atlantic; partea centrală a Americeĭ are o climă continentală cu iernĭ friguróse şi verĭ calde; iar cóstele golfuluĭ de Mexic şi archipelaguĭ Antilelor aŭ o climă nesănătósă în părţile jóse şi băltóse.

CAP. II.

Geografia politică.

1. Popóre, guverne şi religiunĭ.

Populaţiunea Americeĭ de nord este formată din rasele : albă, galbenă, roşie, négră şi din amestecul lor.

Rasa albă este representată prin Europenĭ (Englesĭ, Francesĭ şi Ispaniolĭ) care aŭ cucerit'o şi colonisat'o de la descoperirea eĭ.

Rasa Galbenă este representată prin Eschimoşĭ, care ocupă partea septentrională.

Rasa roşie este representată prin Indienĭ saŭ Peile Roşiĭ, care duc o viaţă aprópe sălbatecă prin munţiĭ şi locurile necultivate ale Americeĭ.

Rasa négră este representată prin foştiĭ sclavĭ aduşĭ din Africa pentru a lucra pămêntul Americeĭ şi dintre care mulţĭ, în urma emancipăreĭ, s'aŭ întors în continentul lor şi aŭ fundat Republica Liberia.

Tóte statele Americeĭ de nord aŭ un guvernămênt republican. In tóte părţile locuite de Europenĭ se profeséză christianismul, iar în părţile locuite de indigenĭ se profeséză fetişismul.

2. Statele.

Statele Americeĭ de nord se împart în state independente şi coloniĭ europene, care aparţin la maĭ multe naţiunĭ.

Statele independente sunt :

a) **Statele unite ale Americei de nord** sunt coprinse între Britania-Nouă, Mexic, oceanul Atlantic şi oceanul Pacific. Ele formézǎ o republică cu capitala Uejingteon (Washington) aşeḑat pe rîpa stângă a rîuluĭ Potomak, şi cu uumătórele oraşe principale: *St. Francisco* la golful St. Francisco; *Noul Orlean* pe rîpa stângă a fluviuluĭ Misisipi, nu departe de îmbucătura luĭ; *Boston* port însemnat la oceanul Atlantic, spre nord de Niu-York; *Baltimora* têrg comercial, aşeḑat spre nord de Uejingteon; *Şicago* pe ţărmul meridional al laculuĭ Michigan, face mare comerţ cu producte agricole; *St. Ludovic* piaţă comercială însemnată, aşeḑată aprópe de confluenţa rîuluĭ Misuri cu Misisipi; *Broclin* lângă Niu-York (New-York) cel maĭ mare oraş al Americeĭ şi centrul relaţiunilor comerciale din Europa şi America, aşeḑat la îmbucătura fluviuluĭ Hudson.

b) **Republica Mexicului** e aşeḑată la sudul Statelor Unite. Ea are ca capitală oraşul **Mexic** care e aşeḑat în centru şi ca oraşe principale următoarele:

Puebla ceva maĭ spre sud-est de Mexic; *Vera-Cruz* port la golful Mexiculuĭ ş. a.

c) **Republica Guatemala** cu capitala Guatemala nouă.

d) **Republica San-Salvador** cu capitala San-Salvador.

e) **Republica Nicaragua** cu capitala Managua.

f) **Republica Honduras** cu capitala Comaiagua.

g) **Republica Costa-Rica** cu capitala St. Jóse.

Tóte aceste 5 republicĭ din urmă sunt în America centrală.

h) **Republica Haiti** cu capitala Port-au-prince, așeḍată în insula Haiti.

i) **Republica St. Domingo** cu capitala St. Domingo, așezată în insula Haiti.

II. Posesiunile englese sunt următórele :

j) **Domeniul Canada saŭ Britania nouă** cu capitala Otava și cu orașe principale *Montreal*, *Quebec* ș. a.

II) Insula *Țara-nouă*, insulele *Bermude*, *Honduras englesă*, archipelagul *Bahama* saŭ *Lucaiele*, insula *Jamaica*, maĭ multe insule micĭ din Virgine și maĭ tóte Antilele micĭ ș. a.

III) Sub protecțiunea Statelor Unite sunt următórele : insula *Cuba* cu cap. *Havana*, ins. *Porto-Rico* ș. a.

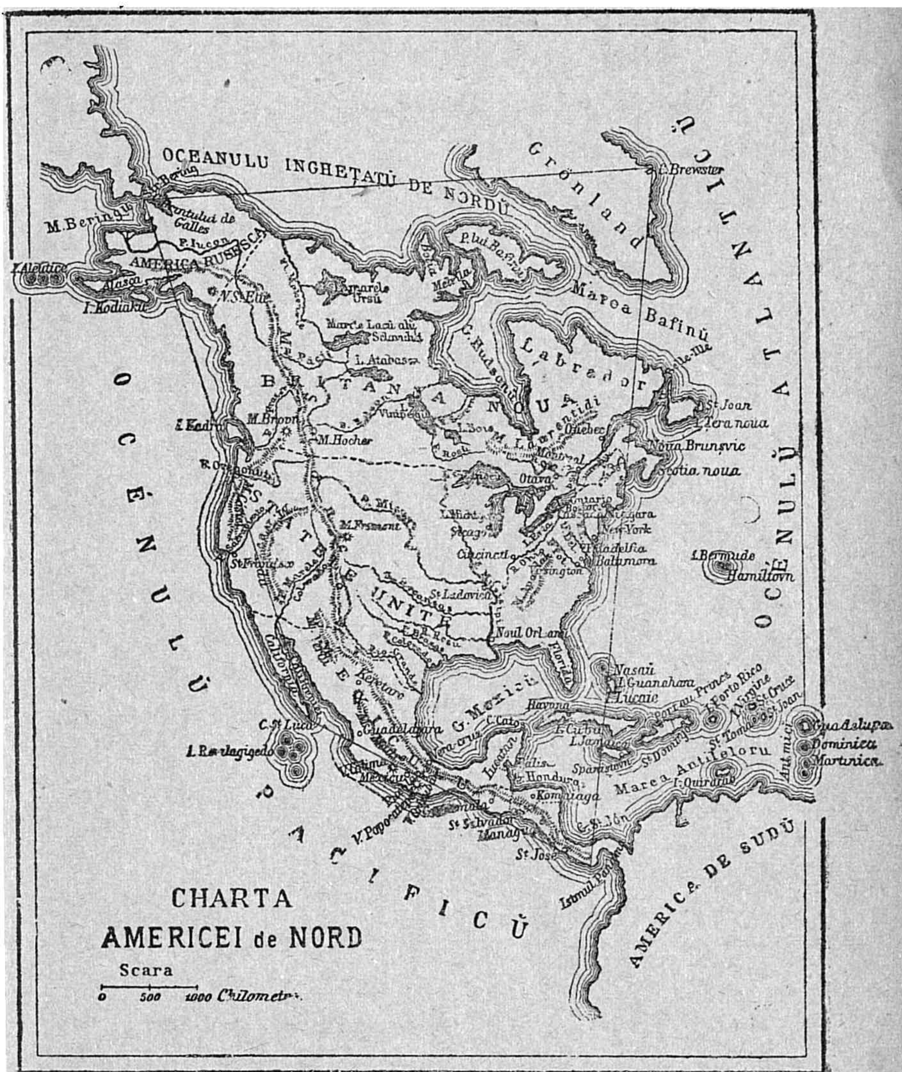
IV) Posesiunile francese sunt insulele *Guadelupa*, *Martinica* ș. a.

V) Posesiunile olandeze sunt insulele de lîngă cósta Americeĭ de sud, dintre care maĭ însemnată e *Curaçao*.

VI) Posesiunile danese sunt următórele : insulele *St. Cruce*, *St. Toma* și *St. Ion* din Virgine și marea insulă *Groenlanda*.

VII) Posesiune suedesă este insula *St. Bartelemy* din Antilele micĭ.

OCEANULU INGHEȚATŬ DE NORDŬ
Grönland
C. Brewster
M. Beringu
AMERICA RUSESCA
I. Aleutice
Alasca
I. Kodiakŭ
Marea Bafinŭ
Labrador
BRITANIA NOUA
L. Atabasca
M. Hocher
M. Brown
St Joan
Tera noua
Noua Brunșvic
Scotia noua
Quebec
Montreal
Otava
New-York
Filadelfia
Balțimora
I. Bermude
Hamilton
OCÉANULŬ ATLANTICŬ
OCÉANULŬ PACIFICŬ
STATELE UNITE
St Ladovica
Noul Orleans
Florida
Cincinati
California
C. St Luca
MEXICO
Keretaro
Guadalaxara
Mexico
G. Mexicŭ
Havana
I. Cuba
I. Jamaica
Nasaŭ
I. Guanahara
I. Lucaie
Port au Prince
I. Porto Rico
Guadalupa
Dominica
Martinica
Marea Antileloru
St Salvador
St Jose
Istmul Panama
AMERICA DE SUDŬ
CHARTA
AMERICEI de NORD
Scara
0 500 1000 Chilometri

AFRICA. (1)

CAP. I.

Geografia fisică.

1. Margini, dimensiuni şi formă.

Àfrica este legată de vechiul continent prin istmul Suezuluĭ. Ea este tăiată de Equator în două părţĭ inegale, dintre care cea maĭ mare e în emisferul boreal. Ea are o suprafaţa de 31,400,000 chm. pătr. şi 200,000,000 locuitorĭ.

Forma sa se asémănă cu a unuĭ triunghiŭ cu vêrful spre sud, care are laturea de nord udată de marea Mediterană, cea de est de oceanul Indian şi cea de vest de oceanul Atlantic.

2. Mărĭ, cóste si insule.

Cóstele Africeĭ se împart în treĭ părţĭ:

1) **Cósta Mediteraneĭ** este îndreptată de la est către vest şi presintă golfurile *Sidra, Kabès* şi *Tunis*, precum şi capurile *Bon*, *Ceuta* şi *Spartel*.

(1) Se va face conturul Africeĭ şi se va împărţĭ în state, înainte d'a se începe descrierea sa.

2) **Cósta Atlanticeĭ** ţine de la capul Spartel până la capul Acelor şi e prevĕḑută cu capul *Verde*, capul *Negru*, capul *Frio*, capul *Buneĭ-Speranţe* şi capul *Acelor;* precum şi cu golfurile *Benin* şi *Biafra*, care unite formézǎ golful *Guineeĭ*.

In oceanul Atlantic sunt maĭ multe insule care ţin de Africa, ca *Azorele*, *Maderele*, *Canarele*, insulele *Capuluĭ Verde*, insulele *golfuluĭ Guineeĭ* (Fernando-Po, Anabon, Prinţu şi St. Toma), insula *St. Elena*. renumitǎ prin captivitatea luĭ Napoleon I. insula *Ascensione* ş. a.

3) **Cósta oceanuluĭ Indian** ţine de la capul Acelor până la istmul de Suez şi are câte-va golfurĭ, ca *Delagoa*, *Aden* şi *Sofala* şi câte-va capurĭ ca *Corientes*, *Delgado* şi *Guardafui*. In sînul oceanuluĭ Indian este insula *Madagascar*. La rĕsărit de ea sunt insulele *Mascarine* compuse din Mauricia şi Reuniunea (insula Burbon), şi maĭ la rĕsărit e insula *Rodrigue*. La nord-vest de Madagascar sunt *Comorele*, *Amirantele* şi *Şeişelele* şi la estul capuluĭ Guardafuĭ e insula *Socotora*.

3. Relieful pǎmêntuluĭ.

Dacǎ privim o hartǎ a Africeĭ făcută in relief, vedem cǎ Africa se asémǎnǎ cu un mare platoŭ triunghiular cu vârful spre sud. La est şi vest acest platoŭ este mărginit de un lanţ de munţĭ, ce se întinde pieziş până la mare. La nord pĕmêntul sĕŭ se plécǎ puţin pentru a forma marele şeş al Suda-

nuluĭ şi întinsul deşert al Sahareĭ, întrerupt icĭ şi colea prin câte-va óze şi prin valea Niluluĭ. Dincolo de Sahara, de la Atlantica până la Mediterana, se ridic munţiĭ Atlasuluĭ.

Aceste şesurĭ şi platourĭ sunt întrerupte de maĭ multe şirurĭ de munţĭ, ca *munţiĭ Atlas* prin Maroc, Algerià şi Tunis; *munţiĭ Kong* prin Guinea; *munţiĭ Arabicĭ* prin Egipt; *munţiĭ Drakenberg* saŭ *Kalamba* prin colonia Capuluĭ; *munţiĭ Lopata* prin Mozambic şi *munţiĭ Kenia* şi *Kelimanjaro* prin Zangebar ş. a.

4. Apele.

Apele Africeĭ formézä şase basinurĭ saŭ grupe dependinte de relieful pămêntuluĭ:

1) **Grupa atlasuluĭ** coprinde urmĕtórele ape: *Medjerda* în Tunis, *Şeliful* în Algeria şi *Tensiftul* în Maroc.

2) **Grupa munţilor Kong** coprinde următórele ape: *Senegalŭl, Gambia* şi *Nigrul.* Nigrul curge maĭ întâiŭ prin Sudan către nord-est, apoĭ se întórce către sud-est, intră în Guinea şi se varsă în golful Guineeĭ.

3) **Basinul interior al Sudanuluĭ** coprinde apele care se duce în lacul Ciad şi dintre acestea cel maĭ mare este *Şary*, care vine de la sud-est.

4) **Partea occidentală a platouluĭ central** trimite apele sale în oceanul Atlantic, dintre care maĭ însemnate sunt: *Congo* saŭ Zairul, care udă centrul Africeĭ; *Coanza,* care udă Guinea meridională şi *Orangiul*, care udă Colonia Capuluĭ.

5) **Partea orientală a platoului central** trimete apele sale în oceanul Indian, dintre care maĭ însemnate sunt *Limpopo* şi *Zambezul*. La sud de Zambez, în partea sa drêptă, este lacul Ngami şi în partea stângă sunt lacurile *Nyasa*, *Bangveolo*, *Moero* şi *Tanganica*.

6) **Grupa apelor ce es din Kelimanjaro şi Kenia.** La nord de lacul Tanganica sunt lacurile *Victoria-Nyanza* saŭ *Ukereve* şi *Albert-Nyanza*. Din Victoria-Nyanza ese *Nilul*, a căruĭ lungime se poate socoti ca la 6750 chilometri. El este unul dintre cele treĭ marĭ fluviĭ ale lumiĭ (Amazonul, Misisipi şi Nilul) şi cel maĭ mare al Africeĭ. El, după ce primeşte braţul Niluluĭ Albastru ce'ĭ vine din platoul Abysinieĭ, udă Egyptul d'alungul de la sud spre nord şi se varsă în marea Mediterană prin maĭ multe gurĭ, dintre care maĭ însemnate sunt Damieta şi Roseta. Ploile, ce cad din Aprilie până în Octombrie, umflă Nilul, apoĭ când se retrag, lasă o câmpie fertilă. Acesteĭ inundaţiunĭ datoreşte Egiptul fertilitatea sa; căcĭ, acolo unde apa nu ajunge este numaĭ deşert.

5. Clima.

Clima Africeĭ este în general caldă şi secetósă; diferă însă în diferitele sale părţĭ după relieful pămêntuluĭ şi posiţiunea lor. In ţêrile Mediteraneĭ şi în partea meridională, clima se asémănă cu a ţărilor din sudul Europeĭ. Sahara şi Egyptul (afară de delta luĭ) aŭ o climă insuportabilă, nefiind răcorite nicĭ de ploĭ nicĭ de vegetaţiunĭ. Sudanul şi Marele platoŭ central aŭ iernĭ ploióse şi verĭ fórte secetóse şi maĭ calde de cât în tóte părţile lumeĭ fiind sub Equator.

CAP. II.

Geografia politică.

1. Popóre, guverne si religiunĭ.

Populaţiunea Africeĭ aparţine în mare parte raseĭ albe şi raseĭ negre.

Rasa albă este representată prin Berberĭ, locuitoriĭ ţărilor de lângă ţĕrmurile Mediteraneĭ; prin locuitoriĭ Sahareĭ; prin Copţĭ din Egypt, Nubienĭ din Nubia, Abisinĭ din Abisinia şi Somalĭ din Somal. Toţĭ Europeĭ din Statele Berberieĭ şi din coloniile europene sunt de asemenea de rasă albă, iar Felaţiĭ din partea occidentală a Sudanuluĭ şi Galas de la sud-estul luĭ se pot considera ca o transiţiune între rasa albă şi rasa négră, avênd o colóre brună-roşiatică.

Rasa négră este representată prin tóte popórele, care locuesc partea centrală şi sudică a Africeĭ.

Cósta orientală a Africeĭ este locuită maĭ tótă de arabĭ care ţin de rasa albă, iar insula Madagascar este locuită de o populaţiune care aparţine raseĭ malaese.

Tóte aceste popóre sunt parte constituite în state parte duc o viaţă nomadă şi barbară.

Tóte statele Africeĭ aŭ un guvernămênt despotic, afară de republicile Liberia, Orangiul şi Transvaal.

Cea maĭ mare parte din popórele negre ale Africeĭ profeséză fetişismul. Mahometanismul este profesat de popórele de la nordul Africeĭ, de câte-va din

centru şi de Arabĭ din Zanghebar; Christianismul este profesat de Copţĭ, de Abisinĭ şi de Europeĭ.

2. Statele

Statele Africeĭ se împart în treĭ grupe:

1) Statele ţĕrmurilor Mediteraneĭ, sunt în numĕr de patru:

Egyptul cu capitala **Cair** aşeḑat pe Nil, nu departe de delta sa. E cel maĭ mare oraş comercial al Africeĭ. *Alexandria* e aşeḑată pe ţĕrmul Mediteraneĭ şi e cea maĭ mare piaţă maritimă a Africeĭ.

Egyptul se împarte în două parţĭ:

a) *Egyptul propriŭ ḑis* în partea de nord, divis de natură în treĭ părţĭ: Egyptul de jos, Egyptul de mijloc şi Egyptul de sus.

b) *Sudanul Egyptian* la sudul Egyptuluĭ propriŭ ḑis, cu capitala **Kartum.**

Vilayetul de Tripolis cu capitala **Tripolis**, atîrnă de imperiul Otoman şi este aşezat la vestul Egyptuluĭ.

Regenţa Tunisuluĭ cu capitala **Tunis** pe golfu cu acelaşĭ nume, Acéstă ţară este aşezată la nord-vestul vilayetuluĭ de Tripolis şi e guvernată de un bey pus sub suzeranitatea Turcilor şi sub protecţia Franţeĭ.

Imperiul Maroculuĭ cu capitala **Fez** şi cu oraşe principale *Maroc şi Mechineḑ*, aşezate în centru.

2) Coloniile europene. Coloniile europene ale Africeĭ aparţin la 6 naţiunĭ:

Coloniile franceze sunt compuse din *Algeria* cu

cap. *Alger*, *Senegalul* cu cap. *St. Ludovic*, insulele *Majota* şi *Nosi-be* din Comore, insula *Reuniuneĭ* din Mascarine cu cap. *St. Denis* şi regatul *Dahomey* cu cap. *Abomey*.

Coloniile englese sunt compuse din Gambia cu capitala *St. Maria de Bathurst*, insulele *Ascensione* şi *St. Elena* din oceanul Atlantic, *Colonia Capuluĭ* cu capitala *Cheptaun* Captovn) insula *Mauricia* din Mascarine, cu capitala *Port-Ludovic* ş. a.

Coloniile portugese sunt compuse din insulele *Madere* şi *Azore*; insulele *Capuluĭ Verde*; archipelagul insulelor *Bisagos*; insulele *Principeluĭ* şi *St. Toma* din golful Guineeĭ; *Angola* şi *Benguela*, avênd drept capitale: Angola pe *St. Paul de Loanda* şi Benguela pe *St. Filip de Benguela* şi în fine *Mozambicul* cu oraş principal *Mozambic*.

Coloniile spaniole sunt compuse din insulele *Canare*; oraşele *Ceuta*, *Mellila* şi *Tetuan* de pe cósta Maroculuĭ şi insulele *Fernando-Po* şi *Anabon* din golful Guineeĭ.

Coloniile germane sunt urmatórele: Teritorul *Cameronuluĭ*; *Ţara Damara* şi Ţara *Namaca* cu oraşelul *Angra-Poquena*; teritorul *St. Lucia* ş. a.

Posesiunile italiene sunt oraşele *Asab* şi *Masuah* de pe cósta mareĭ Roşie.

Statele indigene ale Africeĭ centrale şi australe

Statele indigene ale Africeĭ centrale sunt maĭ tóte barbare şi compuse din triburĭ ce nu merită numele de stat. Cele maĭ însemnate dintr'ênsele se găsesc prin următórele regiunĭ:

Sahara e ocupată de Maurĭ nomadĭ la vest, de Tauregĭ în centru şi de Tibu la est. Aceştĭ locuitorĭ

trăesc prin óze dintre care maĭ însemnate sunt: Timbuct, Bilma, Agades ş. a.

Sudanul în care se află maĭ multe state ca *Darfur* cu capitala *Tendelti*, *Uaday* cu capitala *Abeşr*, *Bornu* cu capitala *Kuca*, *Hausa* cu capitala *Vurno* ş. a.

Guinea în care, afară de coloniile europene, maĭ sunt următórele state indigene: *imperiul Asbanţilor* cu capitala *Cumasi*, şi *republica Liberia* cu capitala *Monrovia*.

Interiorul Africeĭ australe este ocupat de triburĭ negre prea puţin cunoscute, barbare şi nomade; astfel sunt Macolololiĭ, care locuesc pe la nordul Zambezuluĭ, Unyamueziĭ maĭ spre nord de Macololoĭ, Galaşiĭ în partea Africeĭ cunoscută sub numele de Somal, Cafriĭ la nordul Colonieĭ Capuluĭ în partea estică şi Hotentoţiĭ în cea vestică.

In centrul Africeĭ s'a fundat de curênd de către Europenĭ un mare stat numit *Congo*.

In regiunea Capuluĭ, în partea sa orientală, sunt două republicĭ europene, adică *republica Orangiuluĭ* cu capitala *Bloemfontaim* şi *republica Transvaal* cu capitala *Pretoria*,

Pe cósta Zanghebaruluĭ se află statul *Zanzibar* cu capitala *Zanzibar*, stat fundat de Arabĭ.

O mare parte din insula Madagascar formézā statul indigen *Havas* cu capit. *Tananariva*, ocupat de Francezĭ.

La sudul măreĭ Roşiĭ se află statul indigen *Abisinia*, care este împărţit în maĭ multe state, ca *Ambara* cu capitala *Gondar*, *Tigrea* cu capitala *Adua* şi *Goa* cu capitala *Ankober*.

CHARTA AFRICEI

Scara

0 500 1000 Chilometre

M. MEDITERANĂ

SAHARA

SUDANUL

Marocul

Tripolis

Fezan

Alexandria

Cairo

Suez

Timbuctu

Agadas

Bilma

Darfur

Haus a Kano

Bornu

Vadai

NUBIA

Kartum

Abisinia

Galas

St. CONGO

L. Tanganica

L. Niaza

Angola

Benguela

Cafri

Rep. Transval

Col CAPU

Cp. Buna Speranta

MADAGASCAR

Zanzibar

Mozambic

Ins. Acore

Ins. Madere

Ins. Canare

Ins. Cp. Verde

Ins. Bisagos

Ins. Ascension

Ins. St. Elena

Ins. Socotora

Cp. Guardafui

Ins. Seișele

Ins. Amirantele

Ins. Mascarine

Ins. Rodrigus

OCEANUL ATLANTICU

OCEANUL INDIANU

G. Guineu

ASIA[1]

CAP. I.

Geografia fisică.

1. Marginĭ, dimensiunĭ şi formă.

Asia este aşeḑată la estul vechiuluĭ continent.

Forma sa se asémăna cu a unuĭ patrulater, ale căruĭ vêrfurĭ sunt: strîmtoarea Dardanelelor, strîmtórea Babel-Mandeb, capul Şucoţcoĭ şi capul Romania.

Laturea de nord-vest e mărginită de marea de Marmara, de marea Négra, de munţiĭ Caucas, marea Caspică, fluviul Ural, munţiĭ Uralĭ şi de oceanul Ingheţat artic; cea de est de oceanul Pacific; cea de sud de oceanul Indian şi cea de vest de marea Roşie şi de Marea Mediterană.

Suprafaţa Asieĭ este de 42000000 chm. pătr. şi populaţiunea de 800000000 locuitorĭ.

2. Mărĭ, cóste şi insule.

Cóstele Asieĭ se împart în patru parţĭ:

1) **Cósta oceanuluĭ ingheţat** este îndreptata de

1) Se va face conturul Asieĭ şi se va imparţi în state inainte d'a se începe descrierea sa.

la vest către est, presinta golfurile *Obi* şi *Ienisei* şi capurile *Sacru* şi *Oriental.* Lângă ea se afla grupa insulelor *Liakov* saŭ Siberia-noua.

2) **Cósta oceanuluĭ Pacific** este partea Asicĭ udată de oceanul Pacific şi de mările formate de el, ca *marea Okoţsc, marea Japonieĭ, marea Galbenă, marea Orientală* şi *marea Chineı.*

Acéstă cóstă este îndreptată de la nord spre sud şi presintă peninsula *Camciatka,* terminată prin capul *Lopatka*; peninsula *Corea;* peninsula *Şantung* şi peninsula *Malaca,* terminată prin capul *Romania;* precum şi golful *Peceli* în marea Galbenă şi golfurile *Tonkin* şi *Siam* în marea Chineĭ.

Cele maĭ însemnate insule ale Asieĭ de pe lângă cósta oceanuluĭ Pacific sunt: archipelagul insulelor Japonieĭ, compus din *Jezo, Nifon, Sikof, Kiu-Siu* şi *Liu-Kiu;* insulele *Tarakai, Formosa, Hainan* şi *Singapura.*

3) **Cósta oceanuluĭ indian** este în general îndreptată de la est către vest şi presintă peninsula *India,* terminată prin capul *Comorin* şi peninsula *Arabia,* la sud-estul căreia se află capul *Raz-el-gat;* precum şi golfurile *Bengal, Oman* şi *Aden.* Acesta din urmă e despărţit de golful Arabic saŭ de marea Roşie prin strîmtoarea *Bab-el-Mandeb.*

Cele maĭ însemnate insule din oceanul Indian sunt: *Andamanele* şi *Nicobarele* din golful *Bengal; Ceylan* aşeḑată la sudul Indieĭ şi despărţită de ea prin strîmtórea *Palc* şi în fine insulele *Lakedive* şi *Maledive.*

4) **Cósta măreĭ Mediterane şi a măreĭ Negre**

presintă peninsula *Anatolia*. In marea Mediterană şi în Archipelag sunt insulele *Cypru*, *Rodos*, *Samos*, *Chios* şi *Lesbos*.

3. Reliefful pămêntuluĭ.

Dacă ne-am uita la o hartă a Asieĭ făcută în relief, am vedea că Asia presintă în centru un mare platoŭ care se numeşte Platoul Central şi care se plécă treptat către nord şi se rézămă la sud pe un şir de munţĭ prea ridicaţĭ, numiţĭ Himalaya.

La nord şi nord-vestul acestuĭ platoŭ se afla un şes mare (Turchestanul şi Siberia), care se lasă spre nord până se confundă cu oceanul Ingheţat.

La estul luĭ se află de asemenea un mare şes (China) care se întinde până la oceanul Pacific.

La sud-estul luĭ sunt maĭ multe şirurĭ de munţĭ şi la sud şi vestul luĭ sunt patru platourĭ adică: India, Arabia, Anatolia şi Iranul.

Prin urmare Asia din punctul de vedere al reliefuluĭ, s'ar putea împărţĭ în două regiunĭ: una şesă la nord şi est şi alta la sud şi vest, care e formată din platourĭ şi străbătută de maĭ mulţĭ munţĭ şi văĭ.

Cele maĭ principale şirurĭ de munţĭ ale Asieĭ sunt:

Munţiĭ Himalaya între India şi China, cu vêrful lor cel maĭ înalt Everest.

Munţiĭ Kara-Koram şi Kuen-lun prin Tibet.

Munţiĭ Tian-chan saŭ «*Cereşti*» şi **munţiĭ Altaï**, saŭ munţiĭ «de aur», între China şi Siberia.

Munţiĭ Jablonoi şi Stanovoĭ la estul Siberieĭ.

Munţii In-şan şi Kin-gan la vestul Chineĭ.

Munţiĭ Pe-ling şi Nan-ling prin China.

Munţiĭ Lang-tang prin Indochina.

Munţii Satpura, Vindia şi Gaţi prin India.

Munţii Hindu-Kuch si Elbruz—cu vulcanul lor încă nestins **„Demavend“** —la nordul Afganistanuluĭ şi Persieĭ.

Munţii Armenieĭ cu vêrful cel maĭ înalt **Ararat,** prin Armenia.

Munţii Caucas între Asia şi Europa.

Munţii Uralĭ între Rusia şi Siberia.

Munţiĭ Tauru şi Anti-Tauru în Anatolia.

Munţii Liban şi Anti-Liban în Siria ş. a.

4. Apele.

Apele Asieĭ se împart în 6 basinurĭ, dependinte de reliefal pământuluĭ :

1) **Basinul oceanuluĭ Ingheţat** coprinde apele care es din partea septentrională a platouluĭ central şi care udă Siberia. Cele maĭ însemnate din ele sunt :

Obi este din munţiĭ Altaĭ şi se varsă în golful Obi prin maĭ multe gurĭ ; *Ienisei* ese din munţiĭ Saiansk (aşeḑaţĭ la sudul Siberieĭ) şi se varsă în golful Ieniseĭ; *Lena* ese dintr'un gheţar aşeḑat la vestul lacului Baikal.

2) **Basinul oceanuluĭ Pacific** coprinde apele, care es din partea orientală a platouluĭ central şi care udă Imperiul Chinesesc şi partea de est a Siberieĭ. Cele maĭ însemnate din ele sunt :

Amurul saŭ Sagalinul se varsă în strîmtórea

Tarakai şi forméză întru cât-va hotarul între Siberia şi China; *Hoango-ho* saŭ fluviul galben udă China şi se varsă în marea Galbenă; *Iang-ce-Kiang* saŭ fluviul albastru ese din Tibet, udă Imperiul Chinesesc d'alungul şi se varsa în marea Orientală; *Cambogele* (Mei-Kong) şi *Mei-nam*, udă Indochina şi se varsă în golful de Siam.

3) **Basinul oceanuluĭ Indian** coprinpe apele, care es din partea meridionaiă a Platouluĭ Central şi din platoul Indieĭ şi care udă Indochina şi India. Cele maĭ însemnate din ele sunt:

Saluenul şi *Irauady* udă Indochina şi se varsa în golful Bengal; *Bramaputra* ese din Himalaya, uda Tibetul de la vest spre est, apoĭ se intórce spre vest şi 'şĭ confundă îmbucăturile cu ale Gangeluĭ, mărindu'ĭ delta; *Gangele* ese din munţiĭ *Himalaia*, udă nordul Indieĭ şi se varsă în golful Bengal printr'o mare deltă; *Indul* ese din munţiĭ *Himalaya*, din Tibet, intră în India şi se varsă în marea Oman.

4) **Basinurile interióre** (grupa fluviilor şi lacurilor care n'aŭ comunicaţiune cu oceanul) coprind următórele fluviĭ:

Sir Daria ese din Turkestanul chinesesc, udă şesul Turkestanuluĭ şi se varsă în marea de Aral; *Amu-Daria* ese din lacul *Siri-Kol* saŭ lacul Victoria, udă Turkestanul şi se varsă în marea Aral, maĭ la est de care e lacul *Balcaş*.

4) **Grupa masivuluĭ Armenieĭ** trimete apele sale în treĭ direcţiunĭ. Cele maĭ însemnate sunt:

Tigrul şi *Eufratul* care es din munţiĭ Armenieĭ,

udă şesul Mesopotamieĭ şi se varsă amândouă în golful Persic sub numele de Şatel-Arab. Afară de aceste ape curgătóre, în Armenia maĭ e lacul *Van* şi în Persia lacul *Urmiah*.

3) **Grupa apelor ce es din munţi Libanului** coprinde *Iordanul* care udă Siria, forméză lacul *Tiberiada* şi se varsă în *marea Mórtă* saŭ *lacul Asfalit*.

5. Clima.

Clima Asieĭ este fórte variată. Partea septentrională saŭ Siberia, are o climă fórte frigurósă. Platoul Central are asemenea variaţiunĭ extreme de temperatură. Cóstele oceanuluĭ Pacific şi insulele aŭ o climă prea caldă în timpul vereĭ şi frigurósă în timpul ierneĭ. Partea meridională are clima caldă. Asia occidentală are o climă extremă, cu verĭ fórte călduróse şi iernĭ fórte friguróse.

CAP. II

Geografia politică

1. Popóre, guverne si religiunĭ.

Populaţiunea Asieĭ aparţine la două rase principale; albă saŭ caucasiană şi galbenă saŭ mongolică.

Prima rasă ocupă maĭ tótă partea occidentală şi câte-va părţĭ de nord ale Asieĭ. De ea ţin Georgie-

niĭ (în Transcaucasia), Armeniĭ, Perşiĭ, Arabiĭ, Afganiĭ, Belucistaniĭ, parte din triburile Sibericĭ şi maĭ toţĭ Indieniĭ, afară de câte-va triburĭ care sunt intermediarĭ între rasa albă şi rasa galbenă.

A doua rasă ocupă maĭ tótă partea orientală, sud-estică şi câte-va părţĭ din nordul Asieĭ. De ea ţin Tibetaniĭ, Mongoliĭ, Manciuriĭ, Chinesiĭ, Coreeniĭ, Japonesiĭ, Turcomaniĭ din Turchestan; Turciĭ din Turcasia, câte-va triburĭ din Siberia ca Samoeziĭ şi Tunguscciĭ şi maĭ tóte popórele Indochineĭ, afară de câte-va care sunt intermediare între rasa négra şi cea mongolică.

Tóte statele Asieĭ aŭ un guvernămênt monarhic absolut; afară de Japonia, care are un guvernămênt monarhic constituţional.

Cele maĭ însemnate religiunĭ din Asia sunt:

Mahometanismul, care e profesat în Turcia de Asia, Transcaucasia, Arabia, Persia, Afganistan, Belucistan, Turkestan şi de câte-va triburĭ ale Siberieĭ.

Christianismul, care este întru cât-va rĕspândit prin Turcia de Asia, Transcaucasia, India şi Siberia.

Bramanismul, care e profesat în India.

Confucismul, care e profesat în China.

Budismul, care e profesat în China, Japonia şi Indochina.

Sintoismul, care e profesat în Japonia; şi

Şamanismul, care este respândit prin câte-va triburĭ ale Industanuluĭ şi Persieĭ. In acéstă regiune din urmă se aflâ religiunea luĭ Zoroastru.

2. Statele.

Statele Asieĭ se pot reuni în treĭ grupe:

1) Grupa Asieĭ occidentale coprinde:

Partea asiatică a imperiuluĭ otoman saŭ Turcia de Asia are următórele oraşe principale: *Smirna*, pe ţĕrmurile Archipelaguluĭ, în Anatolia; *Damasc* şi *Alep* în Siria; *Trebizunda* port la marea Nĕgră ş. a.

Arabia este locuită maĭ mult de triburĭ nomade şi nu forméză un stat constituit, afară de *Neged* cu capitala *El-Riad* şi *Oman* cu capitala *Mascat*.

Ca oraşe principale în Arabia maĭ sunt *Meca* patria luĭ Mahomed şi *Medina* unde este mormêntul luĭ.

Regatul Persiei are ca oraşe principale *Teheran*, capitala Persieĭ, la sudul măreĭ Caspice; *Tauris* aprópe de Transcaucasia şi *Mesched* aprópe de Turchestan.

Afganistanul este format din maĭ multe state, ca regatul *Kabul* cu capitala *Kabul*; regatul *Kandahar* cu capitala *Kandahar* şi regatul *Herat* cu capitala *Herat* ş. a.

Belucistanul este o regiune locuită de triburĭ pastorale şi avênd ca oraş principale *Kelat*.

Turkestanul este o regiune locuită de maĭ multe popóre, parte nomade, parte sedentare. Cele sedentare formează câte ve state micĭ conoscute sub numele de canate, ast-fel sunt canatul *Chiva* cu capitala *Chiva* şi canatul *Bukara* cu capitala *Bukara*.

2) Grupa Asieĭ centrale şi orientale coprinde următórele state:

Imperiul Chinezesc este așeḑat la estul Asieĭ, are ca capitală, orașul **Peking** și este compus din două părțĭ, deosebite :

a) **China propiŭ ḑisă** are ca capitală orașul *Peking* pe rîul Pei ho și ca orașe principale: *Suceu-fu*, orașul cel maĭ populat din lume după Londra și așeḑat în partea orientală; *Nan-King* spre vest de Suce-ufu ; *Canton* la sud ș. a.

b) **Țările tributare** în numĕr de treĭ sunt : *Manciuria*, *Mongolia*, *Tibetul* cu capitala *Lasa*.

Imperiul Japonieĭ are de capitală **Jedo** și este compus din treĭ marĭ insule, Nifon, Sikof și Kiu-siu, înconjurate de altele ca Jezo și Kurilele și *Liu-Kiu*.

Afară de capitală, Japonia maĭ are ca orașe principale *Osaca*, *Kioto* și *Iokohama*, câte și trele porturĭ în insula Nifon ; *Nangasaki* în insula Kiu-siu.

Regatul Corea cu capitala **Seul**.

Regatul Anam cu capitala **Hue** pus sub protecția Franțeĭ.

Regatul Cambogeluĭ cu capitala **Pnom-Penh** e pus sub protecțiunea Francieĭ.

Regatul Siam cu capitala **Bankok**, la sudul căruia se află peninsula Malaca, cu oraș principal *Malaca*. Ea e locuită în partea de sud de triburĭ sĕlbatice și independente.

Imperiul Birmanilor cu capitala **Mandala**.

3) Grupa posesiunilor și coloniilor europene coprinde posesiunĭ ruseștĭ, englese, francese și portugese.

Posesiunile rusești sunt compuse din treĭ părțĭ :

a) **Provinciele transcaucasiene** se întind de la

Caucas până la rîul Aras, şi aŭ ca oraş principal *Tiflis.*

b) **Asia centrală** are ca oraşe principale *Culdja* şi *Taşkend.*

c) **Siberia** e aşeḑată la nordul Asieĭ şi are ca oraşe principale *Tobolsk, Ircutsk* şi *Ieniseisc.*

Posesiunile englese sunt compuse din:

a) **India englesă** cu capitala **Calcuta.**

In India afară de posesiunile englese, maĭ sunt două regate independente aşeḑate în munţiĭ Himalaya: *Nepalul* cu capitala Catmandu şi *Butanul* cu capitala Tasisudon.

In India, afară de Calcuta, maĭ sunt de notat urmatórele oraşe:

Bombay pe ţĕrmul occidental şi *Madras* pe ţĕrmul oriental.

b) **O parte din Birmania.**

c) **Insula Ceylan** cu capitala **Colombo,** insulele *Andamane, Nicobare, Lachedive* şi *Maledive,* peninsula *Malaca,* insula *Singapura,* insula *Hang kong* la îmbucătura rîuluĭ Canton, oraşul *Aden* pe cósta Arabieĭ ş. a.

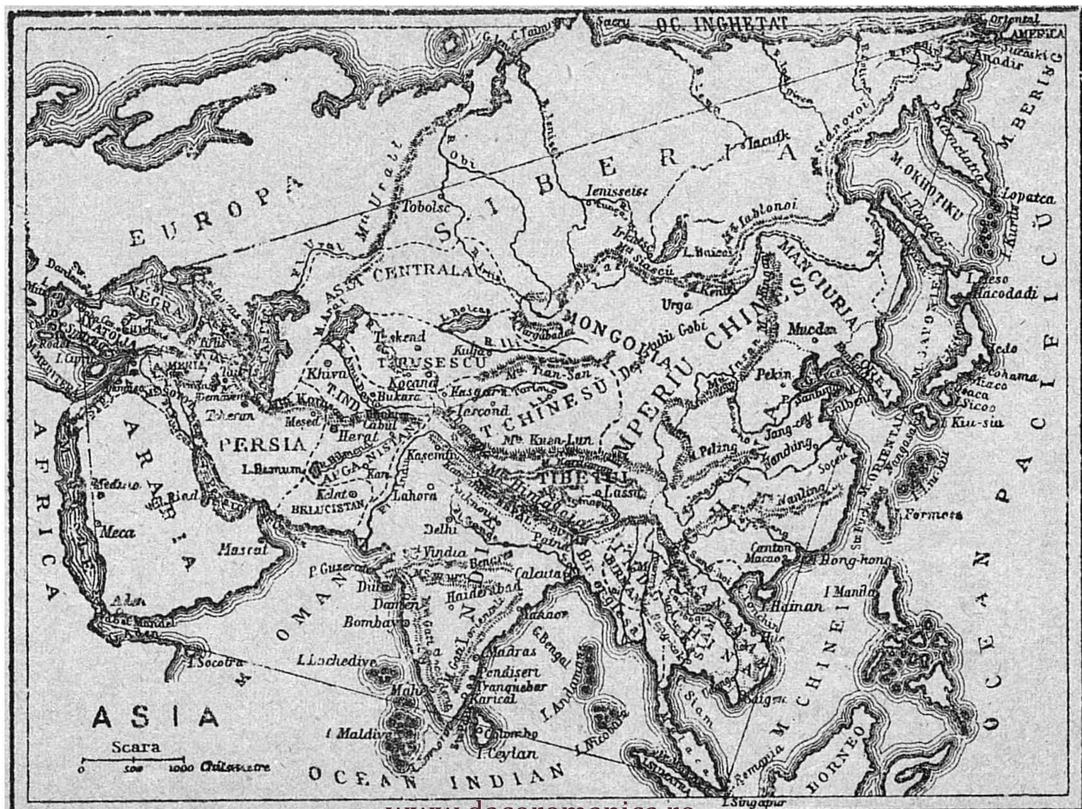
Posesiunile francese sunt:

Şandernagor, Ianaon, Pondişery, Carical, şi *Mabe* în India şi *Cochinchina francesă* cu capitala *Şaigon* în Indochina.

Posesiunile portugese sunt:

Goa, Damon şi *Diu* în India şi *Macao* în China.

Insula Hai-nan ţine de imperiul Chinezesc; insula Tarakai ţine de Rusia şi Formosa de Japonia.

OC. INGHETAT
EUROPA
SIBERIA
ASIA CENTRALA
Tobolsc
Jenisseisc
Iacutsk
L. Baical
Urga
MONGOLIA
MANCIURIA
M. OKHOTIKU
Lopatca
Anadir
M. BERING
Mucden
Pekin
COREA
Hacodadi
Iedo
Iocohama
Kiu-siu
Formosa
IMPERIU CHINESU
CHINA
T. CHINESU
TIBETU
Lassa
Mt. Kuen-Lun
Mt. Tian-San
Taskend
TURKESTAN
Khiva
Bukara
Kocand
Kasgar
Iarcond
PERSIA
Teheran
Meșed
Herat
Cabul
AFGANISTAN
Kandahar
Kelat
BELUCISTAN
Lahora
Delhi
NEPAL
Patna
Calcuta
INDIA
Bombay
Haiderabad
Madras
Pendișeri
Tranquebar
Karical
Colombo
I. Ceylan
I. Maldive
I. Lachedive
I. Andaman
I. Nicobar
ARABIA
Meca
Mascat
Aden
I. Socotra
M. OMANU
AFRICA
NATOLIA
M. NEGRA
Nanking
Canton
Macao
Hong-kong
I. Hainan
I. Manila
SIAM
Saigon
BORNEO
M. CHINEI
I. Singapur
OCEAN INDIAN
OCEAN PACIFICŬ
ASIA
Scara
0 500 1000 Chilometre

EUROPA

CAP. I.

Geografia fisică.

1. Marginĭ, dimensiune şi formă.

Europa este aşeḑată în emisferul boreal, la extremitatea nord-vestică a vechiuluĭ continent.

Ea se mărgineşte la nord cu *oceanul Ingheţat Arctic*; la vest cu *oceanu Atlantic*; la sud cu *marea Mediterană*, prin care se desparte de Africa şi cu *munţiĭ Caucas*, prin carĭ se desparte de Asia; şi în fine la est cu *marea Caspică*, *fluviul Ural* şi *munţiĭ Uralĭ*, prin carĭ se desparte de Asia.

Europa, care e cea maĭ mică din cele şése părţĭ ale lumeĭ, are o suprafaţa aprópe de 10000000 chilometri pătraţĭ şi o populaţiune de 367000000 locuitorĭ.

Forma sa se asémană cu un pentagon neregulat, ale căruĭ laturĭ sunt următórele : a) de la capul Nord la îmbucătura fluviuluĭ de Kara, b) de la îmbucătura fluviuluĭ de Kara la capul Apşeron, c) de la capul Ap-

şeron la capul Matapan, d) de la capul Matapan la capul St. Vicenţin şi e) de la capul Sf. Vicenţiŭ la capul Nord. Ca să'ĭ facem dar conturul [1]) n'avem de cât să determinăm posiţiunea acestor puncte, să le unim prin câte o linie şi ast-fel, dobândind pentagonuĭ, să tragem după laturile sale conturul Europeĭ, ţinênd séma că cóstele sale parte intră în interiorul pentagonuluĭ, parte es afara şi că Insulele Britanice şi Islanda nu sunt coprinse în acest pentagon.

2. Mărĭ, cóste şi insule.

Europa este legata la est cu Asia prin munţiĭ Uralĭ şi Caucas, iar în cele-l'alte parţı este udată de marĭ.

In partea septentrionala este udata de *oceanul Ingheţat Artic*, care forméză *marea Albă* şi maĭ multe golfurĭ. In ele sunt insulele *Vaigaţ*, *Noua-Zembla*, *Spiţberg* şi *Kalguew* (tóte ale Rusieĭ); precum şi archipelagurile *Tromsö* şi *Lofoden* ale Norvegieĭ. Cósta Europeĭ udata de acest ocean presintă peninsulele *Kola* şi *Kanin*.

In partea occidentală, Europa este udata de *oceanul Atlantic*, care forméza următórele marĭ :

Marea Baltică forméza golfurile *Botnic*, *Finlandic*, *Riga* şi *Danţig*.

---

1) Se va face conturul Europeĭ şi se va împărţi în state înainte d'a se începe descrierea eĭ. Statele principale ale Europeĭ sunt următórele : Anglia, Norvegia, Suedia şi Danemarca în partea de nord ; Franţa, Belgia, Olanda, Germania, Elveţia, Austro-Ungaria şi România în partea centrală; Rusia în partea orientală şi în fine Portugalia, Ispania, Italia, Muntenegru, Serbia, Bulgaria, Turcia şi Grecia în partea de sud.

Ea este prevĕḑuta de asemenea cu urmĕtórele insule: *Aland*, *Oesel* şi *Dago*, câte trele ale Rusieĭ; *Oeland* şi *Gotland*, amândouĕ ale Suedieĭ; *Rugen*, *Usedon* şi *Volin*, câte trele ale Prusieĭ; *Zeelanda* şi *Fionia*, amândouĕ ale Danemarceĭ.

Intre Zeelanda şi Scandinavia e strîmtórea *Sundu*; între Zeelanda şi Fionia e strîmtórea *Beltul-mare* şi în fine între Fionia şi peninsula Iutlànda e strîmtórea *Beltul-mic*.

Afară da strîmtorile de maĭ sus, marea Baltică maĭ comunică cu marea Norduluĭ şi prin strîmtorile *Kategat* şi *Scagerak*, despărţite prin capul *Scagen*, de la nordul Iutlandeĭ.

Marea Norduluĭ formézá urmĕtórele golfurĭ: *Zuiderzea* pe cósta Olandeĭ; Méré (Muray) şi Uaş (Wash) pe cósta orientală a insulelor Britanice.

Ea este semănată de maĭ multe insule ca *archipelagul Bergen* (al Norvegieĭ), *Eligolanḑ* (Helgoland) *Orcadele* (Orkney) şi *Şetlandele* (Shetland (ale Anglieĭ). Spre nord de Şetlande se afla archipelagul insulelor *Feroe* şi maĭ la nord-vest insula *Islandă*, (amândoua ale Danemarceĭ). La sudul Norvegieĭ se află capul Lindesnes.

Marea Irlandeĭ este cuprinşa între Britania Mare, care e terminată la nord prin capul *Rath* (Wrath) şi Irlanda care e terminata la sud prin capul Clir (Clear).

Ea comunică cu oceanul Atlantic prin *strîmtórea de Nord* şi *strîmtórea St. George* şi presintă insulele *Man* şi *Englsei* (Anglesey) (ale Anglieĭ).

Pe lânga cósta occidentală a Britanieĭ marĭ se află archipelagul insulelor *Hebride* (al Anglieĭ), iar maĭ jos

de golful *Bristol* se află capurile *Lands-End* şi *Lizar.*

Marea Mânecei comunică cu marea Nordului prin pasul de Cale (Calais). Pe cósta Franţei e peninsula Cotanten Cotentin, despărţită de peninsula *Bretania*, prin golful *St. Malo*, în care e *archipelagul Anglo-normandelor* (al Angliei), iar lângă cósta de sud a Angliei e insula sa Uait (Wight).

Golful Gasconiei saŭ marea Biscaia presinta lângă Franţa insulele Bel-Il (Belle-Isle), *Yeu*, *Ré* şi *Oléron*, ale Franţei. Pe cósta peninsulei Iberice sunt capurile *Finister*, *St. Vincenţiu* şi *Tarifa*. Acesta din urmă, împreună cu capul Ceuta din Africa, margineşte *strîmtórea Gibraltarului*, prin care comunica oceanul Atlantic cu marea Mediterană.

In partea meridională, Europa e udata de *Marea Mediterană*, în care sunt trei mari peninsule : *Iberia*, *Italia* şi *peninsula Balcanică*. Acéstă mare se împarte în două basinuri : *basinul anterior* şi *basinul posterior*, despărţite prin peninsula Italică şi prin Sicilia şi formând fie-care mai multe mări secundare.

Basinul anterior formézá *marea Tyreniană* şi o mulţime de golfuri ca *Valenţa*, pe cósta Ispaniei, *Lyon*, pe cósta Franciei; *Genua*, şi *Neapole*, pe cósta Italiei ; precum şi mai multe capuri ca *Gata* şi *Creuz*, pe cósta Ispaniei. Cele mai însemnate insule din basinul anterior sunt : *archipelagul Balearelor* (al Ispaniei) e compusă din *Iviţa*, *Maiorca* şi *Minorca* şi desparţit de Ispania prin *strîmtórea Balearelor* ; *Elba* (a Italiei) e renumita prin captivitatea lui Napoleon ; *Corsica* (a Franţei) e despărţită de Sardinia prin strîmtórea *Boni-*

facio; Sardinia şi *Sicilia* (care e despărţită de Italia prin strîmtórea *Mesina)*, amândoua ale Italieĭ.

Basinul posterior forméza *marea Adriatică* şi *marea Ionică*, despărţite prin strîmtórea de *Otranto*; *Archipelagul saŭ marea Egee*, despărţit de *marea de Marmara*, prin strîmtórea Dardanelelor; *Marea de Marmara* despărţită de *marea Négra* prin *strîmtórea Constantinopoli* saŭ a *Bosforuluĭ* şi în fine *marea Négra* şi *marea de Azov*, despărţite prin *strîmtórea Ienicale.*

Acest basin forméză următórele golfurĭ: *Tarent*, la sudul Italieĭ; *Veneţia* şi *Triest*, la nordul măreĭ Adriatice: *Lepante*, între peninsula Morea şi Grecia propriŭ ḑisă: *Egina* saŭ *Atena*, la estul Grecieĭ; *Salonic*, la vestul peninsuleĭ Salonic: *Rendina*, la estul peninsuleĭ Salonic şi *Odesa*, la vestul peninsuleĭ Crimea, care este legată de continent prin istmul de *Perekop*.

Cósta Europeĭ udată de acest basin are următórele capurĭ: *capul Armelor* şi *Spartivento*, la sud-vestul Italieĭ; *Leuca*, la sud-estul Italieĭ şi *Matapan*, la sudul peninsuleĭ Morea, care e lagată de continent prin istmul *Corint*.

Cele maĭ însemnate insule din basinul posterior sunt: *archipelagul Malteĭ*, al Anglieĭ; *archipelagul insulelor Ionice* (al Grecieĭ), între care maĭ însemnata e insula *Corfu*; *Candia*, a Turcieĭ; *archipelagul Cicladelor* şi insula *Negroponte* saŭ *Eubea*, despărţită de continent prin *strîmtórea Negroponte*, tóte ale Grecieĭ; *Lemnos*, *Tasos* şi *Imbros*, ale Turcieĭ; şi în fine *insula Şerpilor* (a Românieĭ), în marea Négră, la estul gurilor Dunăreĭ.

3. Relieful pământuluĭ.

Dacă privim o hartă a Europeĭ, făcută în relief, vedem că Europa septentrională (afară de peninsula Scandinavică şi de Insulele Britanice) şi Europa orientală este mult maĭ jósă de cât nivelul general al Europeĭ centrale şi meridionale şi că în general şesurile jóse domneşc la nordul Europeĭ centrale şi în Europa orientală, pe când Europa meridională e tótă muntósă şi maĭ tóte şirurile sale de munţĭ sunt îndreptate de la vest spre est.

Din punctul de vedere al reliefuluĭ, Europa se póte împărţi în două regiunĭ: regiunea şésă la nord şi est şi regiunea muntósă la sud.

Aceste regiunĭ se despart printr'o linie, care plécă de la pasul Cale (Calais), trece pe la sudul Belgicĭ, pe la mijlocul Germanieĭ, pe la nordul Austro-Ungaricĭ, pe la estul Românieĭ şi pe la sudul Rusieĭ.

Şirurile de munţĭ maĭ însemnate ale Europeĭ sunt:

Munţiĭ Pyrineĭ se întind prin peninsula Iberică, de la capul Creuz până la capul **Finister.**

Şirurile Iberice strĕbat tótă peninsula Iberica, purtând diferite numirĭ ca *Nevada, Morena, Guadarama* ş. a. tóte prin Ispania.

In centrul peninsuleĭ Iberice e *platoul Castilieĭ* iar la nord-estul săŭ e şesul *Aragonuluĭ* şi la sud al *Andalusieĭ*.

Munţiĭ Alpĭ se întind la nordul peninsuleĭ Italice, între Italia, Franţa, Elveţia şi Austria, în formă de arc. Eĭ sunt munţiĭ ceĭ maĭ înalţĭ din Europa, acoperiţĭ cu zăpezĭ eterne şi gheţurĭ, şi coprind treĭ grupe: *Alpiĭ occidentali* între Franţa şi Italia, coprind vêrfurile cele maĭ înalte din Europa, ca mun-

tele *Blanc* (4810 m.), muntele *Rosa* (4638 m.) ş. a.; *Alpiĭ centralĭ* între Italia şi Elveţia şi *Alpiĭ orientalĭ* prin Austria.

Munţiĭ Apeninĭ străbat tóta Italia de la nord la sud. In partea lor centrala e vulcanul *Vesuviul* ce înconjóră oraşul Neapole. De Apeninĭ ţin şi munţiĭ Siciliĭ, în care se află vulcanul *Etna*; precum şi munţiĭ Corsiceĭ şi Sardinieĭ. Intre Apeninĭ şi Alpĭ se află în Italia un şes întins, numit *şesul Lombardieĭ şi al Veneţieĭ*.

Munţiĭ Jura, legaţĭ cu Alpiĭ prin muntele *Jorat*, despart Franţa de Elveţia.

Munţiĭ Cevenĭ, cu prelungirile lor, prin Franţa.

Munţiĭ Vosgĭ între Franţa şi Germania.

Intre Alpiĭ şi Jura se află *inaltul şes al Elveţieĭ*; între Alpiĭ şi Cevenĭ *Valea Rhonuluĭ*; la vest de Cevenĭ se întind două şesurĭ: *şesul de sud* şi *şesul de nord-vest* al Franţeĭ, despărţite prin munţiĭ centralĭ aĭ Franţeĭ.

Alpiĭ Dinaricĭ strabat vestul peninsuleĭ Balcanice.

Munţiĭ Balcanĭ se întind prin centrul peninsuleĭ Balcanice, de la vest spre est, până la Marea Négră.

Munţiĭ Pinduluĭ se întind de la Alpiĭ Dinaricĭ spre sud până în Morea, la capul Matapan.

Tótă peninsula Balcanică n'are de cât şesurĭ fórte micĭ, aprópe de cóste. Cele maĭ multe vêrfurĭ de munţĭ sunt înnalţĭ şi partea centrala a peninsuleĭ este un platoŭ, numit *platoul Balcanic*.

Munţiĭ Carpaţĭ sunt legaţĭ cu munţiĭ peninsuleĭ

Balcanice. Eĭ încep de la Porțile de fer și se întind la nord-vestul Românieĭ și prin Austria, până la Sudețĭ.

Intre Carpațĭ și Alpĭ se întinde *șesul Ungarieĭ*, prevĕḑut în centru cu stepe și locurĭ băltóse. Intre Carpațĭ și Balcanĭ se află *valea Dunăreĭ*, din care face parte și România.

Munțiĭ Boemieĭ sunt compușĭ din patru șirurĭ: *Metalici*, *Sudețĭ*, *munțiĭ Boemieĭ* (tóte printre Austria și Germania); și *munțiĭ Moravieĭ*, (numaĭ prin Austria).

De munțiĭ Boemieĭ țin și *munțiĭ Germanieĭ*, carĭ se întind prin două ramurĭ despărțite prin valea Mainuluĭ; Ramura de sud-vest coprinde *munțiĭ Jura germanic saŭ franconian* și *munțiĭ Padureĭ negre*, amândouĕ prin Germania de sud.

Ramura de nord-vest coprinde maĭ mulțĭ munțĭ, dintre care maĭ însemnațĭ sunt *munțiĭ Harț*, prin Germania de nord.

La nordul munților Germanieĭ se întinde *șesul Țărilor de jos* și *al Germanieĭ de nord*, care se légă fara întrerupere cu *marele șes al Europeĭ orientale* (Rusia).

Munțiĭ Grampianĭ și **munțiĭ Șevioțĭ** prin Britania mare. Dintre Insulele Britanice, Irlanda este un șes jos maĭ în tótă întinderea sa.

Alpiĭ Scandinavicĭ se întind de la sud spre nord, prin centrul peninsuleĭ Scandinavice, purtând diferite numirĭ, ca munțiĭ *Dofrini* ș. a.

Munțiĭ Uralĭ formézǎ un șir lung și strîmt,

care se întinde între Europa şi Asia. La vestul Uralului, fara a fi legate cu el, se întind prin şesul Rusieĭ *colinele Volgeĭ* şi o serie de platourĭ puţin ridicate ca *Uralı şi Valdaĭ.*

Munţiĭ Caucas se întind de la strîmtórea Ienikale pâna la capul Apşeron. El presinta muntele Elbrutz, care e maĭ înalt ca muntele Blanc.

4. Apele curgătóre.

Europa, din punctul de vedere al apelor curgătóre, se împarte în cincĭ marĭ basinurĭ.

Basinul Mediteraneĭ e compus pe de o parte între ţĕrmurile Mediteraneĭ, ıar pe d'alta între munţiĭ Ibericĭ, Pyrinei, Cevenĭ, Vosgĭ, Jura, Alpĭ şi Balcanĭ.

Basinul oceanuluı Atlantic e coprins pe de o parte între ţĕrmurile oceanuluĭ Atlantic, iar pe d'alta între aceiaşĭ limită ca şi basinul Mediteraneĭ până la Alpiĭ centralĭ; iar d'acolo este marginit prin ramurile Alpilor până la munţiĭ Pădureĭ Negre, apoĭ prin munţiĭ Pădureĭ Negre, prin munţiĭ Jura germanic, prin munţiĭ Boemieĭ, prin munţiĭ Moravieĭ, prin Sudeţĭ, prin platoul Valdaĭ şi prin colinele Filandeĭ. Acest basin se împarte în alte treĭ basinurĭ secundare; basinul propriŭ ḑis al oceanuluĭ Atlantic, basinul măreĭ Norduluĭ şi basinul mareĭ Baltice.

Basinul Mareĭ Negre se întinde între limitele basinuluĭ măreĭ Mediterane şi ale oceanuluĭ Atlantic, de la munţiĭ Pădureĭ Negre la occident, până la platoul Volgeĭ la orient şi până la Valdaĭ La nord.

Basinul oceanului Ingheţat se întinde de la platourile Filandeĭ, Valdaĭ şi Uvalĭ până la oceanul Ingheţat.

Basinul măreĭ Caspice se întinde de la platourile Uvalĭ şi Valdaĭ până la colinele Volgeĭ, munţiĭ Uralĭ şi munţiĭ Caucas.

1) **Basinul Mediteraneĭ** coprinde următórele fluviĭ :

Pe cósta ispaniolă : *Ebrul*, cel maĭ însemat fluviŭ al peninsuleĭ Iberice, ese din Pyrineĭ şi se varsă în Mediterana.

Pe cósta francesă : *Rhonul* ese din Alpiĭ centralĭ, udă Elveţia şi Franţa, formézá lacul de Geneva şi se varsă în Mediterana, după ce a primit pe drépta sa afluientele Saona, la Lyon.

Pe cósta italiană : 1) *Arnul* şi *Tibru* saŭ *Tevere* es din Apeninĭ şi se varsă în marea Tyreniană. *Tibrul* udă Roma. 2) *Po* saŭ *Padul* ese din Alpiĭ occidentalĭ, strĕbate şesul Lombardieĭ şi Veneţieĭ, udă Turinul şi se varsă în marea Adriatica. El primeşte pe rîpa stânga maĭ mulţĭ afluen , veniţĭ din Alpĭ ca *Ticino* care forméza în cursul sĕŭ superior lacul *Magiore*, *Adda* care formézá lacul *Como* şi *Mincio* care formézá lacul *Guarda* ; 3) *Adigele* ese din Alpiĭ centralĭ şi se varsa în Adriatica, maĭ sus de îmbucătura Paduluĭ.

Pe cósta Turcieĭ : *Drinul*, format din Drinul alb şi Drinul negru, ese din Alpiĭ Induluĭ şi se duce în Adriatica.

Pe cósta Turcieĭ : 1) *Vardarul* ese din Balcanĭ

şi se varsa în golful Salonic; 2) *Struma* ese din Balcanĭ şi se varsa în golful Rendina; 3) *Mariţa* ese din Balcanĭ, uda Adrianopoli şi se varsa în Archipelag.

2) **Basinul propriŭ ḑis al oceanuluĭ Atlantic** coprinde următórele fluviĭ:

Pe cósta peninsuleĭ Iberice: *Guadalquivirul*, *Guadiana*, *Tagul*, *Duero* şi *Minho*. Tóte es din Pyrineĭ şi se varsa în ocean.

Pe cósta francesă: 1) *Gironda* (Gironde) e formată din unirea Garoneĭ (Garonne) care ese din Pyrineĭ şi care udă oraşele Tulusa (Toulouse) şi Bordo (Bordeaux), şi a Dordoneĭ (Dordogne) care ese din Cevenĭ. Ea se varsă în ocean printr'o mare gura; *Loara* (Loire) ese din Cevenĭ, merge spre nord până la Orleans pe lânga care trece, apoĭ d'acolo se îndreptéză spre vest, udă oraşul Nant (Nantes) şi se varsă în ocean spre vest de el; 3) *Sena* (Seine) ese din prelungirile munţilor Cevenĭ. merge spre nord-vest, trece prin Paris şi Ruan (Rouen) şi se varsă în marea Mâneceĭ, la portul Havr (Havre).

Pe cósta britanică: 1) *Severn* saŭ *Savernul* ese din munţiĭ Ţăreĭ Galilor şi se varsă în golful Bristol printr'o mare gură; 2) *Mersey* ese din colinele Anglieĭ, udă oraşul Liverpul şi se varsă în marea Irlandeĭ; 3) *Claid* (Clyde) ese din munţiĭ Civioţĭ (Cheviot) udă oraşul Glasgo (Glassgow) şi se varsă în golful Claid. *Şanonul* saŭ *Şenên* (Shanon) udă Irlanda de la nord spre sud şi se varsă în oceanul Atlantic.

3) **Basinul măreĭ Nordulului** coprinde următórele fluviĭ:

Pe cósta britanică: 1) *Fortul* (Forth) udă Sco-

ţia de la vest către est; 2) *Tamisa* saŭ *Thems* (Thames) cel maĭ important fluviŭ al Britanieĭ-Marĭ, udă Londra (London) şi se varsa în marea Nordului printr'o mare gură.

Pe cóstá Olandeĭ: 1) *Esco* (Escaut sau Schelde) udă Franţa, Belgia şi Olanda şi se varsa maĭ sus de Anvers; 2) *Meusa* (Meuse saŭ Mass) ese din Cevenĭ, udă Franţa, Belgia şi Olanda şi se varsă în mare maĭ sus de Esco; 2) *Rinul* (Rhein) ese din Alpiĭ centralĭ, udă Elveţia, Germania şi Olanda, şi se varsă în marea Nordului. El primeşte pe stânga maĭ mulţĭ afluenţĭ, dintre care maĭ însemnat este Mosela, care udă Franţa şi Germania; iar pe drépta Mainul, care udă Germania.

Pe cósta Germaniei: 1) *Veserul* ese din munţiĭ Germanieĭ de nord, udă Brema şi se varsă în mare; 2) *Elba* ese din munţiĭ Sudeţĭ din Austria şi uda Dresda şi Hamburgul; apoĭ, după ce primeşte pe stânga pe Moldaŭ, care udă Praga, iar pe drépta pe Sprea, care udă Berlinul, se varsă în marea Nordului, spre est de Veser.

Pe cósta scandinavică: *Glomenul* şi *Gotha* es din munţiĭ Dofriniĭ şi se varsă în marea Nordului.

4) **Basinul mărei Baltice** coprinde următórele fluviĭ:

Pe cósta scandinavică: *Dalul, Umea Pitea* şi *Tornea*. Tóte uda Suedia de la vest spre est.

Pe cósta Rusiei: 1) *Neva* — fluviu mic — uda Petersburgul şi aduce în golful Finlandic apele celor treĭ marĭ lacurĭ ale Europeĭ: Ladoga, Onega şi Saïma. 2) *Dvina de sud* ese din platoul Valdaĭ şi se varsă în golful Riga.

Pe cósta Germaniei: 1) *Vistula* (Weichsel) ese din Sudețĭ, udă Austria, Rusia și Germania, trece prin Cracovia (Krakau) și Varșovia (Warschau) și se varsă în golful Danțig; 2) *Oderul* este din Sudețĭ, udă Bresłaŭ și se varsă în mare, în golful Stetin, udând în cursul sĕŭ Austria și Germania.

5) **Basinul mărei Negre** coprinde următórele fluviĭ:

1) *Dunărea* (Donau) isvorește din munțiĭ Pădurea Négră (ducatul de Baden), udă în cursul sĕŭ Germania de sud, Austro-Ungaria și Serbia, trecând prin Linț, Viena, Buda-Pesta și Belgrad; intră în România pe la Vêrciorova și, dupa ce o uda d'a lungul, despărțind'o de Serbia și de Bulgaria, trece numaĭ pe teritorul românesc și în urmă după ce desparte puțin România de Rusia, se varsă în marea Négră prin treĭ gurĭ: Chilia, Sulina și St. Gheorghe, după un curs de 2850 chilom. Ea primește pe drépta maĭ mulțĭ afluențĭ. între care maĭ însemnațĭ sunt: a) *Isarul* uda Bavaria, trecând prin Münich; b) *Inul* udă Elveția, Austria și o parte din Bavaria; c) *Drava* și *Sava* prin Austro Ungaria și *Morava* prin Serbia.

Pe partea stânga Dunărea primește de asemenea o mulțime de afluențĭ, dintre care maĭ însemnațĭ sunt: a) *Tisa* încărcată cu apele *Someșuluĭ*, *Crișuluĭ* și *Mureșuluĭ*; b) *Jiul*, *Oltul*, *Argeșul*, *Ialomița*, *Siretul* și *Prutul* cu afluențiĭ lor.

2) *Nistrul* ese din Carpațĭ, udă Austria și Rusia și se varsa în golful cu acelaș nume.

3) *Niprul* ese din platourile Valdaĭ, udă Rusia și se varsă spre rĕsarit de golful Odesa.

4) *Donul* ese din șesul central al Moscoveĭ, udă Rusia și sè varsă în marea de Azov.

5) **Basinul mărei Caspice** coprinde următórele fluviĭ:

1) *Volgă*. cel maĭ mare fluviŭ al Europeĭ (aprópe 4000 chl.), ese din platourile Valdaĭ şi, dupa ce primeşte la oraşul Níjni-Novgorod, (pe drépta] afluentele sĕŭ Oka, (mărit cu Moscva) udă oraşul Cazan şi în urmă primeşte pe stânga afluintele Kama, care ese din Uralĭ. De la Cazan merge spre sud, divisându-se în maĭ multe ramurĭ şi vărsându-se în marea Caspică prin 72 gurĭ.

2) *Uralul* ese din Uralĭ şi după ce formézā limita între Rusia şi Asia, se varsa în marea Caspică. Amândoua aceste fluviĭ udă Rusia.

7) **Basinul oceanuluĭ Iugheţat** coprinde următórele fluviĭ: *Peciora*, *Mezen*, *Dvina* şi *Onega*. Tóte udă Rusia.

Observând direcţiunea apelor din aceste cincĭ basinurĭ, vedem că cele din basinurile mărei Mediterane, mărei Negre şi Măreĭ Caspice curg aprópe în aceiaşĭ direcţiune ; pe când cele-l'alte din basinurile oceanuluĭ Atlàntic şi oceanuluĭ Ingheţat de nord curg într'altă direcţiune. Linia care desparte direcţiunea lor se numeşte *linia de separaţiune a apelor* Europeĭ. Ea merge d'alungul munţilor Ibericĭ, Pyrineĭ, Cevenĭ, Vosgĭ, Jura, Alpĭ până la Alpiĭ centralĭ, Pădurea Négră, Jura germanic, munţiĭ Bocmieĭ, munţiĭ Moravieĭ, Sudeţĭ şi platourile Valdaĭ şi Uvalĭ.

5. Lacurile.

Lacurile sut formate în general prin cursurile de apă, care străbat unele locurĭ jóse, le umple cu apa, —formând un lac—şi îşĭ urmézā cursul lor înainte.

Cele maĭ însemnate din lacurile Europeĭ sunt: *Ladoga*, *Onega*, *Saima*, *Ilmen* şi *Peipus*, tóte în Rusia; *Vener* (Venern) *Veter* (Vetern) şi *Melar* (Mälar), în penin-

sula Scandinavică ; *Lomond*—cu posițiunĭ fórte frumóse – în Scoția; *Majore*, *Como* și *Garda*, în partea septentrională a Italieĭ : *Genua* saŭ *Leman*, format de Ron între Elveția și Francia; *Constanța* format de Rin— între Elveția și Germania; *Neușatel* (Neuchatel) *Țurih* (Zürich) și *Lucerna* în Elveția; *Scutarĭ* și *Obrida* în peninsula Balcanica; *Balaton* (Platen) în Ungaria și în fine o mulțime de altele așeḑate pe lângă țĕrmurile Dunăreĭ, măreĭ Negre și aĭ măreĭ Caspice.

6. Clima.

Cea maĭ mare parte a Europeĭ, fiind așeḑată în zona temperată, are o climă potrivită ; însă, din causa întindereĭ și a altor împrejurărĭ, clima Europeĭ se póte împărți în patru categoriĭ :

Clima hyperboreană e proprie țĕrmurilor oceanuluĭ Ingheṭat, are nopțĭ fórte lungĭ și în cea maĭ mare parte a anuluĭ temperatura de mijloc e fórte rece.

Clima oceanică e proprie țĕrmurilor oceanuluĭ Atlantic și are verĭ nu tocmaĭ călduróse, nicĭ iernĭ friguróse și trecerea de la vară la iarnă se face pe nesimțite.

Clima mediteranee e proprie țĕrmurilor Mediteraneĭ și are aprópe acelea'șĭ caractere ca și clima oceanică, cu deosebire că este maĭ caldă.

Clima continentală e proprie centruluĭ și estuluĭ Europeĭ și are diferența de temperatură între vară și iarnă fórte mare și trecerea de la una la alta se face de odată.

CHARTA EUROPEĬ

Scara

0 500 1000 Kilometre

OCEANU INGHETAT DE NORD

OCEANUL ATLANTIC

INSULILE BRITANICE

M. NEAGRA

M. CASPICA

MARE MEDITERANA

M. ADRIATICA

M. IONICA

AFRICA

ASIA

CAP. II.

Geografia politică și economică.[1]

1. Popóre, limbĭ, guverne și religiunĭ.

Populaţiunea Europeĭ aparţine în mare parte rasceĭ Indo-europene, al căreĭ légan pare a fi fost în vecinătatea munţilor Himalaia. Ea vorbeşte limbĭ derivate din limba sanscrită şi se împarte în treĭ marĭ familiĭ, care coprinde fie-care cam câte 90 milióne suflete. Aceste familiĭ sunt ;

1. **Latiniĭ** ocupă sud-vestul şi centrul Europeĭ. Eĭ se divid în *Ispanioli*, *Portugesĭ*, *Italieni*, *Francesi*, *Reţĭ* (în munţiĭ Elveţieĭ) şi *Românĭ*. Limbele acestor popóre sunt derivate din cea latină.

2. **Germaniĭ** se divid în treĭ ramurĭ : a) *Teutoniĭ* compuşĭ din *Flămanḑĭ* şi *Olandesĭ* prin Belgia şi Olanda ; *Suabi* şi *Bavaresi* prin Germania de sud ; *Saxonĭ* prin Germania de nord şi câţĭ-va prin Transilvania şi la gurile Nistruluĭ şi în fine *Austrieci* prin Austria ; b) *Scandinaviĭ* trăesc prin Danemarca, Suedia şi Norvegia ;. c) *Anglo-Saxoniĭ* trăesc prin insulele Britanice. Limbele popórelor germane sunt tóte derivate din limba germană veche.

3. **Slaviĭ** ocupă tótă Europa orientală, începênd de la Oder. Parte dintr'ênşiĭ aŭ înaintat chiar spre

1) Am reunit aceste două părţĭ într'una, fiind-că în descrierea statelor am dat câte-va noţiunĭ şi despre geografia lor economică.

vest de Oder, cum sunt *Cehii* din Boemia şi *Moravii* şi *Slovacii* de la sudul Sudeţilor şi al Carpaţilor, în Austro-Ungaria. Spre est de Oder, până la Nipru şi Dvina, locuesc *Lechii,* saŭ *Polonesĭ* şi *Lituanĭ* care formézā o familie deosebită de a slavilor. Maĭ spre est de dênşiĭ locuesc *Ruşiĭ.*

O parte din Slavĭ aŭ înaintat peste Dunăre şi locuesc în peninsula Balcanică, fiind cunoscuţĭ sub numele de *Croaţĭ, Dalmaţi, Serbĭ, Muntenegreni, Bulgarĭ* ş. a. Limbele acestor popóre derivă din limba slavonă vechie.

Afară de aceste treĭ marĭ familiĭ, maĭ sunt şi altele ca *Eleniĭ,* care trăesc în Grecia şi prin insulele Archipelagului; *Celţiĭ* care trăesc prin peninsula Bretania, prin Britania mare şi prin Irlanda; *Unguriĭ,* care trăesc în Ungaria; *Turciĭ,* care locuesc prin tótă peninsula Balcanică, dar care nu formézā o populaţiune strânsă de cât numaĭ în Rumelia orientală; *Ovreiĭ,* care aparţin familieĭ semitice şi care sunt rĕspândiţĭ prin tóte părţile ş. a.

Tóte aceste popóre ale Europeĭ profesézā treĭ religiunĭ; Christianismul cu divisiunile sale, Mahometanismul şi Mosaismul.

Christianismul se împarte în treĭ părţĭ: Ortodoxism, catolicism şi protestantism.

Ortoxismul este profesat în România, Grecia, Ungaria (de Românĭ), Bulgaria, Serbia, Muntenegru, Albania şi Rusia.

Catolicismul este profesat în Italia, Ispania, Portugalia, Franţa, Irlanda, Belgia, Polonia, Elveţia, Aus-

tria, Ungaria şi Germania de Sud, afară de Würtemberg.

Protestantismul cu sectele sale este profesat în Olanda, Anglia, Scoţia, Danemarca, Scandinavia, Elveţia, Germania de Nord, Würtemberg şi Ungaria.

Mahometanismul este ,profesat de Turcĭ şi de o parte din popórele meridionale ale Rusieĭ.

Mosaismul este profesat de ovreĭ.

Tóte statele Europeĭ aŭ un guvernămênt monarhic constituţional, afară de Rusia, Turcia, Muntenegru şi Monaco, care aŭ un guvernămênt monarhic absolut şi afară de Franţa, Elveţia şi micele state Andora, St. Marin, Lubeca, Brema şi Hamburg, care aŭ un guvernămênt republican.

2. Statele

Imperiul Austro-Ungar.

Imperiul Austro-Ungar este un stat maĭ mare ca România aproape de 5 orĭ în întindere şi de $7^{1}{}_{2}$ orĭ în populaţiune. El e aşeḑat în centrul Europeĭ, şi se mărgineşte la nord cu Germania şi Rusia; la est cu Rusia şi România; la sud cu România, Serbia, Turcia şi Muntenegru; la sud-vest cu marea Adriatică şi la vest cu Italia, Elveţia şi Germania.

Acest imperiŭ e compus din două monarhiĭ deosebite: Austria şi Ungaria, legate numaĭ prin acela'şĭ cap şi prin câte-va afacerĭ comune; dar avênd o administraţiune interioară independentă una de alta.

AUSTRIA este o ţară cu care întreţinem relaţiunĭ comerciale destul de întinse. Ea are câte-va bogăţiĭ minerale, maĭ cu sémă prin munţiĭ Boemieĭ, o agricultură destul de înaintată, maĭ cu sémă spre nord-vest, şi o induustrie desvoltată.

E brăsdată în partea occidentală de munţiĭ Alpiĭ cu ramificaţiunile lor, are în partea de nord-vest platoul Boemieĭ şi e tăiată pe la mijloc de valea Dunăreĭ. E udată de maĭ multe ape, între care maĭ însemnate sunt următórele : *Dunărea* cu afluintele săŭ, *Inul*, *Elba* cu afluintele săŭ *Moldaŭ* şi în fine *Vistula*.

Clima e continentală.

Austria e locuită de Germanĭ, care trăesc maĭ cu sémă prin regiunea Alpilor şi prin valea Dunăreĭ şi de slavĭ, care trăesc în partea de nord şi chiar prin regiunea Alpilor.

Forma de guvernămênt în Austria e monarhică constituţională şi religiunea de stat e cea catolică.

Oraşele principale sunt :

Viena (1.365.000 loc.), capitala imperiuluĭ, aşeḑată pe Dunăre şi renumită prin aşeḑămintele sale de instrucţiune şi prin numerósele sale fabricĭ ; *Praga*, oraş industrial, aşeḑat pe Moldaŭ ; *Triest*, cel maĭ mare port al Austrieĭ pe Adriatica ; *Brün*, renumit prin comerţul ce'l face cu lânurĭ şi aşezat spre nord de Viena ; *Linţ*, oraş industrial, aşeḑat pe Dunăre, spre apus de Viena ; *Graţ*, între Viena şi Triest ; *Salţburg*, spre apus de Graţ ; *Cracovia* (Krakau), pe Vistula ; *Lemberg*, spre est de Cracovia ş. a. Lângă Cracovia e orăşelul *Vieliţka* renumit pentru avutele sale mine de sare.

UNGARIA este o ţară maĭ aprópe de noĭ ca Austria. Ea produce multe cereale ca şi România şi cu ea facem de asemenea un comerţ întins

Scoţênd Transilvania (care e un platou brĕsdat de munţi Carpaţiĭ orientalĭ cu ramificaţiunile lor), Ungaria este o câmpie întinsă brĕsdată numaĭ în partea de nord de Carpaţiĭ occidentalĭ.

Ea e udată de Dunare cu afluinţiĭ săĭ *Drava*, *Sava* şi *Tisa* încărcată cu *Sameşul*, *Crişul* şi *Mureşul;* iar în centrul sĕŭ e lacul Balaton. Ungaria e locuită de Ungurĭ, de Românĭ şi de Slavĭ.

Clima Ungarieĭ ca şi a Austrieĭ e continentală.

Forma de guvernămênt şi religiunea de stat e aceiaşĭ ca şi în Austria.

Oraşele sale principale sunt:

Buda-Pesta (617000 loc.) capitala Ungarieĭ aşeḑată pe amândouă ţĕrmurile Dunăreĭ: Buda pe cel drept şi Pesta pe cel stâng. Amândouĕ sunt legate printr'un pod de fer. *Presburg*, oraş industrial aşeḑat pe Dunăre, spre apus de Buda-Pesta; *Segedin* pe Tisa,

Cele patru ţărĭ luate de ungurĭ sunt:

Transilvania e aşeḑată la nord-vestul Românieĭ şi despărţită de ea prin Carpaţĭ. Ea e locuită maĭ mult de Românĭ şi e udată de treĭ ape marĭ: Oltul, Mureşu şi Sameşu şi are ca oraşe principale *Cluş* pe Sameş, *Sibiŭ* nu departe de Olt, *Braşov* spre nord de Predél, *Tĕrgu-Mureşuluĭ* şi *Alba-Iulia* pe Mureş ş. a.

Temişiana e aşeḑată la apusul Transilvanieĭ şi Olténieĭ, de care se desparte prin Carpaţĭ şi e udată la sud de Dunăre, la vest de Tisa şi la nord de Mureş.

Ea e locuita maĭ mult de Românĭ şi are ca oraşe principale *Temişóra*, în centru, vechia capitala a ţĕreĭ; *Lugoş* şi *Caransebeş* locuite maĭ mult de Românĭ şi aşeḑate spre est de Temişóra ş. a.

Crişiana e aşeḑată la nordul Temişianeĭ între Mureş, Tisa şi Carpaţĭ. E locuită maĭ mult de Românĭ şi are ca oraşe principale *Arad* pe Mureş, *Oradia-mare* pe Criş ş. a.

Maramureşul e aşeḑat la nordul Transilvanieĭ, e locuit maĭ mult de Românĭ şi e udat prin centru de Tisa, pe care sunt aşeḑate maĭ multe oraşe ca *Siget*, *Iceŭ* ş. a.

AUSTRO-UNGARIA
I Austria
II Ungaria
GERMANIA
RUSIA
ELVEȚIA
ITALIA
M. ADRIATICA
SERBIA
TURCIA
MUNTE-NEGRU
ROMÂNIA
Praga
Brün
Linz
Salsburg
Wiena
Presburg
Buda
Pesta
Gratz
L. Balaton
Triest
Cattaro
Cracovia
Wieliczka
Lemberg
Cernăuți
Siget
Urbea mare
Cluj
Tergu Mureșului
Alba Julia
Sibiu
Brașov
Arad
Lugoș
Temișóra
Karansebeș
Segedin
L. Constanța
M. Alp
M. Dinarici
M. Boemici
Elba
Sava
Drava
Tisa
Nistru
Prutu
Oltu
Scara 1:15.000.000

Imperiul Rusieĭ.

Imperiul Rusieĭ e o ţară care ocupă tot răsăritul Europeĭ şi care e maĭ mare ca România de 41 de orĭ în întindere şi de 18 orĭ în populaţiune. Ea se mărgineşte la nord cu oceanul Ingheţat Arctic; la vest cu peninsula Scandinavică şi cu marea Baltică; la sud-vest cu Germania, Austro-Ungaria şi România; la sud cu marea Négră şi munţiĭ Caucas şi la est cu marea Caspică, fluviul Ural şi munţiĭ Uralĭ. Mare parte din Rusia e acoperită cu locurĭ nefertile, afară de partea meridională, care dă în abundenţă acelea'şĭ producţiunĭ ca şi România; şi de cea orientală, care are o mulţime de bogăţiĭ minerale şi maĭ cu sémă aur pe munţiĭ Uralĭ. In comerţul sĕŭ, ce'l face cu cereale, blănariĭ, pieĭ, ş. a., România ocupă un rang destul de însemnat.

Rusia e o câmpie intinsă mărginită la est de munţiĭ Uralĭ şi la sud-est de munţiĭ Caucas, iar prin centru întreruptă de platourile Valdaĭ şi Uvalĭ şi de colinele Volgeĭ. Ea e udată la nord de *Onega*, *Dvina*, *Mezen* şi *Peciora*; la vest de *Neva, Dvina de sud* şi *Niemen*; prin centru şi la est de *Volga* şi *Ural* şi prin centru şi la sud de *Nistru*, *Nipru* şi *Don*. Maĭ sus de Petersburg Rusia are lacurile *Ladoga*, *Zaima* şi *Onega*.

Clima Rusieĭ e frigurósă în partea de nord şi continentală în cele-alte părţĭ.

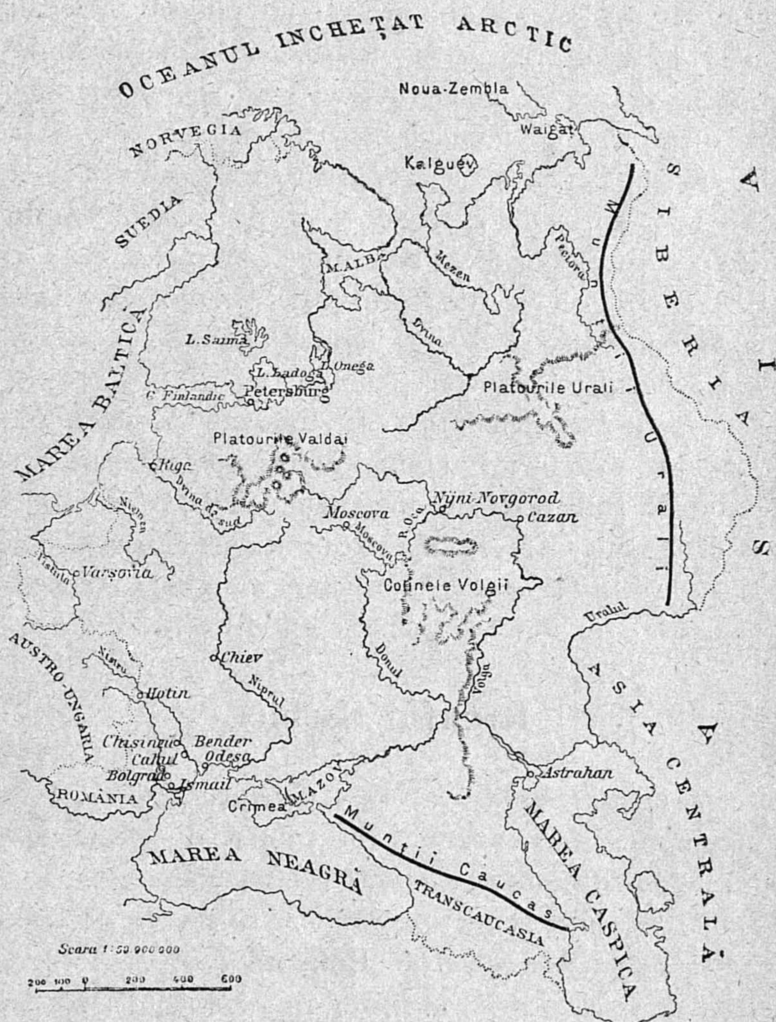
Majoritatea populaţiuneĭ e slavă, religiunea de stat

e creştină ortodoxă şi forma de guvernământ e monarhica absolută.

Oraşele sale principale sunt:

St. Petersburg (1.260.000 loc.) capitala imperiuluĭ, aşeḑat pe golful Finlandic la îmbucătura Neveĭ; *Moscova*, vechia capitală a Rusieĭ şi centrul industrieĭ ruseştĭ, aşeḑată în centru; *Varşovia* (Warschau) vechea capitală a Polonieĭ, aşeḑată pe Vistula; *Odesa* port la marea Négră; *Riga* port pe golful cu acelaşĭ nume; *Kiew* pe Nipru, vechia capitală a Rusieĭ înainte de Moscova; *Nijni-Novgorod* şi *Kazan* pe Volga; *Astrahan* aşeḑat la gurile Volgeĭ şi renumit pentru lucrarea pieilor ce'ĭ pórtă numele ş. a.

De Rusia ţine şi ţara românéscă «*Basarabia*» luată de la Moldova în 1812. Ea e coprinsă între Dunăre, Marea Négră, Prut şi Nistru şi are urmĕtórele oraşe principale: *Kişinĕŭ*, reşedinţa guvernatoruluĭ rusesc şi vechea capitală a ţĕreĭ; *Hotin* şi *Bender*, aşeḑate pe Nistru; *Ismail*, *Bolgrad* şi *Cahul*, cele treĭ capitale ale judeţelor cu acelaşĭ nume, restituite Românieĭ la 1856 şi luate din noŭ la 1877.

RUSIA
OCEANUL INCHEȚAT ARCTIC
Noua-Zembla
Waigat
Kalguev
NORVEGIA
SUEDIA
M. ALB
Mezen
Pecora
Dvina
L. Saima
L. Ladoga
L. Onega
G. Finlandic
Petersburg
Platourile Urali
MAREA BALTICĂ
Platourile Valdai
Riga
Dvina de sud
Niemen
Nijni-Novgorod
Cazan
Moscova
Oca
Varșovia
Vistula
Colinele Volgii
Uralul
AUSTRO-UNGARIA
Nistru
Chiev
Niprul
Donul
Volga
Hotin
Chișinău
Bender
Cahul
Odesa
Bolgrad
Ismail
ROMÂNIA
Crimea
M. AZOV
Astrahan
MAREA NEAGRĂ
Munții Caucas
TRANSCAUCASIA
MAREA CASPICĂ
Munții Urali
SIBERIA
ASIA
ASIA CENTRALĂ
Scara 1:50.000.000
200 100 0 200 400 600

Principatul Bulgarieĭ.

Principatul Bulgarieĭ a fost provincie turcéscă până la 1878 şi astăḑĭ este un stat pus sub suzeranitatea Turcilor. El e ceva maĭ mic ca România în întindere şi cam de două orĭ maĭ mic în populaţiune. Se mărgineşte la nord cu România, la vest cu Serbia, la sud cu Turcia şi la est cu marea Négră. Bulgaria e o ţara maĭ mult agricolă şi are ca capitală **Sofia**, (46,000 loc.) la pólele Balcanilor, în partea de sud-vest a ţăreĭ şi ca oraşe principale *Şumla* la est, *Varna* pe ţërmul Măreĭ Negre şi *Silistra*, *Rusciuc*, *Nicopoli* şi *Vidin* porturĭ pe Dunăre.

Ea e o ţară muntósă. E strëbătută la sud de Balcanĭ, carĭ îşĭ întind ramificaţiunile spre Dunăre şi e udată de Dunăre şi de afluentele săŭ Isker pe care e aşeḑată Sofia. Are o climă continentală. Populaţiunea sa e de origină slavă şi profeséză religiunea creştină ortodoxă. Guvernul e monarhic constituţional.

Regatul Serbieĭ.

Regatul Serbieĭ e o ţară agricolă ca şi România, aprópe de 3 orĭ maĭ mică în întindere şi în populaţiune. Ea e muntósă la sud, e udată la nord şi est de Dunăre şi prin centru de Morava şi are aceiaşĭ climă ca şi Bulgaria. Capitala e **Belgrad** (59.000 loc.) pe Dunăre şi ca oraşe principale are *Semendria* lângă Morava şi *Kracujevat* în centru.

Sêrbiĭ sunt de origină slavă şi profesézā religiunea creştină-ortodoxă. Forma de guvernămênt e monarhică constituţională.

Principatul Muntenegruluĭ.

Principatul Muntenegruluĭ este un mic stat muntos, ceva maĭ mare ca un judeţ al Românieĭ şi cu o climă ca şi a Bulgarieĭ. E aşeḑat lângă ţĕrmul măreĭ Adriatice şi are de capitală oraşul **Cetinge.**

Muntenegreniĭ sunt de origine slavă şi de religiune creştină ortodoxă. Forma de guvernămênt în Muntenegru e monarhică constituţională.

Imperiul Turcieĭ.

Imperiul Turcieĭ este o ţară maĭ mare ca România în întindere o dată şi o treime şi aprópe cu aceiaşĭ populaţiune. Pămêntul săŭ e fertil, dar agricultura, industria şi comerciul sunt neglijate. Cu tóte acestea cu România întreţine relaţiunĭ comerciale fórte întinse; aşa că, în comerţul ce'l facem cu statele Europeĭ, ea vine după Austria. Turcia se mărgineşte la nord cu Bulgaria, Serbia, Austria şi Muntenegru; la vest cu marea Adriatică şi marea Ionică; la sud cu Grecia, cu Archipelagul şi cu marea de Marmara şi la est cu marea Négra.

Este o ţară muntósă, strĕbătută la nord de Balcanĭ cu ramificaţiunile lor şi la vest de munţiĭ Pinduluĭ. E udată la vest de *Drin* şi prin centru şi la sud de *Vardar*, *Struma* şi *Mariţa*. Are lacurile Ohrida şi

Scutari şi o climă ca a Bulgarieĭ în partea de nord, iar la sud o climă caldă.

Turciĭ sunt de origină tartară şi profeséza mahometanismul. Forma de guvernămênt în Turcia e monarhică absolută şi oraşele principale sunt următórele:

Constantinopole (1.140.000 loc.) e aşeḑat pe ţërmiĭ Bosforuluĭ şi are posiţiunea cea maĭ frumósă din lume. E capitala imperiuluĭ. Afară de Constantinopoli maĭ sunt *Salonic* port pe golful cu acelaşĭ nume; *Adrianopole* pe Mariţa şi *Galipoli* port pe Dardanele.

In urma tratatuluĭ de la Berlin, teritoriul Turcieĭ s'a micşorat fórte mult; căcĭ Bosnia şi Herzegovina s'aŭ anexat Austrieĭ; Tesalia Grecieĭ şi Rumelia orientală, care este aşeḑata la sudul Balcanilor, forméză astă-ḑĭ o provincie autonomă, cu capitala *Filipopoli*, administrată de Principele Bulgarieĭ.

Regatul Grecieĭ.

Regatul Grecieĭ este aşeḑat la sudul Peninsuleĭ Balcanice, între Turcia, Archipelag, marea Ionică şi marea Mediterană. Ea e aproape de două orĭ maĭ mică ca România în întindere şi ceva maĭ puţin ca de două orĭ şi jumătate în populaţiune. Grecia are o climă dulce şi un pamênt muntos, puţin fertil şi răŭ cultivat.

Ea produce maĭ mult măslinĭ, portocalĭ, lămâĭ şi alţĭ arborĭ fructiferĭ.

Are ca capitală **Athena** (111.000 locuitorĭ), aşezată pe golful cu acelaşĭ nume şi ca oraşe principale *Patras*, pe golful cu acelaş nume; *Nauplia*, pe golful

cu acelaşĭ nume, *Misolonghi*, pe ţĕrmul septentrional al golfuluĭ Patras; *Volo*, pe golful cu acelaşĭ nume; *Larisa* şi *Tricala*, amêndouă aşeḑate lângă Selembria.

Greciĭ sunt de origină elenică şi profeséză religiunea creştină ortodoxă. Forma de guvernămênt în Grecia e monarhică constituţională.

PENINSULA BALCANICĂ
I Bulgaria
II Serbia
III Muntenegru
IV Turcia
V Grecia
AUSTRO-UNGARIA
ROMANIA
MAREA NEAGRĂ
MAREA ADRIATICĂ
ITALIA
Sava
Drina
Belgrad
Semendria
Craguyeval
Morava
Vidin
Dunarea
Nicopole
Rusciuc
Silistra
Sumla
Varna
Balcani
Muntii Dinarici
Cetinge
L. Scutari
Sofia
RUMELIA
Filipopoli
Adrianopoli
Bosforu
Constantinopoli
Marea Marmara
Struma
Vardarul
Monastir
Salonic
L. Ochrida
Galipoli
Strimtoarea Otranto
Larisa
Tricala
Volo
Dardanele
Negroponte
TURCASIA
MAREA
IONICĂ
Misolonghi
Atena
Patras
Corint
Nauplia
I. Ciclade
ARCHIPELAGUL
C. Matapan
Creta
MAREA MEDITERANA
Scara 1:16.000000
100 50 0 100 200 300

Regatul Italieĭ

Regatul Italieĭ este o ţară meridională a Europeĭ, aprópe de $2^3/_4$ orĭ maĭ mare ca România în întindere şi cam de 6 orĭ în populaţiune. Se mărgineşte la nord cu Franţa, Elveţia şi Austria; la est cu marea Adriatică; la sud cu marea Mediterană şi la vest cu Marea Mediterană şi marea Tyrinee.

E prevĕḑută la Nord cu munţiĭ Alpĭ şi prin centru cu munţiĭ Apeninĭ, care presintă vulcanul Vesuviŭ. Intre Alpĭ şi Apeninĭ e câmpia Lombardieĭ şi a Veneţieĭ. Insulele sale sunt de asemenea muntóse şi în Sicilia e vulcanul Etna.

Italia e udată de maĭ multe ape între care maĭ însemnate sunt Tevere (Tibrul) şi Po (Padul). Ea are dc asemenea maĭ multe lacurĭ ca: Majore, Como, Garda, Vulsin şi Trasimen.

Clima Italieĭ e plăcută şi căldicică şi pământul sĕŭ produce cereale şi arborĭ fructiferĭ, maĭ cu sémă în Lombardia si Toscana.

Capitala sa e **Roma** (500000 l.), aşeḑata pe Tibru, aprópe de gura luĭ. Are a o mulţime de monumente vechĭ, care atestă încă vechea sa splendóre. Afară de Roma. Italia are maĭ multe oraşe principale. ca: *Neapole* (550000 loc.), cel maĭ mare oraş al Italieĭ, aşeḑat în fundul golfuluĭ cu acelaş nume, la pólele Vesuviuluĭ; *Milan*, unul din cele maĭ frumóse oraşe ale Italieĭ, spre nord de fluviul Padu; *Turin* pe cursul superior al paduluĭ; *Palermo* pe cósta sep-

tentrională a Siciliei ; *Genua* în fundul Golfului cu acelaşi nume ; *Florenţa*, vechea capitală a Italiei, pe Arn şi în fine *Veneţia*, zidită în mijlocul lagunelor mareĭ Adriatice, în golful cu acelaşi nume, pe o mulţime de insuleţe şi străbătută în tóte direcţiunile de canale.

Italieniĭ sunt de origină latină şi profeséză religiunea catolică

Forma de guvernămênt e monarchică constituţională.

In partea estica a Italieĭ e mica *republică St. Marin.*

ITALIA
ELVEȚIA
AUSTRIA
FRANȚA
Munții Alpi
Mt. S. Gothard
Mt. Blanc
L. Majore
L. Como
Milano
L. Garda
LOMBARDIA
VENEȚIA
Veneția
Fl. Adige
Turin
Fl. Po
Genua
Munții Apenini
MAREA ADRIATICĂ
G. Genua
San Marino
Piza
Florența
Fl. Arn
L. Trasimen
L. Vulsin
Tibru
Roma
MAREA TIRINEE
SARDINIA
Cagliari
Neapoli
V. Vesuviu
G. Neapoli
G. Tarent
C. Leuca
Str. Mesina
Palermo
V. Etna
SICILIA
C. Spartimento
MAREA MEDITERANĂ
Scara 1:10.000000
50 25 0 50 100

Republica Elveţieĭ.

Republica Elveţieĭ e aşezată între Italia, Franţa, Germania şi Austria. Ea este o ţară formată din 22 de cantóne saŭ republicĭ micĭ, care se administrézä în parte, dar care aŭ o administraţiune generală pentru interesele comune. Este de treĭ orĭ şi ceva maĭ mică ca România în întindere şi de două orĭ maĭ mică în populaţiune. Pămêntul săŭ muntos e acoperit cu întinse păşunĭ, unde se hrănesc o mulţime de animale şi maĭ cu sĕmă vacĭ, din al căror lapte se fac brânzeturĭ bune.

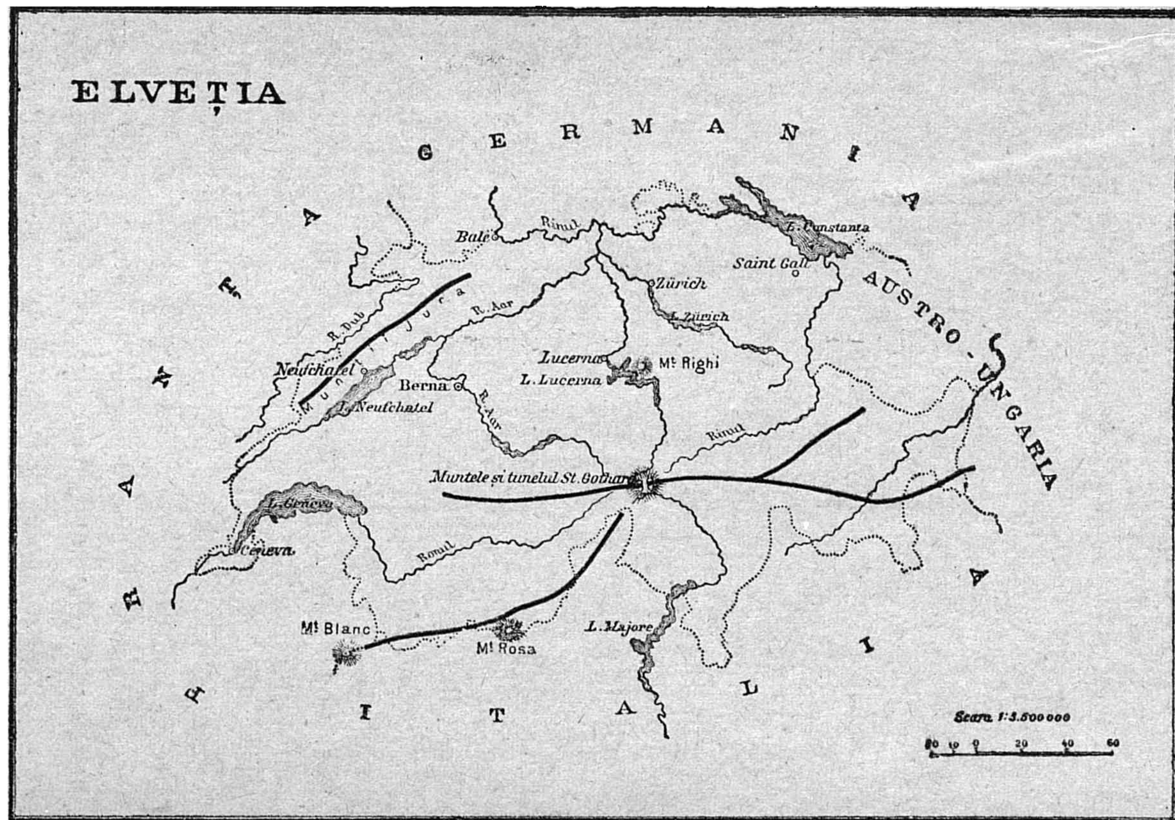
E străbătută de munţiĭ Alpiĭ cu ramificaţiunile lor şi udată de Ron şi de Rin cu afluintele sĕŭ Aar. Presintă lacurile Geneva, Constanţa, Lucerna, Ţurich şi Neuşatel şi are o climă aspră pe munţĭ.

Capitala sa e oraşul **Berna** (48000 loc.) şi ca oraşe principale are urmĕtórele : *Geneva* aşeḑat pe lacul cu acelaşĭ nume şi renumit pentru fabricarea orologiilor ; *Bal* pe Rin ; *Lucerna* pe lacul cu acelaşĭ nume ş. a.

Elveţieniĭ sunt parte de origină latină, parte de origină germană şi profesézä parte din eĭ catolicismul şi parte protestantismul.

Forma de guvernămênt e republicană.

La estul Elveţieĭ, între dênsa şi Austria se află micul principat **Lichtenstein** cu capitala *Vaduz*.

ELVEȚIA
GERMANIA
FRANȚA
AUSTRO-UNGARIA
ITALIA
Bale
Rinul
L. Constanța
Saint Gall
Zürich
L. Zürich
R. Dub
Munții Jura
R. Aar
Neufchatel
Berna
L. Neufchatel
Lucerna
Mt Righi
L. Lucerna
R. Aar
Rinul
Muntele și tunelul St. Gothard
L. Geneva
Geneva
Ronul
Mt Blanc
Mt Rosa
L. Majore
Scara 1:3.500000
20 10 0 20 40 60

Imperiul Germaniei.

Imperiul Germaniei este un stat constituit în 1871 şi compus din 4 regate, 6 mari ducate, 5 ducate, 7 principate şi 3 cetăţi libere. Acest imperiŭ e aprópe de 4 1/2 ori mai mare ca România în întindere şi de 9 ori mai mare în populaţiune.

El se mărgineşte la nord cu marea Nordului, cu Danemarca şi cu marea Baltică; la est cu Rusia; la sud-est cu Austria; la sud cu Elveţia şi la vest cu Franţa, Luxemburg, Belgia şi Olanda.

Germania e şesa la nord, unde nu sunt de cât munţii Harţ şi muntósă la sud, unde sunt munţii Pădurei-Negre, munţii Suabiei, munţii Boemiei, munţii Metalici, munţii Sudeţi ş. a.

Ea e udată prin centru şi la nord de Vesor, de Elba cu Sprea, de Oder şi de Vistula; iar la apus de Rin cu afluinţii sĕi Isarul şi Inul.

Clima Germaniei e continentală.

Pămêntul sĕŭ e în general neproductiv; prevĕḑut în multe părţi cu lacuri şi bălţi, afară de partea orientală, unde sunt câmpii fertile şi de valea Rinului, unde sunt vii renumite. Mare parte din Germania e acoperită cu întinse păduri şi păşiuni, iar munţii sĕi conţin în sînul lor o mulţime de minerale trebuinciose diferitelor industrii.

Industria e desvoltată şi comerţul activ. Cu ea întreţinem relaţiuni comerciale destul de întinse.

Locuitorii acestei ţĕri sunt de origină germană. Cei din Germania de nord sunt protestanţi, iar cei

din cea de sud sunt catolicĭ, afară de Vurtembergesĭ.

Forma de guvernămênt în Germania e monarhică constituţională, afară de cele treĭ cetăţĭ libere (Lubeca, Hamburg şi Brema) care aŭ forma de guvernămênt republicană.

Statele principale ale Germanieĭ sunt:

Regatul Prusiei are ca capitală oraşul **Berlin** (1705000 loc.) care e aşeḑat pe rîul Sprea şi e cel dintâiŭ oraş industrial şi comercial din Prusia. Oraşe principale sunt: *Breslau* pe Oder; *Colonia* pe Rin însemnată pentru apa sa; *Kenigsberg* pe ţĕrmul măreĭ Baltice ş. a.

Regatul Saxoniei are ca capitala **Dresda**, oraş frumos (340000 loc.), aşeḑat pe Elba şi ca oraş principal *Lipsca*, însemnat pentru librăriile sale.

Regatul Bavariei are ca capitala **Münich** (411000 locuitorĭ), aşeḑat pe Isar şi renumit pentru monumentele sale.

Regatul Würtenbergului are ca capitală **Stutgard** (160000 loc.)

GERMANIA

I *Prusia*
II *Saxonia*
III *Bavaria*
IV *Würtemberg*

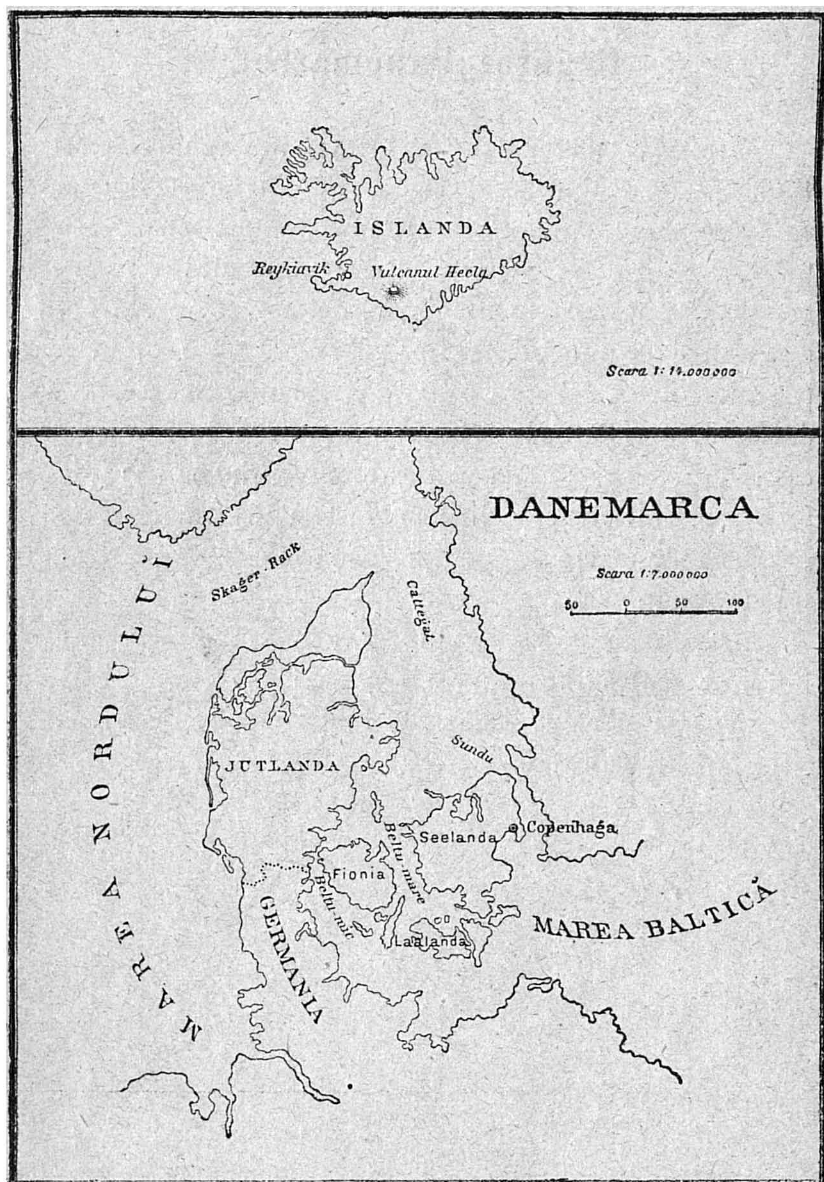

Regatul Danemarceĭ.

Regatul Danemarceĭ este format din peninsula Iutlanda şi din archipelagul Danes. El e o ţară şésă, fară ape însemnate şi cu o climă umedă. Locuitoriĭ acesteĭ ţĕrĭ se ocupă cu comerţul şi cu agricultura. Danemarca fără Islanda şi alte posesiĭ e de treĭ orĭ şi ceva maĭ mică ca România în întindere şi de 3 orĭ în populaţiune şi e coprinsă între Germania, marea Norduluĭ, marea Baltică şi între strâmtorile care unesc aceste două marĭ. Capitala sa este **Kopenhaga** (313.000 loc.), port întărit şi cel maĭ industrial şi comercial oraş din tóta Danemarca, aşeḑat în insula Zeelanda pe strâmtórea Sundu.

Danesiĭ sunt de origină germană şi profeséză religiunea protestantă.

Forma de guvernămênt în Danemarca e monarhică constituţională.

ISLANDA
Reykiavik
Vulcanul Hecla
Scara 1: 14.000.000
DANEMARCA
Scara 1:7.000.000
50 0 50 100
MAREA NORDULUĬ
Skager-Rack
Cattegat
JUTLANDA
Sundu
Copenhaga
Seelanda
Beltu mare
Fionia
Beltu mic
GERMANIA
Laalanda
MAREA BALTICĂ

Peninsula Scandinavică.

Peninsula Scandinavică este o regiune aprópe de 6 orĭ maĭ mare ca România şi ceva maĭ populată. Ea e frigurósă şi puţin fertilă, dar are pădurĭ întinse şi mine bogate de fer. Prin mijlocul sĕŭ sunt Alpiĭ Scandinavicĭ şi nu are câmpiĭ de cât în partea de sud-est (Goţia). Principalele sale ape curgĕtóre sunt: Glomenul în Norvegia şi Gota în Suedia: iar lacurile maĭ însemnate sunt: Vener, Veter şi Melar. Clima e aspră în partea de nord şi maĭ caldă şi maĭ umedă în Norvegia ca în Suedia.

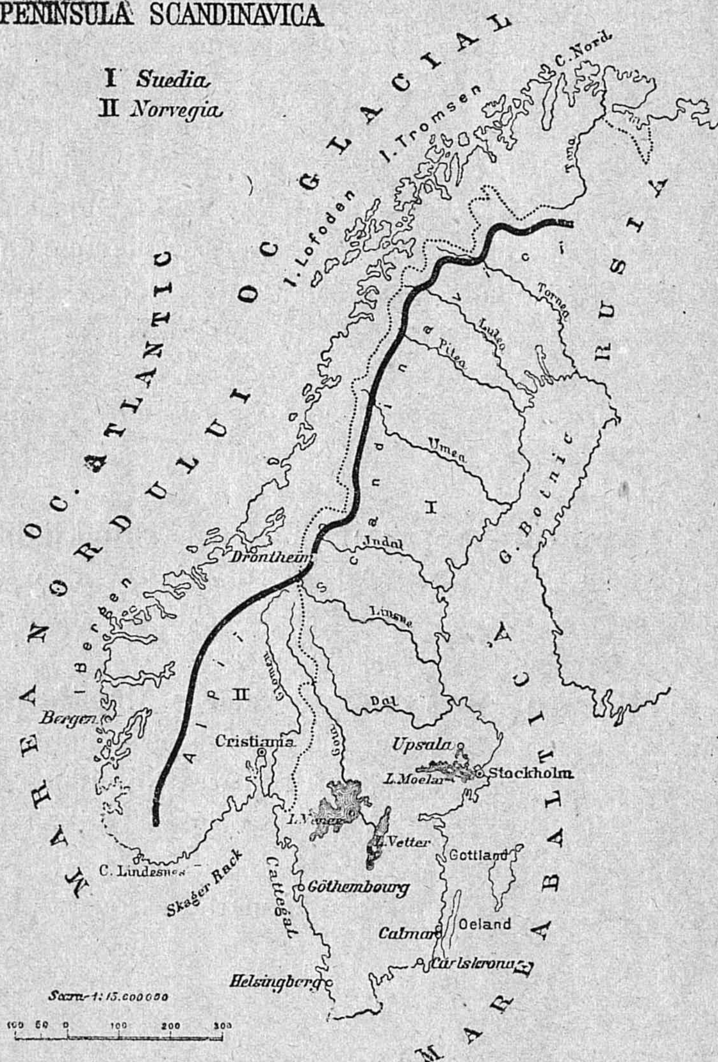
Scandinavia coprinde două state cu un guvernamânt independent unul de altul, avênd însă un acelaşĭ monarh:

1) **Regatul Norvegiei** cu capitala **Stockholm** (295 000 loc.), port însemnat pe lacul Melar şi cu oraşe principale *Upsala* la nord de Stockholm, *Calmar*, *Carlscrona* şi *Helsingborg* spre sud ş. a.

2) **Regatul Norvegiei** cu capitala **Cristiania** (188.000 loc.), aşeḑată pe golful cu acelaşĭ nume şi cu oraşe principale, *Bergen*, port la marea Nordului ş. a.

Sueḑiĭ şi Norvegieniĭ sunt de origină germană şi de religiune protestantă.

Forma de guvernămênt e monarhică constituţională.

PENINSULA SCANDINAVICĂ
I Suedia
II Norvegia
OC. GLACIAL
MAREA NORDULUI
OC. ATLANTIC
C. Nord
I. Tromsen
I. Lofoden
RUSIA
Torneo
Luleo
Pitea
Umea
Indal
Linsne
Dal
Drontheim
Bergen
Cristiania
Upsala
L. Moelar
Stockholm
L. Vetter
Gottland
Oeland
Göthembourg
Calmar
Carlskrona
Helsingberg
C. Lindesnes
Skager Rack
Cattegat
G. Botnic
MAREA BALTICĂ
Alpii Scandinavici

Regatul Olandeĭ.

Regatul Olandeĭ este o ţară şésă, coprinsă între marea Norduluĭ, Belgia şi Germania şi udată de Esco, de Meusa şi de Rin. Clima sa e cam umedă şi aspră.

Acéstă ţară industrială şi comercială e de 4 orĭ maĭ mică ca România şi ceva maĭ puţin populată. Ea are ca capitală oraşul **Haga** (200.000 loc.) aprópe de ţĕrmurile măreĭ, iar ca oraşe principale *Roterdam*, primul port comercial al sĕŭ, aşeḑat pe ţĕrmul Meuseĭ şi *Amsterdam* pe golful Zuiderzeĭ, renumit pentru tăerea diamantuluĭ ş. a.

Olandesiĭ sunt de origină germană şi de religiune protestantă.

Forma de guvernămênt în Olanda e monarhică constituţională.

Regatul Belgieĭ.

Regatnl Belgieĭ este o ţară fórte avută în privinta agricultureĭ, industrieĭ şi comerţuluĭ. Ea e de $4^1/_2$ orĭ maĭ mică ca România şi cam tot cu atâţia locuitorĭ. E şésă ca şi Olanda şi udată de Esco şi de Meusa. Clima e maĭ puţin umedă şi maĭ puţin aspra ca a Olandeĭ. Are ca capitală oraşul **Bruxel** (Bruxelles) (207.000 loc. fără mahalalele dependinte de el) aşeḑat în centru şi renumit pentru comerţul ce'l face cu dantele şi cu articole de librăriĭ şi ca oraşe principale; *Anvers*, cel maĭ mare port al Belgieĭ pe Esco; *Gand*

maĭ jos de Anvers; renumit pentru lucrarea bumbaculuĭ şi *Liej*, (Liége) pe Meusa, renumit pentru lucrarea feruluĭ şi exploatarea cărbunilor de pământ.

Belgieniĭ sunt de religiune catolică şi parte din eĭ dè origină germană, parte de origină latină.

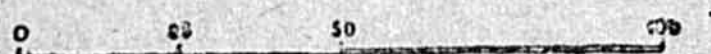
Forma de guvernământ în Belgia e monarhică constituţională.

La sud-estul Belgieĭ se află ducatul de **Luxemburg**, cu capitala *Luxemburg*.

BELGIA și HOLANDA

Scara 1: 3.000.000

Republica Franței.

Republica Franţeĭ e una din ţările cele maĭ a-vute ale Europeĭ, prin producţiunile sale vegetale, dând în abundenţă cereale.˙vinurĭ bune şi diferite fructe ca: măsline, lămâĭ, portocale ş. a. In privinţa industrieĭ şi comerţuluĭ ea vine după Anglia printre ţările Europeĭ; iar în privinţa comerţuluĭ ce'l face cu România, ocupă al treilea rând. Ea e de 4 şi ceva orĭ maĭ mare ca România în întindere şi de 6 orĭ şi ceva maĭ mare în populaţiune. E şésă în partea de nord-vest, iar în cele alte părţĭ e muntósă şi presintă munţiĭ Pirineĭ, munţiĭ Cevenĭ, munţiĭ Vosgĭ, munţiĭ Jura şi munţiĭ Alpii Occidentalĭ.

E udată de maĭ multe ape între care maĭ însemnate sunt: Gironda, Loara, Sena, Meusa, Esco, Mosela şi Ronul. Clima sa e umedă în partea de vest, extremă în partea de est şi caldă la sud.

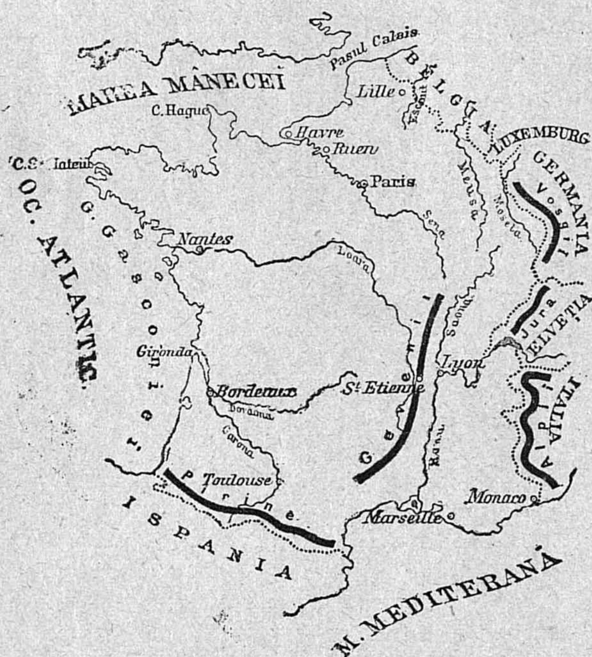
Capitala Franţeĭ e oraşul **Paris** (2536000 loc.) aşeḑat pe Sena. El e cel d'ântâiŭ oraş din Europa prin monumentele sale şi prin cultivarea literelor, ştiinţelor şi artelor. Alte oraşe principale sunt: *Marsilia* (Marseille) primul port comercial la Mediterana; *Lyon,* cel d'ântâiŭ oraş din Europa prin mătăsăriile sale, aşeḑat la confluenţa Ronuluĭ cu Saona: *Bordo* (Bordeaux) renumit pentru vinurile sale aşeḑat pe Garona; *Lil* (Lille), aprópe de frontiera Belgieĭ, al doilea oraş industrial din Franţa; *Nant* (Nantes) la gura Loareĭ; *Ruan* (Rouen),

pe Sena, maĭ sus de Paris şi renumit pentru ţesăturile de bumbac ; *Sent-Etien* (St.-Etienne) renumit pentru fabricile sale de arme şi de panglicĭ ; *Havr* (Havre), al doilea Port mare al Franţeĭ, la gura Seneĭ ; *Tulusa* (Toulouse) pe Garona ş. a.

Francesiĭ sunt de origină latină şi de religiune catolică.

Forma de guvernământ în Franţa e republicană.

La sud-estul Franţeĭ e micul *principat «Monaco»*.

FRANȚA
MAREA MÂNECEĬ
Pasul Calais
BELGIA
LUXEMBURG
GERMANIA
Lille
C. Hague
Havre
Ruen
Paris
C. S. Mateiu
OC. ATLANTIC
G. Gasconieĭ
Nantes
Loara
Sena
Meusa
Mosela
Vosgiĭ
Jura
ELVEȚIA
Saona
Gironda
Lyon
Bordeaux
Dordona
St Etienne
Garona
Cevennii
Ron
ALPiĭ
ITALIA
Toulouse
Pirine
Monaco
Marseille
ISPANIA
M. MEDITERANĂ
Scara 1:15.000000
100 50 0 100 200 300

Regatul unit al Britanieĭ-marĭ şi al Irlandeĭ.

Regatul unit al Brianieĭ-marĭ şi al Irlandeĭ, e format din archipelagul insulelor Britanice saŭ din Britania-mare (Anglia şi Scoţia), Irlanda şi câte-va alte grupe de insule maĭ micĭ. Acéstă ţară de $2^1/_2$ orĭ maĭ mare ca România în întindere şi de 6 orĭ în populaţiune, e înconjurată de tóte părţile de mărĭ şi are o climă umedă. Ea presintă munţiĭ grampianĭ şi munţiĭ Civioţĭ în Scoţia, şi e udată de maĭ multe ape, dintre care maĭ însemnete sunt: Tamisa (Tames) în Anglia, Şenên în Iarlanda şi Claid şi Forth în Scoţia. Intre lacurĭ putem cita lacul Lomond aşeḑat în Scoţia.

Anglia este cea maĭ avută ţară din Europa prin agricultura, industria şi comerţul sĕŭ. In comerţul ce îl face cu România, ocupă acelaşĭ rang ca şi Franţa.

Ea are ca capitală **Londra** (London) (4500000 loc.), aşeḑată pe Tamisa. E primul oraş din lume prin bogăţia, comerţul şi populaţiunea sa. Ca oraşe principale avem: *Liverpul* (Liverpool) la gura fiuviuluĭ Mersey; e cel maĭ mare port maritim al Anglieĭ; *Mencestr* (Manchester), spre est de Liverpul, e primul oraş din lume prin lucrarea bumbaculuĭ; *Glasgo* (Glassgow) pe fluviul Claid, e primul port al Scoţieĭ; *Bérmingbem* (Birmingham) între Londr şi Liperul, e cel d'ântêiŭ oraş din lume prin lucrarea feruluĭ; *Liidz* (Leeds), spre est de Mencestr, e renumit pentru lucrarea lănurilor; *Şefild* (Scheffiield), lângă Liidz, e renumit pentru fabri-

carea bricelor, cuţitelor şi fórfecelor ; *Edimbeor* (Edimburg), pe fluviul Forth, e capitala Scoţieĭ şi cel maĭ frumos oraş al Anglieĭ ; *Deoblin* (Dublin), e capitala Irlandeĭ şi port comercial la marea Irlandeĭ ş. a.

Englesiĭ sunt de origină germană, afară de Irlandesĭ şi de câţĭ-va din Britania mare, care sunt de origină celtică. Irlandesiĭ sunt catolicĭ. Englesiĭ anglicanĭ şi Scoţienĭ presbiterienĭ (protestanţĭ).

Forma de guvernămênt în Anglia e monarhică constituţională.

REGATUL UNIT AL
BRITANIEI-MARI şi al IRLANDEĬ
I Anglia
II Scoţia
III Irlanda
I. Şetlande
I. Orcade
C. Wrath
I. Hebride
OCEANUL ATLANTIC
MAREA NORDULUĬ
Canalul de nord
M. Grampiani
C. Malin
Glassgow
Edimbourg
Belfast
M. Sevioti
I. Man
Shannon
Dublin
Marea Irlandei
I. Anglesey
Liverpool
Leeds
C. Clear
Manchester
Scheffield
Canalul St. George
Birmingham
Severn
Bristol
Tamisa
Londra
C. Lizard
I. Wigth
Pasul Calais
MAREA MÂNECEĬ
Scara 1:15.000000

Regatul Ispaniei.

Regatul Ispaniei este o ţară aprópe de 4 ori maĭ mare ca România în întindere şi de 3 orĭ în populaţiune. Ea se mărgineşte la sud şi est cu marea Mediterană, la vest cu Portugalia şi oceanul Atlantic şi la nord cu Franţa şi golful Gasconieĭ. Ispania ocupă cea maĭ mare parte din peninsula Iberică; conţine în munţiĭ seĭ avute mine de mercuriŭ, fer, aramă şi plumb; produce câte-va cereale şi vinurĭ bune, cunoscute în comerţ sub numele de vinurĭ de Malaga, Xères ş. a. şi are întinse păşiunĭ, care nutresc o mulţime de animale, maĭ cu sémă oĭ merinóse, care daŭ lână fórte fină. Are la nord munţiĭ Pirineĭ şi prin centru munţiĭ Iberieĭ, cu diferite numirĭ ca Nevada, Morena, Toleda şi Guadarama. Tot centrul seŭ e ocupat de platoul Castilieĭ, iar la nord-est se află câmpia Aragonuluĭ şi la sud câmpia Andalusieĭ.

Ispania are o climă caldă în partea sud-estică şi extremă în cea centrală.

Ea e udată de maĭ multe ape ca Ebrul, Guadalquivirul, Guadiana, Tagul, Duero ş. a.

Capitala Ispanieĭ e oraşul **Madrid** 512,000 loc.), aşeḑat în mijlocul ţăreĭ şi ca oraşe principale putem numĕra următórele: *Barcelona*, cel maĭ industrial oraş al Ispanieĭ, la nord-estul eĭ, pe ţĕrmul măreĭ Mediterane; *Sevila* pe ţĕrmul stâng al Guadalquiviruluĭ;

Valența port pe golful cu acelașĭ nume ; *Xères* și *Malaga* la sud, renumite prin vinurile lor ș. a.

Ispanioliĭ sunt de origină latină și de religiune católică.

Forma de guvernământ în Ispania e monarhică constituțională.

Regatul Portugalieĭ.

Regatul Portugalieĭ este o ţară aşeḑată la vestul Ispanieĭ şi este de 1 ¹/₃ maĭ mică ca România în întindere şi aprópe cu aceiaşĭ populaţie ca România. Ea e muntósă şi prevĕḑută cu câte-va locurĭ fertile, care daŭ puţine cereale; dar care produc, ca şi în Ispania, vinurĭ renumite, măsline, portocale ş. a. E udată de Guadiana, Tagu, Duero şĭ Minho, şi are o climă caldă.

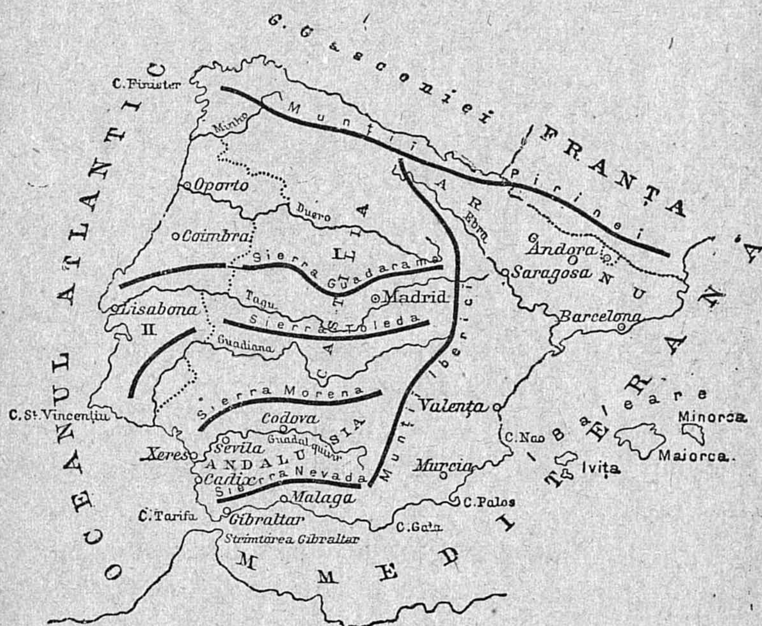
Capitala Portugalieĭ e oraşul **Lisabona** 300000 loc.) E aşeḑat aprópe de îmbucătura Taguluĭ şi e cel maĭ mare port maritim al Portugalieĭ. Ca oraşe principale găsim *Oporto*, port la oceanul Atlantic, aşeḑat la îmbucătura Dueruluĭ şi însemnat pentru vinurile sale şi *Coïmbra* însemnată print'o universitate şi aşeḑată între Lisabona şi Oporto.

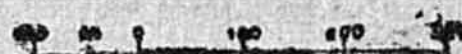
Portugesiĭ, ca şi Ispanioliĭ, sunt de origină latină şi de religiune catolică.

Forma de guvernămênt în Portugalia ca şi în Ispania, e monarhică constituţională.

PENINSULA IBERICĂ

I *Ispania*
II *Portugalia*

ROMANIA

Descriere fisică.

România este o ţară aşeḑată spre nord de peninsula Balcanică, între Austro-Ungaria, Rusia, marea Neagră, Bulgaria şi Serbia.

In privinţa reliefuluĭ pămêntuluĭ, România se împarte în treĭ regiunĭ: 1. *Regiunea de sud şi est saŭ a şesuluĭ mĕreĭ Negre, Dunăreĭ şi Prutuluĭ*; 2. *Regiunea de mijloc saŭ a dêlurilor*, şi 3. *Regiunea de nord şi vest saŭ a munţilor Carpaţĭ.*

Carpaţiĭ ţin de la Porţile de Fer şi până la nordul judeţuluĭ Suceava, făcênd hotarul Românieĭ către Austro-Ungaria.

In privinţa cursurilor de apă, România ţine de basinul Dunăreĭ. Dunărea o udă la sud de la Vêrciorova până la marea Neagră, despărţind'o de Serbia, Bulgaria şi puţin din Rusia. După apele sale, România se împarte în şése basinurĭ principale, udate de ape care pórtă aceléaşĭ numirĭ, adică *basinul Jiuluĭ, basinul Oltuluĭ, basinul Argeşuluĭ, basinul Ialomiţeĭ, basinul Siretuluĭ* şi *basinul Prutuluĭ.*

Ca ape stătătóre România are o mulţime, între

care putem număra următórele : *lacul Ramzin* (Dobrogea), *lacul Brateş* (Covurluĭ), *lacul Călăraşĭ* (Ialomiţa), *lacul Gréca* (Ilfov), ş. a. De asemenea ea are o mulţime de ape minerale, între care putem cita următórele ; *Călimănescĭ* şi *Olănescĭ* (Vâlcea), *Puciósa* (Dêmboviţa), *Slănic* (Bacăŭ), *Lacul-Sărat* (Brăila), ş, a. Clima Românieĭ este în general potrivită şi sănătósa.

Descriere politică.

România are o suprafaţă de 131000 chm. pătraţĭ şi o populaţiune aprópe de 6000000 locuitorĭ ceia-ce vine aprópe 50 locuitorĭ pe chm. pătrat. In privinţa întindereĭ ea este în a 11-a ordine şi în privinţa populaţiuneĭ în a opta printre ţările Europeĭ.

Din cele 6000000 locuitorĭ noĭ Româniĭ suntem peste 4500000 şi restul e format din alte elemente strĕine ca Ovreĭ, Grecĭ, Armenĭ, Ţiganĭ, Turcĭ ş. a.

Noĭ Româniĭ suntem descendinţĭ aĭ vechilor *Romanĭ* saŭ *Latinĭ*, aduşĭ de Traian prin aceste locurĭ şi aĭ vechilor Dacĭ. Vorbim o limbă derivată din vechia limbă latină şi profesăm religiunea creştină ortodoxă.

România este un stat monarchic constituţional, guvernat printr'un Rege cu ajutorul miniştrilor şi al corpurilor legiuitóre.

România din punctul de vedere natural se împarte în *Oltenia* saŭ partea din drépta Oltuluĭ, numită şi România-mică ; Ţara-românéscă saŭ *Muntenia* saŭ ţara dintre Olt şi Milcov, numită şi România-mare ;

Moldova saŭ ţara de la Milcov în sus, împărţită în Moldova muntoasă şi Moldova şesă şi delurósă şi în fine *Dobrogea* saŭ ţara dintre Dunăre şi marea Neagră.

România în privinţa administrativă se împarte în judeţe, judeţele în plăşĭ şi plăşile în comune.

In tótă ţara sunt 32 judeţe, peste 110 plăşĭ şi peste 3000 comune. Din cele 32 judeţe 5 sunt în Oltenia, 12 în Muntenia, 4 în Moldova muntósă, 9 în cea şesă şi delurósă şi 2 în Dobrogea.

Cele 32 de judeţe sunt :

In Oltenia:

Mehedinţĭ	cu	capitala	Turnu-Severin
Gorjiŭ	»	»	Têrgu-Jiŭ
Vâlcea	»	»	Rîmnic
Doljiŭ	»	»	Craiova
Romanaţĭ	»	»	Caracal

In Muntenia:

Argeşul	cu	capitala	Piteştĭ
Muşcel	»	»	Câmpu-Lung
Dâmboviţa	»	»	Têrgovişte
Prahova	»	»	Ploeştĭ
Buzĕul	»	»	Buzĕŭ
Rîmn.-Sărat	»	»	Rîmnic
Oltul	»	»	Slatina
Teleormanul	»	»	T.-Măgurele
Vlaşca	»	»	Giurgiŭ
Ilfovul	»	»	Bucureştĭ
Ialomiţa	»	»	Călăraşĭ
Brăila	»	»	Brăila

In Moldova muntósă:

Putna	cu	capitala	Focşanĭ
Bacăŭ	»	»	Bacăŭ
Némţu	»	»	Piatra
Sucéva	»	»	Fălticenĭ

In Moldova delurósă şi şesă:

Tecuciŭ	cu capitala		Tecuciŭ
Çovurluiŭ	»	»	Galaţı
Tutova	»	»	Bêrlad
Fălciŭ	»	»	Huşĭ
Vasluiŭ	»	»	Vasluiŭ
Iaşĭ	»	»	Iaşĭ
Roman	»	»	Roman
Botoşanĭ	»	»	Botoşanĭ
Dorohoiŭ	»	»	Dorohoiŭ

In Dobrogea

Tulcea	cu capitala	Tulcea
Constanța		Constanța (Kiustenge).

Oraşele principale ale Românieĭ sunt următórele:

Bucureştĭ, capitala Românieĭ şi a judeţuluĭ Ilfov, e aşeḑat pe ţĕrmiĭ Dâmboviţeĭ. El e cel d'ântâiŭ oraş al Românieĭ prin industria, comerţul şi populaţiunea sa, care atinge numĕrul de 200.000 locuitorĭ.

Iaşı, pe ţĕrmiĭ Bahluiuluĭ, vechia capitală a Moldoveĭ şi actuala capitala a judeţuluĭ Iaşĭ, este al doilea oraş mare al Românieĭ, avênd aprópe 90.000 locuitorĭ.

Galaţı, capitala judeţuluĭ Covurluiŭ, e cel maĭ mare port al Românieĭ, prin care se exportă productele sale şi pe unde se importă obiectele strĕine. El este aşeḑat lângă Dunăre, la vărsarea Siretuluĭ în ea şi are 50.000 locuitorĭ.

Brăila, capitala judeţuluĭ Brăila, este al doilea port mare al Românieĭ, este aşeḑat lângă Dunăre şi are 40.000 locuitorĭ.

Botoşanĭ, capitala judeţuluĭ cu acelaşĭ nume, e a-şeḑat în partea de nord-vest a judeţuluĭ. E oraşiŭ comercial cu 40.000 locuitorĭ.

Ploeştĭ, capitala judeţuluĭ Prahovă, este oraş asemenea comercial cu 35.000 locuitorĭ, aşeḑat între Prahova şi Teleajen.

Craiova, capitala judeţuluĭ Doljiŭ. are 35.000 loc., e aşeḑat aprópe de rîul Jiu şi este oraşul cel maĭ industrial din Oltenia, a căreĭ capitală a fost înainte.

Bêrlad, cu 25.000 locuitorĭ, este capitala judeţuluĭ Tutova, aşeḑată lângă rîul Bêrlad.

Focşanĭ, cu 20.000 locuitorĭ, este capitala judeţuluĭ Putna, e aşeḑat lângă pêrîul Milcov, care înainte despărţea Moldova de Muntenia.

Giurgiŭ, cu 20.000 locuitorĭ, este al treilea port comercial al Românieĭ, aşeḑat lângă Dunăre, în faţa Rusciuculuĭ ş. a.

Descriere economică.

România în privinţa agricultureĭ se împarte în treĭ regiunĭ, corespunḑĕtóre cu regiunile reliefuluĭ pămĕntuluĭ.

1. *Regiunea Carpaţilor* e o regiune muntósă şi acoperită cu păşiunĭ şi pădurĭ. Ea coprinde nordul Românieĭ, vestul şi nord-vestul Moldoveĭ.

2. *Regiunea dĕlurilor* saŭ a colinelor e acoperită cu viĭ care daŭ vinurĭ bune ca cele de Drăgăşanĭ, Dĕlul-Mare, Odobeştĭ, Nicoreştĭ, Cotnariĭ ş. a. şi cu arborĭ fructiferĭ şi fâneţe. Această regiune se întinde printre

pólele munţilor şi regiunea şesurilor ca un brâŭ ce încinge România.

3. *Regiunea şesurilor* e acoperita cu cereale, fâneţe, păşiunĭ, puţine viĭ şi foarte puţine pădurĭ.

In privinţa animalelor, România este foarte bogată atât în animale domestice cât şi sĕlbatice; căcĭ sunt puţine animale din cele cunoscute în Europa, care să nu se găsească şi la noĭ.

In privinţa mineralelor munţiĭ Românieĭ sunt fórte avuţĭ; însă nu sunt exploatate de cât prea puţine.

Cele maĭ însemnate din mineralele care se găsesc în munţiĭ noştri sunt *pietrele calcaróse*, *puciósa*, *sarea* care se exploatează în mare cantitate la Ocna, în judeţul Bacăŭ, la Slănic şi Telega, în judeţul Prahova şi la Ocnele Marĭ în judeţul Vêlcea; *cărbuniĭ de pămênt* care se găsesc maĭ mult în judeţul Dâmboviţa la Şotânga şi în judeţul Mehedinţĭ la Bahna; *păcura* care se găseşte în tóte judeţele de munte; localităţile însă de unde se esploatează maĭ mult sunt urmĕtórele: în judeţul Prahova la Păcureţĭ, în judeţul Buzĕŭ la Sărata şi în judeţul Bacăŭ la Comăneştĭ şi Teţcanĭ ş. a.

In privinţa industrieĭ, România este o ţară înapoiată. Industria mare cu fabricele şi manufacturele sale lipseşte maĭ cu totul la noĭ şi n'avem de cât industria mică, care ne dă obiecte de prima necesitate.

Cu tóte acestea afară de industria domestică care se aplică asupra ţesăturilor de lână, saŭ asupra postavuluĭ numit aba, a scórţelor ş. a., asupra ţesăturilor de in, cânepă ş. a., avem şi câte-va fabricĭ, al căror

numĕr se măreşte treptat şi care ne daŭ diferite obiecte pe care maĭ înainte le importam din diferite ţĕrĭ ale Europeĭ.

In privinţa căilor de comunicaţiune, România are următórele; şosele, navigaţiune cu plute pe câte-va din apele sale, navigaţiunea pe marea Négră şi o reţea destul de întinsă de liniĭ ferate, care coprinde c linie principală şi câte-va laterale.

Linia principală care străbate România de la un cap până la altul, légă între ele urmĕtórele puncte: Vêrciorova—Severin—Graiova—Slatina – Piteştĭ — Găeştĭ — Titu —Bucureştĭ—Ploeştĭ—Mizil—Buzĕŭ— Rîmnicu-Sărat—Focşanĭ - Mărăşeştĭ (staţie în jud. Putna) — Adjud — Bacăŭ — Păşcanĭ — Vereştĭ (staţie în judeţul Botoşanĭ) — Burdujenĭ — Iţcanĭ (staţie în Bucovina).

Comerţul interior al Românieĭ constă în desfacerea mărfurilor prin tóte localităţile, dar maĭ cu sémă prin oraşele marĭ ca Bucureştĭ, Iaşĭ, Botoşanĭ, Ploeştĭ ş. a. cât şi pe la bălciurile care se ţin în diferite epocĭ ale anuluĭ prin diferite localităţĭ şi dintre care maĭ însemnate sunt: Fălticenĭ, Rîurenĭ, Câmpu-Lung, Botoşanĭ, Călărasĭ, Slobozia, ş. a.

Comerţul exterior, pe care 'l facem cu ţĕrile strĕine prin porturĭ şi trecĕtorĭ, constă în importarea obiectelor de consumaţiune, a materiilor brute şi obiectelor fabricate şi în exportaţiunea materiilor vegetale, animale şi minerale. Acest comerţ îl facem cu diferite ţĕrĭ, atât prin trecĕtorile Vêrciorova, Turnu-Roşu, Pre-

deal, Oituz, Ghimeşiŭ, Prisăcanĭ, Iţcanĭ, cât şi prin porturile de pe Dunăre şi de pe marea Négră, adică : Galaţĭ, Brăila, Giurgiu, Tulcea, Severin, Călăraşĭ, Olteniţa, Turnu-Măgurele, Zîmnicea, Calafat, Bechet, Corabia, Kiustenge, Mangalia şi Sulina.

BUCURESCI
LITO-TIPOGRAFIA I. MOTZĂTZEANU, INTRAREA ROSETI 4
Prin Strada Brezoianu.